

ОБЗОР ЗА ПАЗАРИТЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ УСЛУГИ И УСЛУГИ ПО ДОБРОВОЛНО ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ ПРЕЗ 2008 Г.

I. Информация за участниците на пазара по общо застраховане, животозастраховане и доброволно здравно осигуряване.

През 2008 г. Комисията за финансов надзор (КФН) не е издавала нови лицензи за извършване на застрахователна дейност и към края на годината общият брой на лицензираните застрахователи със седалище в Република България се запазва на 37. От тях 20 са общозастрахователни дружества, 15 - животозастрахователни дружества и 2 - животозастрахователни кооперации. Лиценз за предлагане на нов вид застраховка е издаден на „ЗК ДСК Гаранция” АД – за застраховка „Разни финансови загуби”, и на ЗАД „Виктория” – за застраховка „Релсови превозни средства”.

През 2008 г. КФН издаде лиценз за извършване на презастрахователна дейност на „Джи Пи Презастраховане” ЕАД, с което на българския пазар стъпи първият професионален презастраховател, който ще извършва дейност презастраховане по общо застраховане¹.

В областта на доброволното здравно осигуряване КФН лицензира пет нови дружества – „Общинска здравноосигурителна каса” АД, „Здравноосигурителна каса Прайм Хелт” АД, „Здравноосигурителен фонд Европа” АД, „Здравноосигурителен фонд Вайс Медика” АД и „Здравноосигурителен фонд ДаллБогг: Живот и здраве” ЕАД. Така, към края на 2008 г. общият брой на здравноосигурителните дружества достигна 20.

През годината е издадено разрешение на „Здравноосигурителен институт” АД за предлагане на нов здравноосигурителен пакет „Дентална медицина”.

През периода са проверени документите и са издадени решения от заместник-председателя, ръководещ управление „Застрахователен надзор”, за вписването в регистъра на КФН на 49 нови застрахователни брокера. За същият период беше отнета регистрацията на 8 застрахователни брокера. Така общият брой на регистрираните застрахователни брокери достигна 275. В електронния регистър на КФН бяха вписани 19 291 застрахователни агента, с което общият им брой достигна 60 194, в т.ч. 798 агента, извършващи посредническа дейност в полза на клоновете на застрахователи от държави членки. Застрахователните агенти юридически лица са 4 006, еднолични търговци – 3 101 и физически лица – 53 087.

През 2008 г. 75 застрахователи от държави членки са нотифицирали КФН за намерението си да извършват дейност по застраховане на територията на Р. България при ползване на правото на свободно предоставяне на услуги, с което общият им брой възлиза на 239. От правото на учредяване се възползваха 4 застрахователя от държави членки чрез своите клонове на територията на Р. България, с което общият им брой възлиза на 8, а именно: „Кардиф - Общо застраховане, клон България”, „Кардиф - Животозастраховане, клон България”, ЗАД „Ай Ен Джи” - клон София, „Кю Би И Интернешънъл иншурънс (Юръп) Лимитид - клон София”, „Ей Ай Джи Юръп” (AIG EUROPE S.A., France), „Кофас Австрия Кредитферзихерунг” (Coface Austria Kreditversicherung AG, Austria), „Аксериа Превоаянс” (Aheria Prevoyance, France) и „Аксериа ИАРД” (Aheria IARD, France).

Бяха получени 511 нотификации от застрахователни посредници от държави членки за извършване на дейност на територията на Р. България при условията на свободно предоставяне на услуги, с което общият им брой възлезе на 928.

През годината бяха получени 4 нотификации от български застрахователи във връзка с правото на свободно предоставяне на услуги на територията на други държави членки, с което общият им брой възлезе на 7. Това са: „ЗД Евро инс” АД – за всички държави членки; „ДЗИ – Общо застраховане” АД – за Румъния; ЗАД „ДЗИ” – за Румъния; „Ей Ай Джи

¹ „Джи Пи Презастраховане” ЕАД е получило лиценз за извършване на дейност по презастраховане през месец юни 2008 г., но към края на 2008 г. не е извършвало дейност, поради което не е включено в настоящия обзор.

България ЗД” ЕАД – за Румъния и Гърция; ЗАД „Булстрад” – за Румъния и Гърция; ЗАД „Армеец” – за Белгия, Франция, Германия, Италия, Холандия, Дания, Великобритания, Гърция, Португалия, Испания, Унгария, Чехия и Румъния; и „Интерамерикан България” ЗАЕД – за Белгия, Холандия и Гърция.

От български застрахователни брокери през 2008 г. не са получени нотификации във връзка с правото на свободно предоставяне на услуги по застрахователно посредничество на територията на други държави членки, съответно общият им брой се запази на 4. Това са: „Ай Пи Ес Сървисиз” ООД – за Великобритания; „Маринс Интернешънъл” ЕООД – за всички държави членки на Европейския съюз; „Инстрейд” ЕООД – за Франция, Гърция, Литва, Австрия и Румъния; и „Капман Брокер” ООД – за Великобритания, Испания, Малта, Холандия, Германия, Австрия, Гърция, Белгия, Чехия и Ирландия.

Таблица 1. Показатели за мястото на застраховането и доброволното здравно осигуряване в българската икономика

Показатели	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.
Брутен вътрешен продукт в текущи цени (хил. лв.)	34 627 545	38 822 636	42 797 407	49 360 950	56 519 818	66 728 103*
Брутен премиен приход от застраховане (хил. лв.)	666 346	834 291	1 069 204	1 246 949	1 505 070	1 804 642
Брутен премиен приход от ДЗО (хил. лв.)	6 405	11 612	17 787	22 620	25 314	30 302
Застрахователно проникване (%)	1,92	2,15	2,5	2,53	2,66	2,70
Проникване на ДЗО (%)	0,02	0,03	0,04	0,05	0,04	0,05
Население в края на годината (души)	7 801 300	7 761 049	7 718 750	7 679 290	7 640 240	7 606 551**
Застрахователна плътност (лв.)	85,41	107,5	138,52	162,38	196,99	237,25
Здравноосигурителна плътност (лв.)	0,82	1,5	2,3	2,95	3,31	3,98

* НСИ – „БВП за четвърто тримесечие на 2008 и 2008 година” (предварителни данни)

** НСИ – „Население и демографски процеси през 2008 година” (предварителни данни)

Реализираният от застрахователите в Република България през 2008 г. **брутен премиен приход** възлиза на 1 804 642 хил. лв. при 1 505 070 хил. лв. към края на 2007 г., или се наблюдава нарастване от 19,9% на годишна база. Отчетеният ръст е малко по-нисък от ръста за 2007 г. - 20,7%.

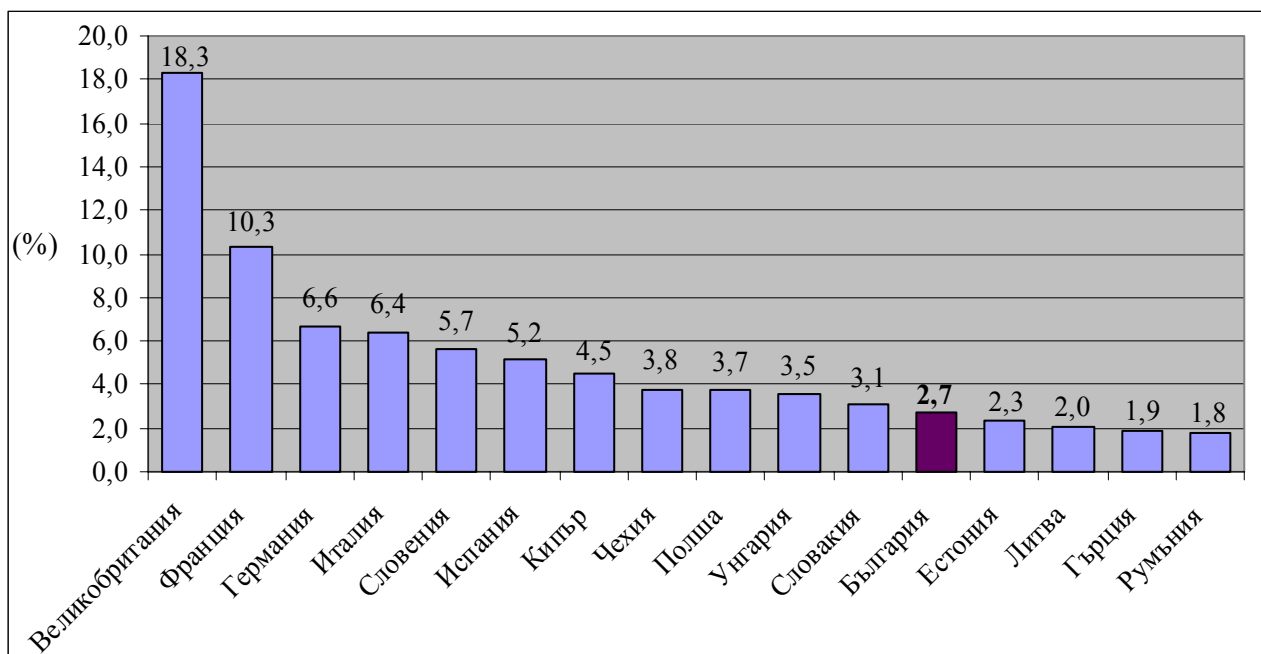
Отчетеният през 2008 г. брутен премиен приход се изчислява на 2,7% от БВП² (застрахователно проникване). В сравнение с 2007 г. този показател бележи нарастване от 0,04 процентни пункта.

Брутният премиен приход на човек от населението (застрахователна плътност) се изчислява на 237,25 лв. за 2008 г.³ при 196,99 лв. за 2007 г.

Графика 1. Застрахователно проникване в някои европейски страни за 2007 година (%)

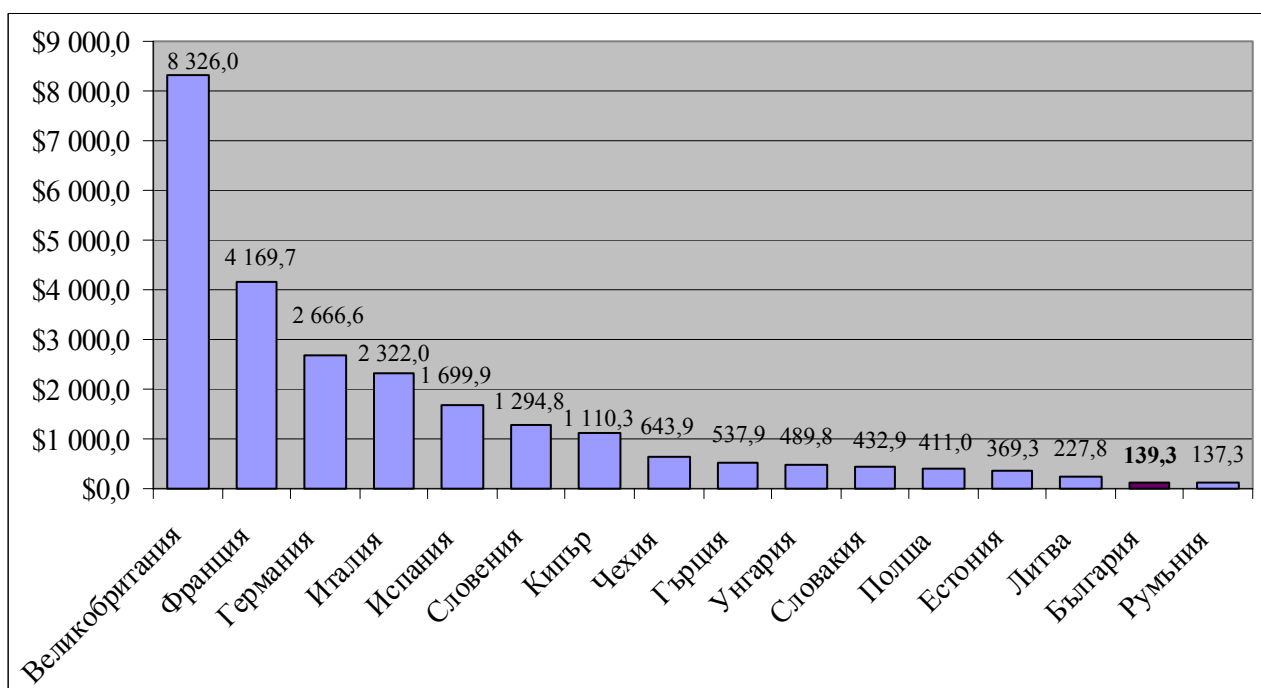
² Източник за БВП: Агенция за икономически анализи и прогнози

³ Източник за статистиката на населението през 2008 г. - НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

Източник: Sigma № 3/2008 World insurance in 2007: emerging markets leading the way, Statistical appendix, updated December 2008.

Графика 2. Застрахователна плътност в някои европейски страни за 2007 година (в щатски долари)

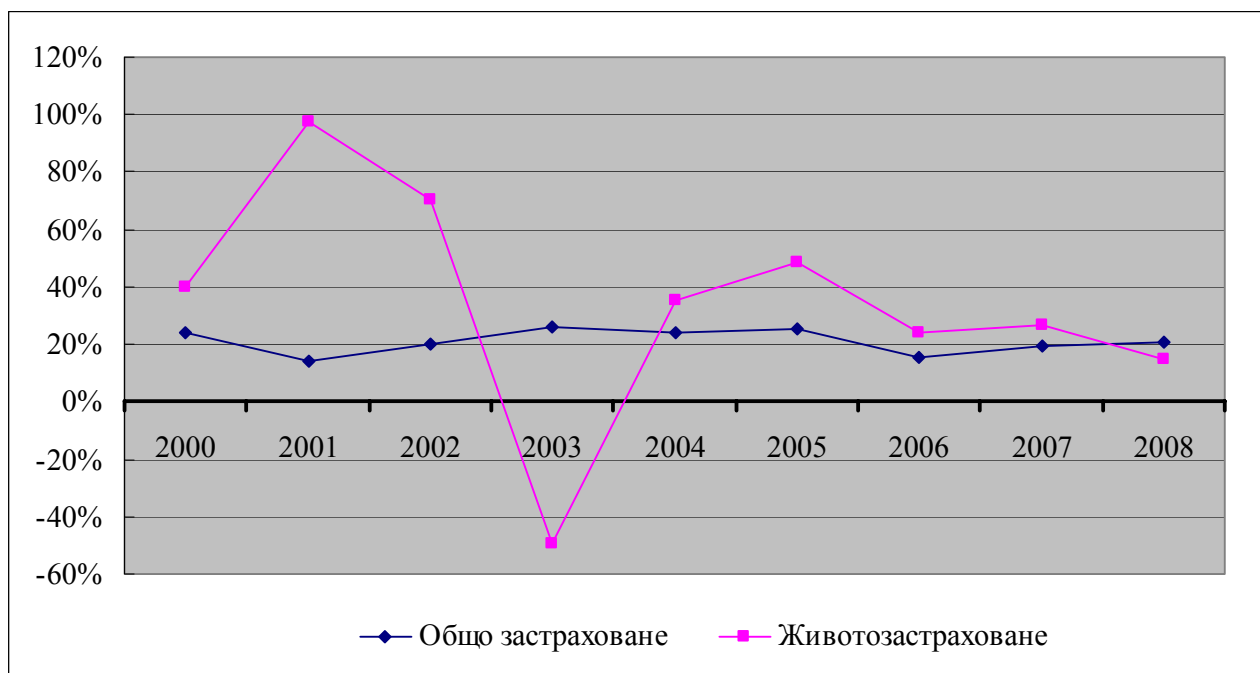

Източник: Sigma № 3/2008 World insurance in 2007: emerging markets leading the way, Statistical appendix, updated December 2008.

Отчетеният **брутен премиен приход по общо застраховане** за 2008 г. възлиза на 1 534 395 хил. лв., с което е реализиран ръст от 20,9% на годишна база. Показателят застрахователно проникване се изчислява на 2,30% при 2,25% за 2007 г., а застрахователната плътност – на 201,72 лв. на човек от населението при 166,17 лв. за 2007 г.

Брутният премиен приход, записан от животозастрахователите през 2008 г., възлиза на 270 247 хил. лв., като се отбелязва ръст от 14,7% на годишна база. Застрахователното проникване в сектора се изчислява на 0,4%, а застрахователната плътност на 35,53 лв. на човек от населението, при изчислени за предходната година съответно 0,42% и 30,83 лв. на човек от населението.

Графика 3. Номинален темп на прираст на премиения приход по общо застраховане и по животозастраховане

Средногодишната инфлация в България за 2008 г. е изчислена на 12,3% спрямо 8,4% за 2007 г.⁴ Реалният ръст на брутния премиен приход се изчислява на 6,77% на годишна база, съответно на 7,62% в общото застраховане и на 2,18% в животозастраховането⁵. Отчетеният реален ръст на брутния премиен приход в общото застраховане е над отчетения реален ръст на БВП на годишна база от 5,13%⁶, докато животозастрахователният пазар се развива със доста по-бавни темпове в сравнение с 2007 г., когато е бил достигнат реален ръст от 16,7%.

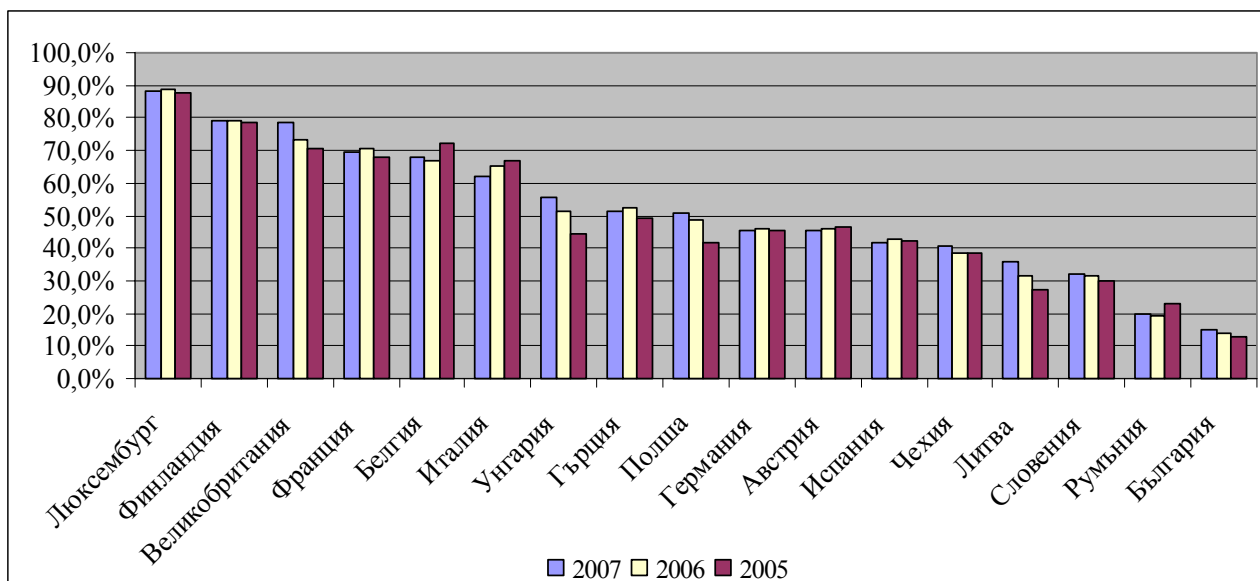
Към края на 2008 г. **относителните дялове на общото застраховане и животозастраховането** в брутния премиен приход са съответно 85,02% и 14,98% при отчетени 84,35% и 15,65% за 2007 г.

⁴ Източник: Агенция за икономически анализи и прогнози

⁵ Реалният ръст е изчислен по формулата на Фишер: $1 + r_n = (1 + r_r)(1 + i)$, където r_n е номиналният ръст, r_r е реалният ръст и i е ръста на инфлацията.

⁶ Източник: Агенция за икономически анализи и прогнози

Графика 4. Относителен дял на животозастраховането в общия премиен приход в някои европейски страни за 2005 г., 2006 г. и 2007 г. (в %)

Източник: Sigma № 3/2008 World insurance in 2007: emerging markets leading the way, Statistical appendix, updated December 2008.

По относителен дял на животозастраховането в общия застрахователен бизнес България се нарежда на последно място сред европейските страни.

II. Анализ на дейността на дружествата, които извършват дейност по общо застраховане към края на 2008 г.

1. Премиен приход и пазарен дял.

Брутният премиен приход по общо застраховане към края на 2008 г. възлиза на 1 534 395 хил. лв., с което е реализиран ръст от 20,9% на годишна база. Премийният приход от директно общо застраховане е 1 513 272 хил. лв., при 1 259 882 хил. лв. за 2007 г. или ръст от 20,1%. Размерът на получените премии по активно презастраховане се изчислява на 21 123 хил. лв., при отчетени 9 664 хил. лв. година по-рано. Отстъпените премии по пасивно презастраховане за целия общозастрахователен сектор са в размер на 267 654 хил. лв. и представляват 17% от брутния премиен приход, реализиран в сектора. Коефициентът на самозадържане се изчислява на 0,83 (Таблица 4), при 0,81 през 2007 г.

Голяма част от общозастрахователните дружества отчитат положителен ръст на годишна база по отношение на реализираните от тях премийни приходи. Изключение прави само „Дженерали Застраховане” АД.

Таблица 2. Брутни начислени (записани) премии от застрахователите, извършващи дейност по общо застраховане (в хил. лв.)

№	ЗАСТРАХОВАТЕЛИ	2008 г.		2007 г.		Ръст
		Брутни начислени (записани) премии	Пазарен дял	Брутни начислени (записани) премии	Пазарен дял	
1	ЗАД „Булстрад“	221 938	14,5%	177 576	14,0%	25,0%
2	„ДЗИ - Общо застраховане“ АД	202 151	13,2%	186 729	14,7%	8,3%
3	ЗАД „Алианц България“	165 031	10,8%	149 183	11,8%	10,6%
4	ЗК „Лев инс“ АД	158 561	10,3%	101 681	8,01%	55,9%
5	ЗД „Бул инс“ АД	155 002	10,1%	146 573	11,55%	5,8%
6	“ЗАД „Армеец“ АД	145 968	9,5%	90 725	7,15%	60,9%
7	ЗД „Уника“ АД	95 974	6,3%	87 724	6,9%	9,4%
8	„Застрахователно дружество Евро инс“ АД	82 345	5,4%	66 578	5,24%	23,7%
9	„Дженерали Застраховане“ АД	62 381	4,1%	64 920	5,1%	-3,9%
10	ЗАД „Енергия“	57 799	3,8%	52 784	4,2%	9,5%
11	„Застрахователна компания Български имоти“ АД	52 202	3,4%	50 866	4,0%	2,6%
12	ЗАД „Виктория“	44 127	2,9%	30 911	2,4%	42,8%
13	„Интерамерикан България ЗЕАД“	20 258	1,3%	14 003	1,1%	44,7%
14	„ХДИ“ ЗАД	18 860	1,2%	13 845	1,1%	36,2%
15	„Ей Ай Джи България застрахователно дружество“ ЕАД	18 216	1,2%	17 417	1,37%	4,6%
16	„Общинска застрахователна компания“ АД	14 203	0,9%	7 397	0,58%	92,0%
17	ЗК „ДСК Гаранция“ АД	8 328	0,5%	4 942	0,4%	68,5%
18	ОББ-Ей Ай Джи ЗД АД	5 936	0,4%	2 903	0,23%	104,5%
19	„Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД	5 042	0,3%	2 789	0,22%	80,8%
20	„ГРАВЕ България Общо застраховане“ ЕАД	73	0,0%	-	-	-
ОБЩО:		1 534 395	100,00%	1 269 546	100,00%	20,9%

Таблица 3. Брутни получени премии по активно презастраховане от застрахователите, извършващи дейност по общо застраховане (в лв.)

Видове застраховки	„ЗАД Армеец“ АД		ЗАД „Алианц България“		„Ей Ай Джи България ЗД“ ЕАД		ЗК „Лев Инс“ АД		ОББ-Ей Ай Джи ЗД АД		ОБЩО	
	2008 г.	2007 г.	2008 г.	2007 г.	2008 г.	2007 г.	2008 г.	2007 г.	2008 г.	2007 г.	2008 г.	2007 г.
1.Злополука	0	0	157 085	0	0	7 040	0	0	1 604 226	509 357	1 761 312	516 397
в т.ч. по задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците в средствата за обществен транспорт	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Заболяване	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	0	0	224 143	0	0	0	3 777 682	2 031 049	0	0	4 001 825	2 031 049
4. Релсови превозни средства	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Летателни апарати	67 163	43 155	0	0	0	0	0	0	0	0	67 163	43 155
6. Плавателни съдове	0	0	4 394 445	212 827	0	0	0	0	0	0	4 394 445	212 827
7. Товари по време на превоз	0	0	784	-2 009	44 467	130 046	0	0	0	0	45 251	128 038
8. Пожар и природни бедствия	167 420	73 201	7 138 856	4 041 147	3 082 582	1 103 560	0	0	0	0	10 388 858	5 217 908

9. Щети на имущество	1 027	0	0	18 592	-65 367	1 332 248	0	0	0	0	-64 341	1 350 840
10. ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	0	0	163 944	0	0	0	0	0	0	0	163 944	0
В т.ч. по ГО на автомобилистите	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
В т.ч. ПО "ЗЕЛЕНА КАРТА"	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
В т.ч. Гранична застраховка "ГО"	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
В т.ч. по ГО на превозвача	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11. ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	0	895	0	0	0	0	0	0	0	0	0	895
12. ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13. Обща гражданска отговорност	5 810	78	11 709	15 795	240 990	100 051	0	0	0	0	258 509	115 924
14. Кредити	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Гаранции	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16. Разни финансови загуби	0	0	0	0	106 446	46 885	0	0	0	0	106 446	46 885
17. Правни разноски	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Помощ при пътуване	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ОБЩО:	241 419	117 329	12 090 967	4 286 351	3 409 118	2 719 831	3 777 682	2 031 049	1 604 226	509 357	21 123 413	9 663 918

Таблица 4. Коефициент на самозадържане в общото застраховане по застрахователи за 2008 г.

№	Застраховател	Брутен премиен приход (хил. лв.)	Отстъпени премии на презастрахователя (хил. лв.)	Коефициент на самозадържане
1	ЗК „Лев инс“ АД	158 561	1 397	0,99
2	ЗД „Бул инс“ АД	155 002	1 642	0,99
3	„ДЗИ - Общо застраховане“ АД	202 151	7 367	0,96
4	„ХДИ“ ЗАД	18 860	1 161	0,94
5	„ЗАД “Армеец” АД	145 968	11 590	0,92
6	ЗАД „Виктория“	44 127	4 587	0,90
7	„Дженерали Застраховане“ АД	62 381	8 972	0,86
8	ЗАД „Булстрад“	221 938	45 767	0,79
9	ЗАД „Енергия“	57 799	13 460	0,77
10	ЗАД „Алианс България“	165 031	39 870	0,76
11	„ЗД Евроинс“ АД	82 345	20 694	0,75
12	„Общинска застрахователна компания“ АД	14 203	3 979	0,72
13	ОББ-Ей Ай Джи ЗД АД	5 936	1 826	0,69
14	„БАЕЗ“ ЕАД	5 042	1 567	0,69
15	„Интерамерикан България ЗЕАД“	20 258	7 469	0,63
16	ЗД „Уника“ АД	95 974	44 390	0,54
17	ЗК „ДСК Гаранция“ АД	8 328	4 220	0,49
18	„ГРАВЕ България Общо застраховане“ ЕАД	73	43	0,41
19	„Ей Ай Джи България ЗД“ ЕАД	18 216	11 737	0,36
20	„ЗК Български имоти“ АД	52 202	35 916	0,31
	ОБЩО:	1 534 395	267 654	0,83

Пазарният дял на четирите дружества (ЗАД „Булстрад”, „ДЗИ – Общо застраховане” АД, ЗАД „Алианс България” и ЗК „Лев Инс” АД) с реализиран най-висок премиен приход към края на 2008 г. възлиза на 48,73% при 51,99% в края на 2007 г.

На графиката по-долу е представена концентрацията на общозастрахователния пазар, измерена чрез индекса на Херфиндал – Хиршман (Herfindahl-Hirschman Index (ННІ)) и дела на първите четири компании.

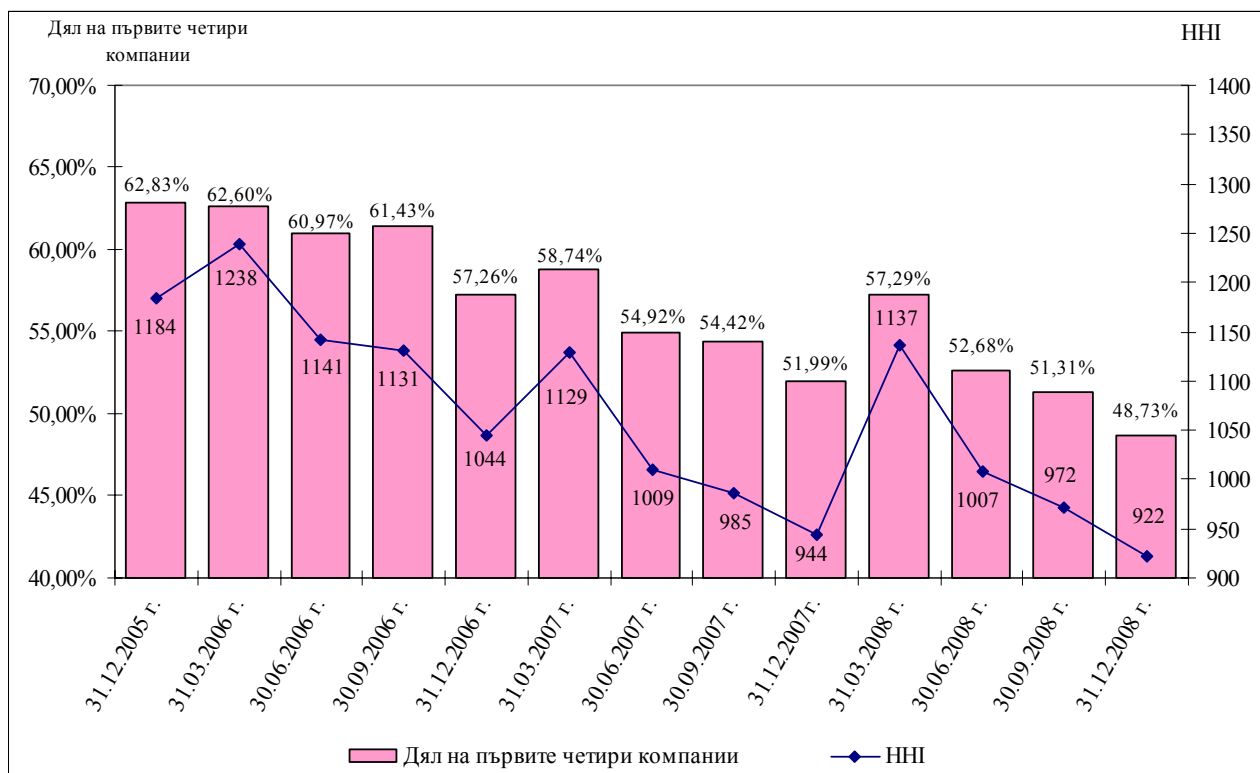
Индексът се изчислява като сума на квадратите на пазарния дял на всеки участник на пазара. Неговата стойност варира между 0 и 10 000. При стойност близка до 10 000, пазарът се характеризира с белези на монопол, много слаба конкуренция и съответно голям относителен дял на малък брой участници. Когато индексът заема стойност близка до 0, пазарът показва слаба концентрация и предлага условия на силно конкурентна среда.

Могат да се разграничат три интервала за стойността на ННІ:

- Под 1 000 единици – силно конкурентен пазар;
- Между 1 000 и 1 800 единици – пазар с умерена конкурентна среда и концентрация;
- Над 1 800 единици – пазар със силна концентрация.

От графиката се вижда, че през 2006 г., 2007 г. и 2008 г. кривата на индекса ННІ се характеризира с низходящ тренд, което очертава тенденция към засилване на конкуренцията на пазара по общо застраховане в края на всяка година за сметка на намаляване на концентрацията.

Графика 5. Концентрация на общозастрахователния пазар, измерена чрез ННІ и дела на първите четири компании

В структурата на портфейла на дружествата, които извършват дейност по общо застраховане, основен дял от 70,1% заемат автомобилните застраховки - „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” (45%) и застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС” (25,1%).

За периода януари - декември 2008 г. реализираният премиен приход по застраховка на „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” възлиза на 690 286 хил.

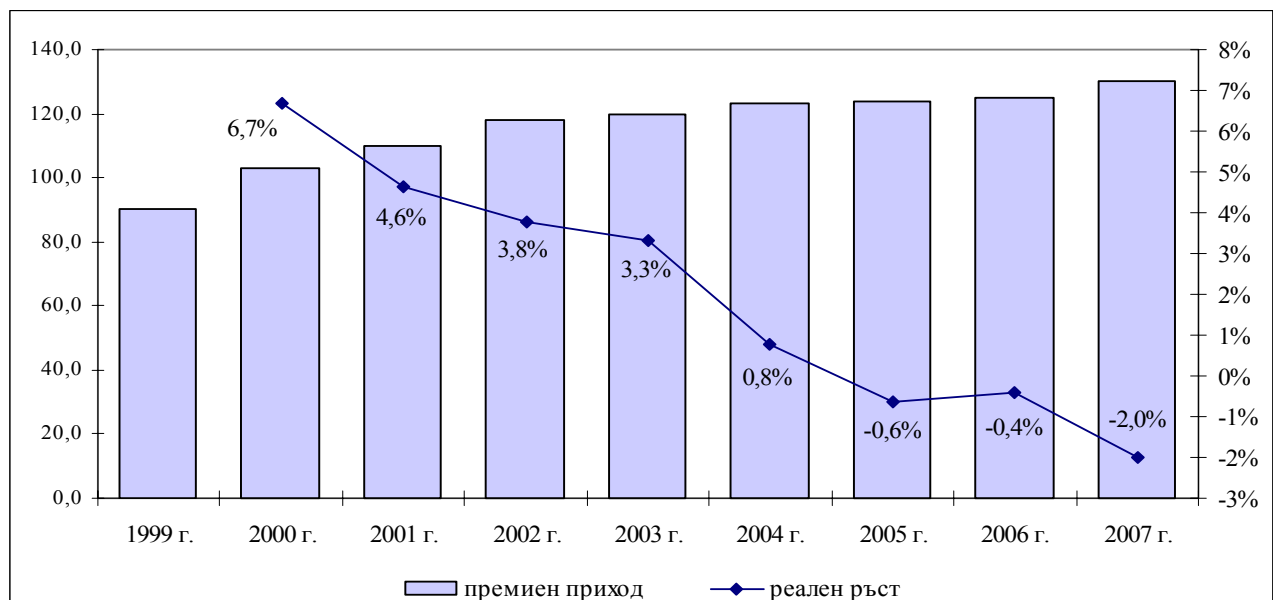

лв. и реализира ръст от 23,3% на годишна база при 36,6% за 2007 г. Отчетеният спад в приходите по този вид застраховка до голяма степен се обяснява с намалените продажби на нови автомобили. По данни на Асоциация на автомобилните производители в България ръстът на продажбите на нови автомобили за 2008 г. се изчислява на 4,68% на годишна база при 22,15% ръст на годишна база за 2007 г. Най-висок премиен приход по тази застраховка реализират ЗД „Бул инс” АД – 126 685 хил. лв. (18,4%), “ДЗИ - Общо застраховане” АД – 101 698 хил. лв. (14,7%) и ЗАД „Булстрад” – 97 484 хил. лв. (14,1%).

През 2007 г. премиеният приход, реализиран от европейските автомобилни застрахователи, възлиза на 130,2 млрд. евро и отбелязва отрицателен реален ръст от 0,4 % за трета последователна година, въпреки нарастващия брой на застрахованите превозни средства, което се дължи най-вече на високото ниво на конкуренция между застрахователите. Отрицателен реален ръст се наблюдава в повече от 1/3 от страните членки на Европейския комитет на застрахователите (СЕА).

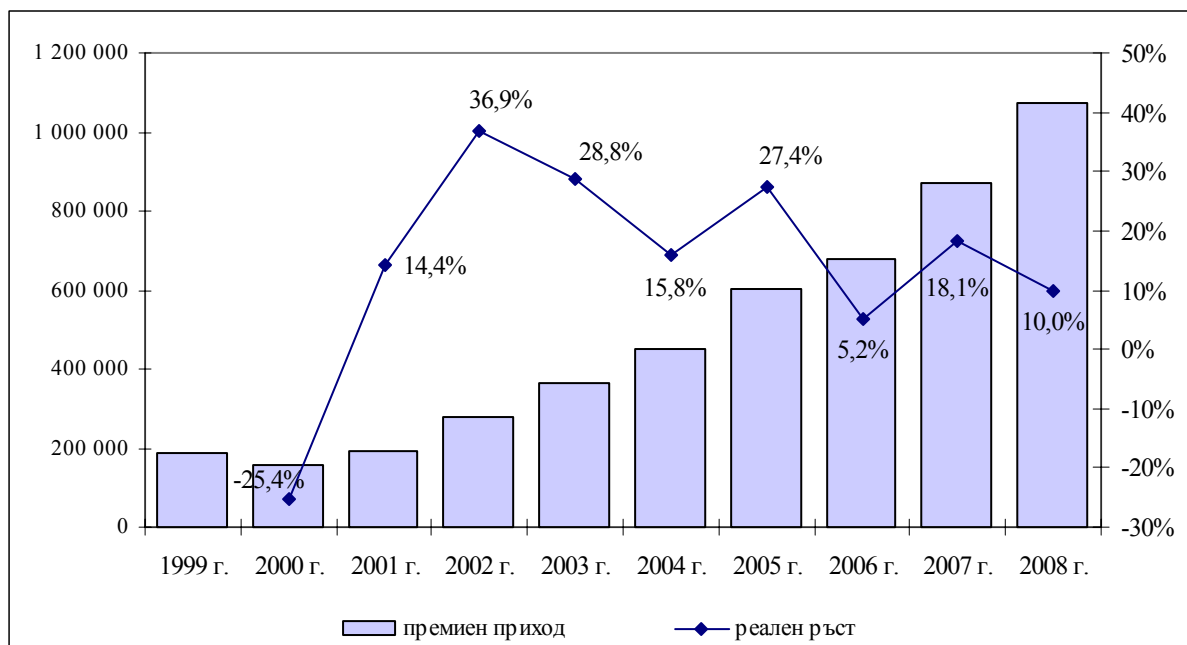
Следващите графики показват развитието на европейското автомобилно застраховане и на автомобилното застраховане в България.

Графика 6. Развитие на премиения приход по автомобилно застраховане в Европа („Каско на МПС” и „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС”) /в млрд. евро/

• Източник: СЕА, Statistics № 36

Графика 7. Развитие на премиения приход по автомобилно застраховане в България („Каско на МПС” и „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС”) в България /в хил. лв./

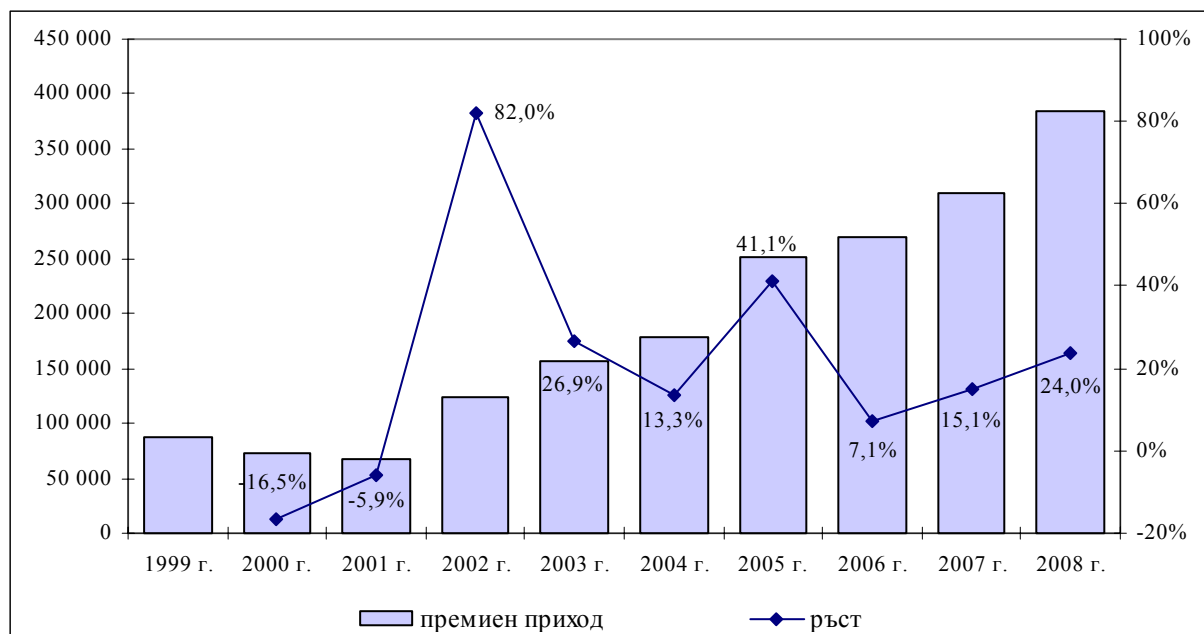

За разлика от европейското автомобилно застраховане, което отчита отрицателен реален ръст на премиения приход през последните три години, българското автомобилно застраховане отбелязва положителен реален ръст на премиения приход от 2001 г. насам.

Към края на 2008 г. от общо 20 лицензирани общозастрахователни дружества, 16 са получили лиценз да предлагат застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС“. Делът на първите четири компании по тази застраховка се изчислява на 55,2%. Реализираният премиен приход по тази застраховка възлиза на 383 844 хил. лв. при 309 634 хил. лв., отчетени към края на 2007 г., или ръстът по този вид застраховка се изчислява на 24 %. Премиеният приход по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите възлиза на 368 812 хил. лв., по застраховка „Гражданска отговорност“ за трети държави („Зелена карта“) – на 10 982 хил. лв., по Гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите – на 2 163 хил. лв. и по застраховка „Гражданска отговорност“ на превозвача – 1 887 хил. лв.

Обхватът по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите на база застраховани моторни превозни средства към регистрирани моторни средства, без тези спрени от движение, се изчислява на 81,26 % (към 30.12.2008 г. – на база справка от информационната система от 12.05.2009 г.).

Графика 8. Развитие на премиения приход по застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС“ в България (в хил. лева)

Към края на 2008 г. имуществените застраховки „Пожар и природни бедствия” и „Други щети на имущество” заемат дял от 16,9% от брутния премиен приход. Реализираният премиен приход по застраховки „Пожар и природни бедствия” и „Други щети на имущество” възлиза на 259 593 хил. лв. и отбелязва ръст от 7,5% на годишна база (реален отрицателен ръст от 4%), при ръст от 10,35% за 2007 г. (реален ръст от 1,8%) и ръст от 21,43% за 2006 г. (реален ръст от 13,2%). През 2008 г. са сключени 395 641 застрахователни договори по тези застраховки, при сключени 452 631 застрахователни договора през 2007 г. и 300 641 през 2006 г.

На европейския застрахователен пазар през 2007 г. имуществените застраховки заемат дял от 19,3% от общозастрахователния бизнес, а реализираният премиен приход възлиза на 81,5 млрд. евро. През 2007 г. тези застраховки отбелязват отрицателен реален ръст от 0,2% на годишна база, при реализиран отрицателен такъв от 1,3% през 2006 г.

На годишна база най-висок ръст на премиения приход се отчита по застраховки: „Правни разноски” (713%), „Кредити” (222%), „Релсови превозни средства” (100%) и „Заболяване” (83%), като тези видове застраховки заемат сравнително малък дял в портфейла на дружествата по общо застраховане.

Премиеният приход по застраховка „Правни разноски” възлиза на 1 186 лв., като само ЗАД „Алианц България” отчита сключени договори по този вид застраховка.

Реализираният премиен приход по застраховка „Кредити” възлиза на 30 023 хил. лв., като най-висок премиен приход по този вид застраховка отчита ЗК „Лев Инс” (24 207 хил. лв.).

По застраховка „Релсови превозни средства” е реализиран премиен приход в размер на 7 684 хил. лв., като най-голям дял има ЗАД „Алианц България” с реализиран премиен приход от 7 260 хил. лв.

Отчетеният премиен приход по застраховка „Заболяване” е в размер на 33 хил. лв., който е отчетен от „ХДИ” ЗАД.

Отрицателен ръст в премиения приход на годишна база се отчита по застраховки: „Летателни апарати” (-22,2%), „ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати” (-9,4%), „ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове” (-9,2%), „Товари по време на превоз” (-3,1%) и „Други щети на имущество” (-0,7%).

Таблица 5. Брутни начислени (записани) премии от общозастрахователните дружества по видове застраховки

Видове застраховки	2008 г.		2007 г.		Темп на прираст
	хил. лв.	отн. дял	хил. лв.	отн. дял	
1. Злополука	27 311	1,8%	21 808	1,7%	25,2%
В т.ч. по задължителна застраховка „Злополука” на пътниците в средствата за обществен транспорт	5 552	0,4%	5 461	0,4%	1,7%
2. Заболяване	33	0,0%	18	0,0%	82,8%
3. Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	690 286	45,0%	560 055	44,1%	23,3%
4. Релсови превозни средства	7 684	0,5%	3 836	0,3%	100,3%
5. Летателни апарати	7 024	0,5%	9 025	0,7%	-22,2%
6. Плавателни съдове	21 955	1,4%	16 974	1,3%	29,3%
7. Товари по време на превоз	18 215	1,2%	18 803	1,5%	-3,1%
8. Пожар и природни бедствия	200 473	13,1%	181 879	14,3%	10,2%
9. Други щети на имущество	59 120	3,9%	59 520	4,7%	-0,7%
10. ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	383 844	25,1%	309 634	24,4%	24,0%
В т.ч. по ГО на автомобилистите	368 812	24,1%	299 235	23,6%	23,3%
В т.ч. ПО "ЗЕЛЕНА КАРТА"	10 982	0,7%	8 138	0,6%	34,9%
В т.ч. Гранична застраховка "ГО"	2 163	0,1%	654	0,1%	230,5%
В т.ч. по ГО на превозвача	1 887	0,1%	1 607	0,1%	17,5%
11. ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	7 836	0,5%	8 650	0,7%	-9,4%
12. ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	1 928	0,1%	2 125	0,2%	-9,2%
13. Обща гражданска отговорност	31 673	2,1%	30 762	2,4%	3,0%
14. Кредити	30 023	2,0%	9 329	0,7%	221,8%
15. Гаранции	3 487	0,2%	3 368	0,3%	3,5%
16. Разни финансови загуби	31 032	2,0%	23 143	1,8%	34,1%
17. Правни разноски	1	0,0%	0	0,0%	712,6%
18. Помощ при пътуване	10 513	0,7%	9 654	0,8%	8,9%
ОБЩО:	1 532 438	100,0%	1 268 582	100,0%	20,8%

В сектора на общото застраховане основен дял в дейността по активно презастраховане през 2008 г. заемат рисковете, свързани със застраховка „Пожар и природни бедствия”. Получените премии от цеденти по тази застраховка представляват 49,2% от общия размер на получените премии по активно презастраховане. На следващо място по относителен дял се нареждат застраховките „Плавателни съдове” (20,8%) и „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” (18,9%).

В структурата на отстъпените премии на презастрахователи по видове застраховки с най-голям относителен дял са застраховките „Пожар и природни бедствия” (28,1%), „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” (22,1%), „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС” (19,1%) и „Други щети на имущество” (9,3%).

Таблица 6. Коефициент на самозадържане в общото застраховане по видове застраховки за 2008 г.

<i>Видове застраховки</i>	<i>Брутен премиен приход (в хил. лв.)</i>	<i>Отстъпени премии на презастрахо- вателя (в хил. лв.)</i>	<i>Коефициент на самозадържане</i>
Заболяване	33	0	1,00
Правни разноси	1	0	1,00
Разни финансови загуби	31 032	1 177	0,96
Кредити	30 023	1 542	0,95
Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	690 286	58 954	0,91
Злополука	27 311	2 684	0,90
Помощ при пътуване	10 513	1 135	0,89
ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	383 844	50 914	0,87
Релсови превозни средства	7 684	2 006	0,74
Обща гражданска отговорност	31 673	10 439	0,67
Товари по време на превоз	18 215	6 331	0,65
Пожар и природни бедствия	200 473	75 029	0,63
Гаранции	3 487	1 450	0,58
Щети на имущество	59 120	24 809	0,58
Плавателни съдове	21 955	15 228	0,31
ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	1 928	1 374	0,29
Летателни апарати	7 024	6 202	0,12
ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	7 836	7 634	0,03
ОБЩО:	1 532 438	266 909	0,83

2. Структура на изплатените обезщетения и разходите, свързани със застрахователната дейност по видове застраховки.

Размерът на изплатените обезщетения в общозастрахователния сектор през 2008 г. възлиза на 594 263 хил. лв. при изплатени 451 504 хил. лв. година по-рано, с което се отчита изпреварващ ръст от 31,6% на годишна база в сравнение с ръста на brutния премиен приход. Възникналите претенции по общо застраховане са в размер на 772 618 хил. лв., като ръстът на годишна база е 37,9%.

Най-голям относителен дял в структурата на изплатените обезщетения заемат ЗАД „Булстрад” с 19,4%, „ДЗИ – Общо застраховане” АД с 16%, ЗАД „Алианц България” с 10,5% и ЗД „Бул инс” АД с 10,2%. Съвкупният дял на тези дружества е 56,1% от общия обем на изплатените обезщетения в сектора.

Таблица 7. Изплатени обезщетения и възникнали претенции при застрахователите по общо застраховане в хил. лв.

ЗАСТРАХОВАТЕЛИ		2008 г.				2007 г.			
		Изплатени обезщетения	Отн. дял	Възникнали претенции	Отн. дял	Изплатени обезщетения	Отн. дял	Възникнали претенции	Отн. дял
1	ЗАД „Булстрад”	115 389	19,4%	126 155	16,3%	97 503	21,6%	104 403	18,6%
2	„ДЗИ - Общо застраховане” АД	95 084	16,0%	131 031	17,0%	68 815	15,2%	93 714	16,7%
3	ЗАД „Алианц България”	62 502	10,5%	79 839	10,3%	56 040	12,4%	63 733	11,4%

4	ЗД „Бул инс” АД	60 553	10,2%	66 658	8,6%	62 493	13,8%	73 558	13,1%
5	ЗД „Уника” АД	57 020	9,6%	66 100	8,6%	37 893	8,4%	46 210	8,2%
6	„ЗАД Армеец” АД	45 794	7,7%	59 319	7,7%	25 277	5,6%	33 961	6,1%
7	ЗК „Лев инс” АД	37 751	6,4%	57 879	7,5%	30 171	6,7%	38 207	6,8%
8	„ЗД Евроинс” АД	34 305	5,8%	46 162	6,0%	23 752	5,3%	29 139	5,2%
9	„Дженерали Застраховане” АД	25 377	4,3%	42 766	5,5%	16 519	3,7%	24 369	4,4%
10	„ЗК Български имоти” АД	22 449	3,8%	40 779	5,3%	12 588	2,8%	25 708	4,6%
11	ЗАД „Виктория”	13 943	2,3%	22 191	2,9%	7 654	1,7%	11 021	2,0%
12	„ХДИ” ЗАД	6 994	1,2%	9 385	1,2%	3 847	0,9%	5 799	1,0%
13	„Интерамерикан България ЗЕАД”	5 846	1,0%	9 852	1,3%	2 862	0,6%	3 390	0,6%
14	„Ей Ай Джи България ЗД” ЕАД	3 830	0,6%	4 903	0,6%	1 058	0,2%	1 462	0,3%
15	ЗАД „Енергия”	2 945	0,5%	3 988	0,5%	2 589	0,6%	2 807	0,5%
16	„Общинска застрахователна компания” АД	2480	0,4%	2 869	0,4%	1 877	0,4%	2 144	0,4%
17	„БАЕЗ” ЕАД	1 492	0,3%	1 387	0,2%	259	0,1%	-44	0,0%
18	ЗК „ДСК Гаранция” АД	290	0,0%	737	0,1%	244	0,1%	261	0,0%
19	ОББ-Ей Ай Джи ЗД АД	217	0,0%	614	0,1%	64	0,0%	296	0,1%
20	„ГРАВЕ България Общо застраховане” ЕАД	2	0,0%	4	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
ОБЩО:		594 263	100,0%	772 618	100,0%	451 504	100,00%	560 139	100,00%

Таблица 8. Ръст/спад на брунтните начислени (записани) премии, увеличение/намаление на изплатените обезщетения и на възникналите претенции на общозастрахователните дружества

ЗАСТРАХОВАТЕЛИ		Ръст/ Спад на брунтни начислени (записани) премии за 2008 г. спрямо 2007 г.	Увеличение/ Намаление на изплатените обезщетения за 2008 г. спрямо 2007 г.	Увеличение/ Намаление на възникналите претенции за 2008 г. спрямо 2007 г.
1	ЗАД „Булстрад”	24,98%	18,34%	20,83%
2	„ДЗИ - Общо застраховане” АД	8,26%	38,17%	39,82%
3	ЗАД „Алианц България”	10,62%	11,53%	25,27%
4	ЗД „Бул инс” АД	5,75%	-3,10%	-9,38%
5	„ЗАД Армеец” АД	60,89%	81,17%	74,67%
6	ЗК „Лев инс” АД	55,94%	25,12%	51,49%
7	ЗД „Уника” АД	9,40%	50,48%	43,04%
8	„ЗД Евроинс” АД	23,68%	44,43%	58,42%
9	„Дженерали Застраховане” АД	-3,91%	53,62%	75,49%
10	ЗАД „Енергия”	9,50%	13,75%	42,07%
11	„ЗК Български имоти” АД	2,63%	78,34%	58,62%
12	ЗАД „Виктория”	42,76%	82,17%	101,35%
13	„Интерамерикан България ЗЕАД”	44,67%	104,26%	190,62%
14	„Ей Ай Джи България ЗД” ЕАД	4,59%	262,19%	235,28%
15	„ХДИ” ЗАД	36,22%	81,80%	61,84%
16	„Общинска застрахователна компания” АД	92,01%	32,13%	33,82%
17	ЗК „ДСК Гаранция” АД	68,51%	19,06%	181,93%
18	ОББ-Ей Ай Джи ЗД АД	104,48%	239,06%	107,43%
19	„БАЕЗ” ЕАД	80,78%	476,06%	-
20	„ГРАВЕ България Общо застраховане” ЕАД	-	-	-
ОБЩО:		20,86%	31,62%	37,93%

От Таблица 8 се вижда, че при около две трети от застрахователите по общо застраховане увеличението на изплатените обезщетения на годишна база изпреварва ръста на премиения приход. При „Дженерали Застраховане” АД се наблюдава едновременно спад на премиения приход (от -3,9%) и голямо увеличение, както на изплатените обезщетения (с 53,6%), така и на възникналите претенции (със 75,5%) на годишна база.

„БАЕЗ” ЕАД, „Ей Ай Джи България ЗД” ЕАД и „ОББ-Ей Ай Джи ЗД” АД отчитат повече от 200% нарастване на изплатените от тях обезщетения.

„ОББ-Ей Ай Джи ЗД” АД отбелязва нарастване на изплатените обезщетения по всички, предлагани от дружеството видове застраховки („Злополука”, „Пожар и природни бедствия” и „Разни финансови загуби”).

Нарастването на размера на изплатените обезщетения от „Ей Ай Джи България ЗД” ЕАД се дължи на голямото нарастване на изплатените обезщетения с 2 487 хил. лв. по застраховка „Пожар и природни бедствия”.

В структурата на изплатените обезщетения по видове застраховки най-голям относителен дял заемат: „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” (57,5%), „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС” (27,2%) и „Пожар и природни бедствия” (5,3%).

Над 100% увеличение на размера на изплатените обезщетения на годишна база отбелязват застраховки: „Гаранции” – от 265%, „Кредити” – от 175%, „Плавателни съдове” – от 165% и „Летателни апарати” – от 146%.

По застраховка „Гаранции” изплатените обезщетения за периода януари - декември 2008 г. са в размер на 739 хил. лв., а година по-рано са били в размер на 203 хил. лв., или се отчита ръст от 265%. ЗАД „Алианц България” е изплатило 59 % от обезщетенията по този вид застраховка.

По застраховка „Кредити” през разглеждания период са изплатени обезщетения в размер на 5 006 хил. лв., като най-голям дял в тях от 45% заема ЗК „Лев Инс” АД. Въпреки това, най-голямо нарастване на изплатените обезщетения отбелязват дружествата „ДЗИ – Общо застраховане” АД (от 47 хил. лв. през 2007 г. на 936 хил. лв. през 2008 г.) и „ЗАД Армеец” АД (от 31 хил. лв. на 365 хил. лв.).

Изплатените обезщетения по застраховка „Летателни апарати” в края на 2008 г. възлизат на 1 376 хил. лв., от които 85% са изплатени от ЗАД „Булстрад”.

По застраховка „Плавателни съдове” са изплатени обезщетения в размер на 17 471 хил. лв. Най-голямо нарастване в абсолютна стойност отбелязват дружествата ЗАД „Булстрад” от 8 998 хил. лв., ЗАД „Алианц България” от 2 732 хил. лв. и ЗД „Уника” АД от 345 хил. лв.

Изплатените обезщетения на цеденти по общо застраховане са в размер на 3 986 хил. лв., като най-голям е дялът на застраховка „Пожар и природни бедствия” – 61,6%. След нея се нареждат „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” – 19,1% и „Плавателни съдове” – 10,6% от общата сума на изплатените обезщетения по договори, предмет на активно презастраховане.

Възстановените суми по презастрахователни договори възлизат на 92 763 хил. лв., което е 16% от изплатените през 2008 г. обезщетения по общо застраховане.

Таблица 9. Изплатени обезщетения, възникнали претенции и фактически извършени разходи (без разходите по уреждане на претенции) от общозастрахователните дружества по видове застраховки (в хил. лв.)

ВИДОВЕ ЗАСТРАХОВКИ	2008 г.			2007 г.		
	Изплатени обезщетения	Възникнали претенции	Фактически извършени разходи (аквизиционни, административни и вноски във фондове, без разходи по уреждане на претенции)	Изплатени обезщетения	Възникнали претенции	Фактически извършени разходи (аквизиционни, административни и вноски във фондове, без разходи по уреждане на претенции)
1. Злополука	5 295	6 019	13 501	3 534	4 489	10 098
В т.ч. по задължителна застраховка „Злополука” на пътниците в средствата за обществен транспорт	495	291	1 738	622	824	1 785
2. Заболяване	16	17	17	33	34	4
3. Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	341 327	365 147	253 362	254 178	275 265	215 697
4. Релсови превозни средства	126	-360	2 621	0	282	1 183
5. Летателни апарати	1 376	1 397	882	560	2 302	1 092
6. Плователни съдове	17 471	17 677	7 245	6 586	11 687	7 026
7. Товари по време на превоз	3 268	3 516	7 820	4 381	4 083	7 752
8. Пожар и природни бедствия	31 751	33 339	63 056	30 375	34 140	56 595
9. Други щети на имущество	8 141	9 264	26 908	6 094	4 615	23 470
10. ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	161 273	298 766	142 413	123 273	202 863	116 402
В т.ч. по ГО на автомобилите	141 466	287 416	140 055	95 931	179 182	113 167
В т.ч. ПО "ЗЕЛЕНА КАРТА"	18 769	8 793	814	26 395	22 175	2 582
В т.ч. Гранична застраховка "ГО"	391	548	897	10	96	181
В т.ч. по ГО на превозвача	647	2 008	647	938	1 412	471
11. ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	131	37	976	112	-16	922
12. ГО, свързана с притежаването и използването на плователни съдове	618	2 407	935	9	14	422
13. Обща гражданска отговорност	10 727	15 027	8 818	11 955	12 414	7 118
14. Кредити	5 006	5 437	7 500	1 819	1 403	3 698
15. Гаранции	739	527	973	203	-2 170	1 163
16. Разни финансови загуби	4 643	10 131	14 076	6 261	5 299	9 652
17. Правни разноски	0	0	0	0	0	0
18. Помощ при пътуване	1 981	2 189	5 376	1 938	1 229	5 332
ОБЩО:	593 890	770 537	556 479	451 310	557 806	467 625

Таблица 10. Изменение на brutните начислени (записани) премии, на изплатените обезщетения и на възникналите претенции по видове застраховки на годишна база

ВИДОВЕ ЗАСТРАХОВКИ	Ръст/ Спад на brutни начислени (записани) премии за 2008 г. спрямо 2007 г.	Увеличение/ Намаление на Изплатените обезщетения за 2008 г. спрямо 2007 г.	Увеличение/ Намаление на Възникналите претенции за 2008 г. спрямо 2007 г.
1. Злополука	25,23%	49,85%	34,09%
В т.ч. по задължителна застраховка „Злополука” на пътниците в средствата за обществен транспорт	1,67%	-20,43%	-64,73%
2. Заболяване	82,77%	-51,60%	-51,34%

3. Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	23,25%	34,29%	32,65%
4. Релсови превозни средства	100,33%	-	-227,74%
5. Летателни апарати	-22,17%	145,65%	-39,30%
6. Плавателни съдове	29,34%	165,29%	51,26%
7. Товари по време на превоз	-3,13%	-25,41%	-13,90%
8. Пожар и природни бедствия	10,22%	4,53%	-2,35%
9. Други щети на имущество	-0,67%	33,59%	100,71%
10. ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	23,97%	30,83%	47,28%
В т.ч. по ГО на автомобилистите	23,25%	47,47%	60,40%
В т.ч. ПО "ЗЕЛЕНА КАРТА"	34,95%	-28,89%	-60,35%
В т.ч. Гранична застраховка "ГО"	230,53%	-	471,42%
В т.ч. по ГО на превозвача	17,46%	-30,97%	42,20%
11. ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	-9,40%	17,30%	-335,38%
12. ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	-9,24%	6766,61%	17387,02%
13. Обща гражданска отговорност	2,96%	-10,28%	21,05%
14. Кредити	221,82%	175,25%	287,40%
15. Гаранции	3,53%	264,86%	-124,28%
16. Разни финансови загуби	34,09%	-25,83%	91,19%
17. Правни разноски	712,56%	-	0,00%
18. Помощ при пътуване	8,89%	2,18%	78,08%
ОБЩО:	20,80%	31,59%	38,11%

От таблицата е видно, че на годишна база увеличението на изплатените обезщетения при видовете застраховки: „Злополука”, „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства”, „Летателни апарати”, „Плавателни съдове”, „Други щети на имущество”, „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС”, „ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати”, „ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове” и „Гаранции”, изпреварва ръста на премийния приход.

Таблица 11. Основни показатели по видове застраховки, предлагани от общозастрахователните дружества

Видове застраховки	2008 г.				2007 г.			
	Брутен коефициент на щетимост	Брутен коефициент на разходите	Брутен комбиниран коефициент	Брутен технически резултат (хил. лв.)	Брутен коефициент на щетимост	Брутен коефициент на разходите	Брутен комбиниран коефициент	Брутен технически резултат (хил. лв.)
1. Злополука	0,23	0,49	0,73	6 893 920	0,21	0,47	0,68	6 112 318
2. Заболяване	0,55	0,52	1,07	-3 393	1,60	0,29	1,90	-16 990
3. Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	0,57	0,37	0,94	23 282 755	0,55	0,40	0,94	14 282 616
4. Релсови превозни средства	-0,05	0,34	0,29	5 484 002	0,08	0,31	0,38	2 291 884
5. Летателни апарати	0,21	0,13	0,33	4 520 258	0,22	0,12	0,34	6 966 634
6. Плавателни съдове	0,79	0,33	1,12	-2 629 952	0,64	0,46	1,09	-302 649
7. Товари по време на превоз	0,19	0,43	0,61	7 617 879	0,22	0,42	0,64	6 552 548
8. Пожар и природни бедствия	0,17	0,31	0,48	104 888 364	0,19	0,31	0,51	80 773 761
9. Други щети на имущество	0,15	0,46	0,61	25 562 975	0,08	0,40	0,48	24 559 845

10. ГО, свързана с притежаването и използването на МПС	0,84	0,37	1,21	-100 215 669	0,74	0,39	1,13	-44 994 350
11. ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	0,00	0,12	0,13	6 437 972	0,00	0,11	0,10	8 191 678
12. ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	1,23	0,48	1,72	-1 559 954	0,01	0,20	0,21	1 720 902
13. Обща гражданска отговорност	0,49	0,28	0,77	7 341 608	0,43	0,25	0,68	9 227 200
14. Кредити	0,23	0,25	0,48	10 975 686	0,18	0,40	0,58	2 835 100
15. Гаранции	0,15	0,28	0,43	1 923 679	-0,69	0,35	-0,34	4 164 083
16. Разни финансови загуби	0,32	0,45	0,77	9 930 697	0,29	0,42	0,71	3 616 727
17. Правни разноси	0,00	0,21	0,21	256	0,00	1,85	1,85	820
18. Помощ при пътуване	0,22	0,51	0,73	2 572 202	0,16	0,57	0,72	2 886 989
ОБЩО:	0,53	0,36	0,89*	113 023 284*	0,48	0,38	0,86*	128 869 115*

* Стойностите са получени на база, отчитане на непосредствено присъщите приходи и разходи по видовете застраховки, без да се вземат предвид други технически разходи и разпределен приход от инвестиции, отчетени в Отчета за доходите. Другите технически разходи за 2008 г. са в размер на 105 753 хил. лв. (където преобладаващо се включват обезценка на вземания по застрахователни договори с разсрочено плащане на премиите и вноски във фондове), а разпределеният приход от инвестиции е в размер на 20 648 хил. лв. За 2007 г. другите технически разходи са в размер на 85 636 хил. лв., а разпределеният приход от инвестиции е в размер на 35 939 хил. лв.

Най-голям относителен дял в brutния технически резултат по видове застраховки имат „Пожар и природни бедствия” (104 888 хил. лв.) и „Други щети на имущество” (25 563 хил. лв.).

По застраховка „Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС” brutният технически резултат продължава да намалява като достига отрицателни стойности от (-100 216 хил. лв.). От 16 застрахователи, имащи право да предлагат тази застраховка, 10 отчитат отрицателен brutен технически резултат: „ДЗИ – Общо застраховане” АД (- 29 484 хил. лв.), „ЗК Български имоти” АД (- 17 973 хил. лв.), ЗД „Уника” АД (- 14 327 хил. лв.), „ЗАД Армеец” АД (- 13 691 хил. лв.), „Дженерали Застраховане” АД (- 12 474 хил. лв.), ЗАД „Булстрад” (- 5 894 хил. лв.), ЗД „Бул инс” АД (- 4 031 хил. лв.), ЗД „Евроинс” АД (- 3 692 хил. лв.), „Интерамерикан България ЗЕАД” (- 1 886 хил. лв.) и ЗАД „Виктория” (- 550 хил. лв.).

Фактически извършените разходи през 2008 г. от общозастрахователните дружества, свързани с тяхната дейност, възлизат на 581 055 хил. лв., при 481 325 хил. лв. за същия период на 2007 г., и представляват 38% от brutния премиен приход, реализиран в сектора. Brutният коефициент на разходите в края на отчетния период се изчислява на 0,36 при 0,38 в края на 2007 г.

Аквизиционните разходи възлизат на 354 576 хил. лв. и представляват 61% от извършените фактически разходи, и 23,1% от реализирания brutен премиен приход за 2008 г. От тях 293 054 хил. лв. или 82,6% са аквизиционни комисиони, 23 474 хил. лв. или 6,6% са разходите за реклама и 38 048 хил. лв. са други преки и косвени аквизиционни разходи.

Изплатените аквизиционни комисиони по застраховка на „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” възлизат на 144 948 хил. лв. и нарастват с 19,7%. Делът на аквизиционните комисиони по този вид застраховка е 54% от общо извършените фактически разходи по вида застраховка и 21% от премиения приход по този вид застраховка.

По застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС” към края на отчетния период са изплатени аквизиционни комисиони в размер на 78 756 хил. лв. при 61 429 хил. лв. година по-рано. Отчита се нарастване от 28% на годишна база. Делът на изплатените аквизиционни комисиони по този вид застраховка от общо извършените фактически разходи по същия вид застраховка възлиза на 53% и 21% от премиения приход по този вид застраховка.

Извършените административни разходи са в размер на 166 684 хил. лв. или 29% от общо извършените разходи и 11% от brutния премиен приход. Към края на 2008 г. размерът

на извършените от общозастрахователните дружества административни спрямо същия период на миналата година нараства с 14%.

По застраховка на „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” извършените административни разходи възлизат на 75 454 хил. лв., което е 28% от общо извършените разходи по този вид застраховка и 11% от премийния приход по застраховката. Нарастването на годишна база възлиза на 17%.

По застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС” извършените административни разходи възлизат на 23 820 хил. лв. и нарастват с 10% на годишна база. Представяват 16% от общо извършените разходи по този вид застраховка и 6% от премийния приход по застраховката.

Разходите за уреждане на претенции възлизат на 24 576 хил. лв. или 4% от общо извършените разходи.

Размерът на извършените разходи възлиза на повече от 40% от премийния приход, реализиран по съответния вид застраховка, при „ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове” – 66%, „Заболяване” – 53%, „Помощ при пътуване” – 53%, „Злополука” – 50%, „Разни финансови загуби” – 46%, „Други щети на имущество” – 46%, „Товари по време на превоз” – 44% и „Плавателни съдове” – 43%.

Най-много нарастват извършените разходи при застраховки „Заболяване” - с 232%, „ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове” – с 203%, „Релсови превозни средства” – със 121% и „Кредити” – със 123%.

3. Структура на техническите резерви и активите за покритие на техническите резерви.

3.1. Структура на brutните технически резерви.

В края на 2008 г. размерът на brutните технически резерви, заделени от общозастрахователните дружества, достига 1 197 655 хил. лв., при 921 138 хил. лв. година по-рано.

Таблица 12. Брутни технически резерви в общото застраховане (в хил. лв.)

ВИД ТЕХНИЧЕСКИ РЕЗЕРВИ	31.12.2008 г.	31.12.2007 г.	31.12.2006 г.	31.12.2005 г.	Промяна 2008г./2007г.	Промяна 2007г./2006г.	Промяна 2006г./2005г.
Пренос-премиен резерв	535 732	455 024	350 449	269 587	17,7%	29,8%	30,0%
Резерв за неизтекли рискове	18 996	44	33	-	43072,7%	33,3%	-
Резерв за предстоящи плащания	640 852	464 204	333 688	275 483	38,1%	39,1%	21,1%
<i>в т. ч. резерв за възникнали, но непредявени претенции</i>	<i>239 129</i>	<i>160 843</i>	<i>111 329</i>	<i>80 320</i>	<i>48,7%</i>	<i>44,5%</i>	<i>38,6%</i>
Запасен фонд	1 811	1 649	920	1 286	9,8%	79,2%	-28,5%
Резерв за бонуси и отстъпки	263	217	0	-	-	-	-
Други резерви, одобрени от КФН	0	0	7 724	3 509	-	-100,0%	120,1%
ОБЩО	1 197 655	921 138	692 815	549 865	30,0%	33,0%	26,0%

Най-голям дял в brutните технически резерви от 54% заема резервът за предстоящи плащания. Размерът на този резерв в края на 2008 г. възлиза на 640 852 хил. лв., нараствайки с 38,1%, при ръст на премийния приход от 20,9%.

По застраховка „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС” заделеният резерв за предстоящи плащания към края на 2008 г. нараства с 48% на годишна база и достига 426 772 хил. лв., при ръст на премийния приход по този вид застраховка от 24% на годишна база. Увеличението на резерва по тази застраховка е главно в резултат от нарастването с 51% на часта от него за възникнали, но непредявени претенции.

Размерът на пренос-преийния резерв в края на 2008 г. възлиза на 535 732 хил. лв. и отбелязва нарастване от 45% на годишна база. По видове застраховки най-голямо нарастване на пренос-преийния резерв се отчита по застраховки „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” (с 49 634 хил. лв.), „ГО, свързана с притежаването и използването на МПС” (с 26 173 хил. лв.) и „Кредити” (с 6 028 хил. лв.).

3.2. Развитие на пазара на финансови застраховки

Към края на 2008 г. записаният премиен приход по финансовите застраховки възлиза на 64 543 хил. лв., от които 30 023 хил. лв. по застраховка „Кредити”, 3 487 хил. лв. по застраховка „Гаранции” и 31 032 хил. лв. по застраховка „Разни финансови загуби”. ЗК „Лев инс” АД записва 37 084 хил. лв. от премиения приход по трите вида застраховки, следвано от ЗАД „Алианц България” с 5 285 хил. лв., ЗД „Бул инс” АД с 4 406 хил. лв., „ЗД Евроинс” АД с 4 127 хил. лв. и „ДЗИ – Общо застраховане” АД с 3 796 хил. лв. Реализираният ръст на премиения приход на годишна база е съответно 222% по застраховка „Кредити”, 3,5% по застраховка „Гаранции” и 34% по застраховка „Разни финансови загуби”.

Възникналите претенции през 2008 г. са в размер на 16 095 хил. лв., от които 10 389 хил. лв. са изплатени обезщетения. Възникналите претенции по застраховка „Кредити” възлизат на 5 437 хил. лв., по застраховка „Гаранции” – на 527 хил. лв. и по застраховка „Разни финансови загуби” – на 10 131 хил. лв. Най-голям дял в общо възникналите претенции по трите вида застраховки заема ЗАД „Алианц България”, следвано от ЗК „Лев инс” АД и „ДЗИ – Общо застраховане” АД.

Общо заделените технически резерви по трите вида финансови застраховки към края на 2008 г. възлизат на 40 244 хил. лв. () от които 13 824 хил. лв. са заделени по застраховка „Кредити”, 3 576 хил. лв. по застраховка „Гаранции” и 22 844 хил. лв. по застраховка „Разни финансови загуби”. Пренос-преийния резерв възлиза на 19 607 хил. лв., от които 9 159 хил. лв. по застраховка „Кредити”, 672 хил. лв. по застраховка „Гаранции” и 9 776 хил. лв. по застраховка „Разни финансови загуби”. Резервът за предстоящи плащания възлиза на 19 165 хил. лв., от които 3 360 хил. лв. по застраховка „Кредити”, 2 803 хил. лв. по застраховка „Гаранции” и 13 002 хил. лв. по застраховка „Разни финансови загуби”. Запасният фонд възлиза на 1 317 хил. лв., от които 1 154 хил. лв. по застраховка „Кредити”, 100 хил. лв. по застраховка „Гаранции” и 63 хил. лв. по застраховка „Разни финансови загуби”. Резервът за бунуси и отстъпки възлиза на 152 хил. лв., заделени по застраховка „Кредити”. Резервът за неизтекли рискове възлиза на 3 хил. лв., който е заделен по застраховка „Разни финансови загуби”. Най-голям е размерът на заделените технически резерви от ЗАД „Алианц България” – 13 252 хил. лв., следвано от ЗК „Лев инс” АД – 9 403 хил. лв. и „ДЗИ – Общо застраховане” АД – 4 536 хил. лв.

Размерът на застрахователната сума, за която са покрити рисковете към края на 2008 г. възлиза на 3 965 761 хил. лв., от която 1 484 890 хил. лв. е по застраховка „Кредити”, 312 183 хил. лв. е по застраховка „Гаранции” и 2 168 688 хил. лв. е по застраховка „Разни финансови загуби”.

Отношението на премиения приход към застрахователната сума за периода август - декември 2008 г. се движи в границите от 1% до 2% по застраховка „Кредити”, от 0,6% до 1,1% по застраховка „Гаранции” и от 0,9% до 1,4% по застраховка „Разни финансови загуби”.

Отношението на изплатените обезщетения към застрахователната сума за периода август - декември 2008 г. се движи в границите между 0,3% и 0,6% по застраховка „Кредити”, 0,2% е по застраховка „Гаранции” и между 0,2% до 0,4% по застраховка „Разни финансови загуби”.

Техническият резултат към края на 2008 г. по трите вида финансови застраховки е съответно 10 976 хил. лв. при 2 835 хил. лв. за 2007 г. по застраховка „Кредити”, 1 924 хил. лв. при 4 164 хил. лв. за 2007 г. по застраховка „Гаранции”, и 9 931 хил. лв. при 3 617 хил. лв. за 2007 г. по застраховка „Разни финансови загуби”.

Таблица 13. Показатели общо за трите вида застраховки („Кредити”, „Гаранции” и „Разни финансови загуби”) към края на 2008 г. (в лв.)

№	Застрахователи	Премиен приход	Възникнали претенции	Технически резерви	Технически резултат
1	“ЗАД “Армеец” АД	1 585 372	760 771	1 611 711	100 243
2	ЗАД “Алианс България” АД	5 284 720	4 111 366	13 252 406	3 509 465
3	ЗАД “Булстрад” АД	782 032	124 501	879 609	526 758
4	ЗД “Бул инс” АД	4 405 744	1 571 512	3 612 114	1 272 225
5	"ЗК Български имоти" АД	1 843	-	68 087	1 554
6	"БАЕЗ" АД	3 082 543	1 097 717	3 214 334	450 755
7	ЗК "Уника" АД	348 267	8 173	403 731	158 059
8	“ДЗИ - Общо застраховане” АД	3 796 246	3 169 350	4 535 557	-1 979 636
9	"ЗД Евро инс" АД	4 127 491	957 899	971 878	-1 242 209
10	ЗАД “Енергия”	-	-	-	-
11	“Ей Ай Джи България застрахователно дружество” ЕАД	782 176	79 492	641 389	279 475
12	“Интерамерикан България ЗАД”	310 677	52 807	-	-167 089
13	ЗК “Лев Инс” АД	37 283 882	3 885 735	9 403 119	19 377 083
14	ЗАД "Виктория"	443 688	35 146	257 216	97 890
15	“Общинска застрахователна компания” АД	63 277	-6 319	24 898	25 270
16	"Дженерали застраховане" АД	547 450	-30 488	148 751	351 039
17	“ХДИ” ЗАД	116 464	60 746	190 549	58 954
18	ЗК ДСК Гаранция АД	-	-	-	-
19	„ОББ-Ей Ай Джи ЗД" АД	1 581 000	216 300	1 028 715	10 226
20	"Граве България Общо застраховане" ЕАД	-	-	-	-
ОБЩО:		64 542 871	16 094 708	40 244 065	22 830 062

3.3. Структура на активите за покритие на техническите резерви.

Към края на 2008 г. сумата на активите за покритие на техническите резерви възлиза на 1 203 472 хил. лв.

Таблица 14. Активи за покритие на техническите резерви.

№	ВИДОВЕ АКТИВИ	Към 31.12.2008 г. (хил. лв.)	Отн. дял	Към 31.12.2007 г. (хил. лв.)	Отн. дял	Промяна
1.	Ценни книжа, приети за търговия на регулиран пазар на ценни книжа в Република България или в държава членка, както и акции, квалифицирани облигации и други квалифицирани дългови ценни книжа, приети за търговия на международно признати и ликвидни регулирани пазари на ценни книжа в трета държава	121 401	10,1%	116 974	12,2%	3,78%
2.	Ценни книжа, издадени или гарантирани от Р. България или от държава членка, както и квалифицирани дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети държави, техните централни банки или международни организации, в които членува Р. България или държава членка	193 431	16,1%	202 739	21,2%	-4,59%
3.	Акции и дялове, издадени от инвестиционни дружества и договорни фондове, които извършват дейност при условията и по реда на ЗППЦК, както и акции и дялове на колективни инвестиционни схеми, чието седалище се намира в държава членка на ЕС	21 704	1,8%	36 779	3,8%	-40,99%
4.	Право на собственост върху земи и сгради	70 337	5,8%	57 418	6,0%	22,50%
5.	Вземания към презастрахователи (намалени със задълженията към съответния презастраховател), включително дела на презастрахователите в техническите резерви	150 870	12,5%	119 252	12,4%	26,51%
6.	Депозити и вземания към цеденти	0	0,0%	0	0,0%	0,00%
7.	Вземания от застраховани лица и посредници, произтичащи от застрахователни и презастрахователни договори, които не са просрочени повече от три месеца	223 077	18,5%	130 191	13,6%	71,35%
8.	Вземания по заеми срещу застраховки "Живот"	0	0,0%	0	0,0%	0,00%
9.	Парични средства на каса и по разплащателни сметки или депозити в банки, които имат право да извършват банкова дейност в Република България или в държава членка	397 529	33,0%	270 583	28,2%	46,92%
-	в т.ч. Депозити	370 288	30,8%	253 745	26,5%	45,93%
-	в т.ч. Парични средства по разплащателни сметки	18 577	1,5%	13 845	1,4%	34,18%
-	в т.ч. Парични средства по каса	8 665	0,7%	2 993	0,3%	189,51%
10.	Отложени аквизиционни разходи	24 988	2,1%	23 590	2,5%	5,93%
11.	Безспорно установени вземания във връзка с възстановяване на данъци	134	0,0%	618	0,1%	0,00%
	Общо активи за покритие на техническите резерви:	1 203 472	100,00%	958 144	100,00%	25,60%

Най-голям дял в структурата на активите за покритие на техническите резерви заемат парични средства на каса и по разплащателни сметки или депозити в банки – 33%, като депозитите в банки съставляват 93% от тази група активи. На следващо място са вземанията от застраховани лица и посредници, които заемат дял от 18,5%.

Паричните средства по каса, използвани за покритие на техническите резерви, нарастват от 2 993 хил. лв. към края на 2007 г. до 8 665 хил. лв. към края 2008 г., като най-голямо е увеличението им при „ЗАД Армеец“ АД с 2 073 хил. лв., ЗД „Бул инс“ АД с 1 524 хил. лв., „ЗК Български имоти“ АД с 1 000 хил. лв. и „ДЗИ – Общо застраховане“ АД с 1 000 хил. лв.

Покритието на техническите резерви с вземания от застраховани лица и посредници е нарастнало със 71,35% на годишна база или с 92 886 хил. лв. Най-голям принос за това нарастване имат „Зад Армеец“ АД с 33 747 хил. лв., Зад „Булстрад“ с 16 926 хил. лв., „ЗД Евроинс“ АД с 13 877 хил. лв., ЗД „Уника“ АД с 12 305 хил. лв., ЗК „Лев Инс“ АД с 9 299 хил. лв., ЗД „Бул инс“ АД с 9 056 хил. лв. и „ЗК Български имоти“ АД с 7 952 хил. лв.

Покритието на техническите резерви с депозити към края на 2008 г. е нарастнало с 45,9% на годишна база или със 116 542 хил. лв. Най-голям принос за това нарастване имат „Дженерали Застраховане“ АД с 29 371 хил. лв., ЗК „Лев Инс“ АД с 21 263 хил. лв., Зад „Булстрад“ с 20 315 хил. лв., „ДЗИ – Общо застраховане“ АД с 15 142 хил. лв. и „ЗК Български имоти“ АД с 13 767 хил. лв.

С 43,1% на годишна база е нарастнало покритието на технически резерви с облигации, а с 42,8% е намаляло покритието с акции.

4. Технически резултат и финансов резултат.

Таблица 15. Технически и финансов резултат на общозастрахователните дружества (в хил. лв.)

№	Застрахователи	Технически резултат		Финансов резултат	
		2008 г.	2007 г.	2008 г.	2007 г.
1	„Зад Армеец“ АД	318	1 164	1 937	14 910
2	Зад „Алианс България“	9 928	19 272	9 070	15 805
3	Зад „Булстрад“	1 751	1 215	2 075	1 693
4	ЗД „Бул инс“ АД	17 043	2 961	9 864	58
5	„Застрахователна компания Български имоти“ АД	-5 017	73	-3 642	416
6	„Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД	1 425	759	1 722	1 379
7	ЗД „Уника“ АД	-4 954	-2 301	-3 526	-1 162
8	„ДЗИ - Общо застраховане“ АД	-33 956	-22 018	-23 588	-3 479
9	„ЗД Евроинс“ АД	-10 526	6 319	-13 407	5 374
10	Зад „Енергия“	25 147	20 604	20 695	20 656
11	„Ей Ай Джи България ЗД“ ЕАД	3 301	3 868	3 944	3 690
12	„Интерамерикан България ЗЕАД“	-2 924	-1 847	-2 863	-1 138
13	ЗК „Лев инс“ АД	12 378	8 547	11 842	10 317
14	Зад „Виктория“	-1 525	-179	6	724
15	„Общинска застрахователна компания“ АД	118	566	380	125
16	„Дженерали Застраховане“ АД	-16 432	-3 243	-16 509	-3 306
17	„ХДИ“ Зад	-231	-166	199	125
18	„ОББ-Ей Ай Джи ЗД“ АД	-875	-1 196	-1 363	17
19	ЗК „ДСК Гаранция“ АД	556	-69	750	134
20	„Граве България Общо застраховане“ ЕАД	-219	-	48	-
	ОБЩО	-4 694	34 328	-2 366	66 338

Към края на 2008 г. дружествата в сектора по общо застраховане отчитат отрицателен **технически резултат** в размер на (-4 694 хил. лв.), при отчетени 34 328 хил. лв. към края на 2007 г. Значително по-ниският технически резултат се дължи на по-бързия темп на нарастване на възникналите претенции, нетни от презастраховане (с 34,6% на годишна база),

спрямо темпа на нарастване на спечелените премии, нетни от презастраховане (с 24,7% на годишна база). Най-голям принос в нарастването на възникналите претенции оказва голямата промяна в брутната сума на резерва за предстоящи плащания с 64%. Нетните оперативни разходи нарастват с 18% на годишна база, а другите технически разходи, нетни от презастраховане (в тази позиция застрахователите отчитат като разходи обезценката на вземания по застрахователните договори, така и разходите към гаранционния фонд) - с 23%. Също така, принос в намаляването на техническия резултат има и разпределеният приход от инвестиции, пренесен от нетехническият отчет, който намалява с 43% на годишна база.

Най-висок технически резултат постигат ЗАД „Енергия”, ЗК „Лев инс” АД, ЗД „Бул инс” АД и ЗАД „Алианц България”. От 20 общозастрахователни дружества, 10 приключват периода с отрицателен технически резултат: „ДЗИ – Общо застраховане” АД, „Дженерали Застраховане” АД, ЗД „Евроинс” АД, „ЗК Български имоти” АД, ЗД „Уника” АД, „Интерамерикан България ЗЕАД”, ЗАД „Виктория”, ЗК „ДСК Гаранция” АД, ЗАД „ХДИ” и „ГРАВЕ България Общо застраховане” ЕАД.

Отрицателният технически резултат на „ДЗИ-Общо застраховане” АД е в размер на (- 33 956 хил. лв.) към края на разглеждания отчетен период в сравнение с (-22 018 хил. лв.) за същия период на миналата година, което се дължи главно на изпреварващото нарастване на възникналите претенции, нетни от презастраховане (с 42,6%) спрямо спечелените премии, нетни от презастраховане (със 17,7%).

Реализираният към края на 2008 г. отрицателен технически резултат от „Дженерали Застраховане” АД в размер на (-16 432 хил. лв.) при (-3 243 хил. лв.) в края на същия период на миналата година. Причината за този резултат се дължи на по-бързото нарастване на възникналите претенции, нетни от презастраховане (със 72,7%) в сравнение с ръста на спечелените премии, нетни от презастраховане (от 34,6%). Нетните оперативни разходи на дружеството нарастват с 47,3%.

Към 31.12.2008 г. техническият резултат на ЗД „Евроинс” АД възлиза на (-10 526 хил. лв.) при 6 319 хил. лв. година по-рано. Дружеството отчита ръст на спечелените премии, нетни от презастраховане от 26,1%, ръст на възникналите претенции, нетни от презастраховане от 113,1%, ръст на нетните оперативни разходи от 28,2% и ръст на други технически разходи, нетни от презастраховане от 85,2%.

Застрахователите, извършващи дейност по общо застраховане, към края на 2008 г. отчитат отрицателен **нетен финансов резултат** в размер на (- 2 366 хил. лв.), при реализиран такъв година по-рано в размер на 66 338 хил. лв. Отчетеното намаляване на финансовия резултат на дружествата по общо застраховане се дължи както на същественото намаляване на постигнатия технически резултат (от 34 328 хил. лв. през 2007 г. на (-4 694 хил. лв.) през 2008 г.), така и на високия реализиран разход по инвестиции (отрицателни разлики от преценка на стойността на инвестициите и загуби от реализация на инвестиции). Най-висок финансов резултат постигат ЗАД „Енергия”, ЗК „Лев инс” АД, ЗД „Бул инс” АД и ЗАД „Алианц България”. Със загуба приключват 7 общозастрахователни дружества, докато година по-рано техният брой е три. Най-голяма загуба реализират „ДЗИ – Общо застраховане” АД (-23 588 хил. лв.), „Дженерали Застраховане” АД (-16 509 хил. лв.) и „ЗД Евроинс” АД (-13 407 хил. лв.). Отрицателният финансов резултат на тези дружества е предимно следствие от отрицателния технически резултат.

5. Основни балансови показатели.

5.1. Сума на актива и собствен капитал.

Таблица 16. Сума на актива и собствен капитал
на общозастрахователните дружества (в хил. лв.)

№	Застрахователи	Сума на актива		Промяна	Собствен капитал		Промяна
		2008 г.	2007 г.		2008 г.	2007 г.	
1	„ЗАД Армеец” АД	140 920	116 900	20,55%	31 644	48 388	-34,60%
2	ЗАД „Алианс България”	178 075	165 731	7,45%	43 320	50 142	-13,61%
3	ЗАД „Булстрад”	225 621	184 518	22,28%	49 382	45 971	7,42%
4	ЗД „Бул инс” АД	137 555	117 045	17,52%	36 530	26 604	37,31%
5	„Застрахователна компания Български имоти” АД	60 619	51 881	16,84%	6 552	10 645	-38,45%
6	„Българска агенция за експортно застраховане” ЕАД	17 794	15 852	12,25%	14 807	13 600	8,88%
7	ЗД „Уника” АД	72 372	81 416	-11,11%	17 809	19 585	-9,07%
8	„ДЗИ - Общо застраховане” АД	278 690	226 649	22,96%	56 313	29 953	88,00%
9	„ЗД Евроинс АД	63 200	52 887	19,50%	14 997	21 389	-29,88%
10	ЗАД „Енергия”	78 569	71 891	9,29%	51 629	51 375	0,49%
11	„Ей Ай Джи България ЗД” ЕАД	27 310	23 376	16,83%	17 625	14 154	24,53%
12	„Интерамерикан България ЗЕАД”	18 496	16 151	14,52%	6 894	7 858	-12,27%
13	ЗК „Лев инс” АД	156 257	99 916	56,39%	50 632	38 790	30,53%
14	ЗАД „Виктория”	41 037	31 532	30,14%	11 335	11 267	0,60%
15	„Общинска застрахователна компания” АД	21 698	14 545	49,18%	10 349	9 393	10,18%
16	„Дженерали Застраховане” АД	80 207	51 896	54,55%	6 180	-7 885	-178,38%
17	„ХДИ” ЗАД	20 653	16 177	27,67%	7 653	7 454	2,67%
18	ЗК „ДСК Гаранция” АД	11 200	9 981	12,21%	7 821	7 534	3,80%
19	„ОББ-Ей Ай Джи ЗД” АД	11 725	8 476	38,33%	7 692	6 601	16,53%
20	„Граве България Общо застраховане” ЕАД	7 007	-	-	6 946	-	-
ОБЩО:		1 649 005	1 356 821	21,53%	456 110	412 818	10,49%

Към края на отчетния период сумата на активите на общозастрахователните дружества възлиза на 1 649 005 хил. лв., като тяхното нарастване е с 21,5% на годишна база. Възвращаемостта на активите, изчислена като съотношение между печалбата (загубата) за финансовия период и общата сума на активите, възлиза на -0,1 %, при 4,9 % за 2007 г.

Собственият капитал на застрахователите по общо застраховане достига 456 110 хил. лв., при отчетени данни за 2007 г. от 412 818 хил. лв., или се отчита нарастване от 10,5%. Това нарастване е резултат предимно от увеличаването на:

- записания акционерен капитал на дружествата по общо застраховане със 73 446 хил. лв. спрямо края на 2007 г. (увеличение на записания акционерен капитал отчитат „ДЗИ – Общо застраховане” АД с 55 000 хил. лв, ЗК „Лев Инс” АД с 9 115 хил. лв., „ЗД Евроинс” АД с 1 754 хил. лв., „Интерамерикан България ЗЕАД” със 777 хил. лв. и „ОББ-Ей Ай Джи ЗД” АД с 400 хил. лв.);
- премиите от емисии с 47 852 хил. лв. (главно увеличението се дължи на „Дженерали Застраховане” АД и „ЗД Евроинс” АД, чиите премии от емисии са нарастнали съответно с 42 300 хил. лв. и с 5 261 хил. лв.);
- капиталовите резерви с 21 835 хил. лв. (главно увеличението се дължи на „ЗАД Армеец”, където резервите нарастват с 14 910 хил. лв.);
- неразпределената печалба със 8 224 хил. лв.

Забелязва се също, че за разлика от данните за 2007 г., към края на 2008 г. в баланса само на две дружества по общо застраховане е отразена непокрита загуба от минали периоди, като тя е най-голяма при „Дженерали Застраховане” АД (-36 249 хил. лв.).

Възвращаемостта на собствения капитал, изчислена като съотношение между печалбата (загубата) за периода и собствения капитал, се изчислява на -0,5% за 2008 г., при 16,1 % за 2007 г.

Собствените средства на всички дружествата по общо застраховане, намалени с нематериалните активи към края на 2008 г. (възлизащи на 369 144 хил. лв.), напълно покриват границата им на платежоспособност (възлизаща на 228 468 хил. лв.) с изключение на „Дженерали Застраховане” АД, което покрива 57% от границата си на платежоспособност. Също така собствените средства на „Дженерали Застраховане” АД, намалени с нематериалните активи (6 089 хил. лв.), не покриват и минималния размер на гаранционния капитал (6 400 хил. лв.). От акционерът на дружеството са набелязани необходимите мерки и са предприети съответните действия за отстраняване на отклоненията от изискванията, свързани с платежоспособността - представен е план за внасяне на допълнителни собствени средства. Изпълнението на планът за увеличаване на собствените средства ще намери своето отражение в периодичните отчети на дружеството за 2009 г.

Таблица 17. Коефициент на платежоспособност на общозастрахователните дружества за 2008 г.

№	Застрахователи	Собствени средства (в хил. лв.)	Граница на платежоспособност (в хил. лв.)	Коефициент на платежоспособност
1	“ЗАД Армеец” АД	29 270	23 626	123,89%
2	ЗАД “Алианс България”	34 150	26 092	130,88%
3	ЗАД “Булстрад”	37 670	33 365	112,90%
4	ЗД “Бул инс” АД	26 585	25 638	103,69%
5	"Застрахователна компания Български имоти" АД	6 479	3 814	169,85%
6	"Българска агенция за експортно застраховане" ЕАД	12 269	337	3640,40%
7	ЗД “Уника” АД	15 801	9 378	168,49%
8	“ДЗИ - Общо застраховане” АД	53 159	31 014	171,40%
9	"Застрахователно дружество Евро инс" АД	14 327	8 709	164,51%
10	ЗАД “Енергия”	30 916	10 439	296,16%
11	“Ей Ай Джи България застрахователно дружество” ЕАД	13 615	1 715	793,77%
12	“Интерамерикан България ЗЕАД”	6 890	1 802	382,26%
13	ЗК “Лев Инс” АД	32 940	28 166	116,95%
14	ЗАД "Виктория"	11 212	7 085	158,24%
15	“Общинска застрахователна компания” АД	9 165	1 734	528,61%
16	"Дженерали Застраховане" АД	6 089	10 756	56,61%
17	“ХДИ” ЗАД	7 268	2 588	280,86%
18	ЗК ДСК Гаранция АД	7 796	1 134	687,34%
19	ОББ-Ей Ай Джи ЗД" АД	6 761	1 068	633,02%
20	"ГРАВЕ България Общо застраховане" ЕАД	6 783	7	99062,64%
	ОБЩО	369 144	228 468	161,57%

5.2. Инвестиции.

Таблица 18. Инвестиции на общозастрахователните дружества

ВИД ИНВЕСТИЦИИ	2008 г.		2007 г.		Промяна
	хил. лв.	отн. дял	хил. лв.	отн. дял	
I. Земя и сгради	98 071	10,05%	75 664	9,02%	29,61%
II. Инвестиции в дъщерни, смесени и асоциирани предприятия, в които дружеството има дялово участие, в т.ч.:	68 872	7,06%	52 078	6,21%	32,25%
Акции и дялове в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	41 103	4,21%	36 073	4,30%	13,94%
Дългови ценни книжа, издадени от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, както предоставени им заеми	2 618	0,27%	5 017	0,60%	-47,82%
Други дялови участия	25 151	2,58%	10 988	1,31%	128,90%
Дългови ценни книжа, издадени от други предприятия, в които застрахователят има дялово участие, както и предоставени им заеми	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
III. Други финансови инвестиции, в т.ч.:	808 479	82,89%	711 270	84,77%	13,67%
Акции и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове	63 165	6,48%	122 734	14,63%	-48,54%
Дългови ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход,	319 620	32,77%	270 127	32,20%	18,32%
в т.ч. ценни книжа, издадени и гарантирани от държавата	185 087	18,98%	186 521	22,23%	-0,77%
Участие в инвестиционните пулове	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
Заеми, гарантирани с ипотеки	0	0,00%	86	0,01%	-100,00%
Други заеми	15 853	1,63%	14 899	1,78%	6,40%
Депозити в банки	407 972	41,83%	301 698	35,96%	35,23%
Други	1 869	0,19%	1 726	0,21%	8,29%
IV. Депозити в седанти	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
ОБЩО	975 422	100,00%	839 012	100,00%	16,26%

Общият размер на инвестициите на дружествата, извършващи дейност по общо застраховане, възлиза на 975 422 хил. лв., с което се отчита нарастване от 16,3% за последните 12 месеца.

В структурата на агрегирания инвестиционен портфейл на дружествата най-голям дял заемат депозитите в банки – 41,8%, следвани от дълговите ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход – 32,8%, от които 57,9% са ДЦК, издадени и гарантирани от държавата.

Най-много нарастват инвестициите от подгрупата “Други дялови участия” (със 129 % или с 14 163 хил. лв). Това нарастване се дължи на ЗАД „Булстрад”, което отчита увеличение от 14 163 хил. лв. спрямо края на миналата година.

С 35,2% или със 106 274 хил. лв. нарастват депозитите в банки, като най-голямо нарастване на инвестициите в такива средства отчитат „ДЗИ – Общо застраховане” АД с 25 522 хил. лв., ЗК „Лев инс” АД с 21 263 хил. лв., „Дженерали Застраховане” АД с 20 768 хил. лв., ЗАД „Булстрад” с 18 471 хил. лв. и „ЗК Български имоти” АД с 13 713 хил. лв.

Намаление от 48,5% отбелязват инвестициите в акции и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове. Най-голямо намаление отбелязват

„ЗАД Армеец” АД от 19 360 хил. лв., „ЗАД Булстрад” от 18 153 хил. лв. и ЗД „Уника” АД от 12 872 хил. лв.

Инвестициите в дългови ценни книжа, издадени от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, както и предоставени им заеми също отбелязват намаление от 47,8% или 2 399 хил. лв. Това намаление се дължи на „ДЗИ – Общо застраховане” АД, което отчита намаление в размер на 2 558 хил. лв.

Реализираните за периода януари-декември 2008 г. приходи от инвестиции от общозастрахователните дружества възлизат на 119 080 хил. лв. при 122 351 хил. лв., реализирани през 2007 г. Най-голямо намаление на приходът от инвестиции в размер на 9 908 хил. лв. отбелязва „ДЗИ – Общо застраховане” АД.

Разходите по инвестиции нарастват два пъти, в сравнение с отчетените през същия период на миналата година, и се изчисляват на 87 491 хил. лв., от които 76 746 хил. лв. представляват отрицателни разлики от преценка на стойността на инвестициите и 9 122 хил. лв. са загуби от реализацията на инвестиции. Най-голямо нарастване на разходите по инвестиции отчитат „ЗАД Армеец” АД от 18 903 хил. лв., ЗАД „Булстрад” от 5 432 хил. лв., ЗД „Уника” АД от 3 786 хил. лв., ЗАД „Алианс България” от 3 595 хил. лв. и ЗД „Бул инс” АД от 3 196 хил. лв.

Дружествата ЗД „Бул инс” АД, „ЗД Евроинс” АД и ЗК „ДСК Гаранция” АД отчитат по-висок разход по инвестиции в сравнение с реализирания приход от тях.

От таблица 19 може да се види, че към края на 2008 г. „ЗАД Армеец” АД отчита както най-висок приход от инвестиции, така и най-висок разход по инвестиции.

Най-голяма загуба от реализацията на инвестиции реализира ЗД „Уника” АД в размер на 5 534 хил. лв. от 9 122 хил. лв. за целия общозастрахователен пазар, което се дължи предимно на продажбата на инвестиции в акции и дялове на инвестиционни фондове.

Таблица 19. Приходи от инвестиции и разходи по тях, реализирани от общозастрахователните дружества към края на 2008 г. (в хил. лв.)

№	Застрахователи	Приходи от инвестиции			Разходи по инвестиции			Общ нетен резултат (1) - (4)	Нетен резултат от преценка на инвестиции (2) - (5)	Нетен резултат от реализация на инвестиции (3) - (6)
		ОБЩО	в т. ч. положителни разлики от преценка на стойността на инвестициите	в т. ч. печалби от реализацията на инвестиции	ОБЩО	в т. ч. отрицателни разлики от преценка на стойността на инвестициите	в т. ч. загуби от реализацията на инвестиции			
1	ЗАД "Армеец" АД	43 646	23 990	9 980	37 436	37 436	0	6 210	-13 446	9 980
2	ЗАД "Алианс България"	6 457	1 137	107	5 985	5 429	409	472	-4 292	-302
3	ЗАД "Булстрад"	22 803	17 238	362	15 405	15 262	20	7 398	1 976	342
4	ЗД "Бул инс" АД	6 088	2 664	21	6 108	5 578	270	-20	-2 914	-249
5	"Застрахователна компания Български имоти" АД	1 968	1 071	0	946	871	0	1 022	200	0
6	"Българска агенция за експортно застраховане" ЕАД	1 174	391	0	699	624	0	475	-233	0
7	ЗД "Уника" АД	7 690	0	0	6 404	295	5 534	1 286	-295	-5 534
8	"ДЗИ - Общо застраховане" АД	14 604	1 158	0	3 498	984	2 514	11 106	174	-2 514
9	ЗД Евро инс АД	1 130	479	36	4 840	4 640	157	-3 710	-4 161	-121
10	ЗАД "Енергия"	2 618	311	93	392	354	35	2 226	-43	58
11	"Ей Ай Джи България ЗД" ЕАД	869	59	0	64	22	41	806	37	-41
12	"Интерамерикан България ЗЕАД"	604	53	0	507	505	0	97	-452	0
13	ЗК "Лев инс" АД	3 400	1 297	1	2 744	2 534	142	656	-1 237	-141
14	ЗАД "Виктория"	2 587	1 482	0	754	647	0	1 833	835	0

15	“Общинска застрахователна компания” АД	1 256	681	0	86	68	0	1 170	613	0
16	“Дженерали Застраховане” АД	661	0	0	398	276	0	263	-276	0
17	“ХДИ” ЗАД	611	0	0	95	95	0	516	-95	0
18	"ОББ-Ей Ай Джи ЗД" АД	641	323	0	1 126	1 126	0	-485	-803	0
19	ЗК "ДСК Гаранция" АД	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	"Граве България Общо застраховане" ЕАД	273	0	0	4	0	0	269	0	0
ОБЩО:		119 080	52 334	10 600	87 491	76 746	9 122	31 590	-24 412	1 478

В следващата таблица са посочени общозастрахователните дружества, които имат инвестиции в акции и по-специално инвестиции в акции на дружества, включени в индекса SOFIX. Индексът SOFIX отбелязва спад от (-79,71%)⁷ на годишна база, което обяснява отчетените по-големи разходи от преценка на стойността на инвестициите в акции при тези застрахователи.

Таблица 20. Инвестиции в акции на дружествата по общо застраховане (в лв.)

Застрахователни дружества	към 31.12.2007 г.		към 30.06.2008 г.		към 30.09.2008 г.		към 31.12.2008 г.	
	Инвестиции в акции	Инвестиции в SOFIX	Инвестиции в акции	Инвестиции в SOFIX	Инвестиции в акции	Инвестиции в SOFIX	Инвестиции в акции	Инвестиции в SOFIX
" ЗАД Армеец" АД	41 745 221	28 643 377	44 018 468	20 882 063	34 412 843	12 783 106	21 985 089	5 424 010
ЗАД “Булстрад”	21 471 285	3 768 038	12 111 802	3 052 594	9 774 182	2 034 836	4 863 591	605 436
ЗД “Бул инс” АД	1 419 092	545 799	1 123 889	253 759	794 743	256 461	161 026	9 220
ЗД “Уника” АД	2 110 089	0	0	0	0	0	0	0
ЗД "Евро инс" АД	2 692 815	156 280	2 850 829	133 798	2 367 786	71 484	1 858 755	27 694
ЗАД “Енергия”	219 004	219 004	216 904	216 904	158 803	158 803	89 302	89 302
ЗК "Лев инс" АД	1 045 819	740 705	198 674	54 639	97 354	0	62 497	600
ЗАД "Виктория"	0	0	1 778 465	1 778 465	1 913 519	1 913 519	1 480 481	1 480 481
"ОЗК" АД	50 000	0	50 000	0	50 000	0	50 000	0
"Дженерали Застраховане" АД	159 340	159 340	96 311	96 311	67 656	67 656	35 244	35 244
ОБЩО:	70 912 666	34 232 543	62 445 342	26 468 533	49 636 886	17 285 866	30 585 985	7 671 986

При направени изчисления към края на 2008 г. превишението на допустимите собствени средства над границата на платежоспособност на общозастрахователните дружества (140 677 хил. лв.) е в достатъчен размер да покрие 100% спад на стойността на инвестициите в акции (30 586 хил. лв.), посочени в таблицата по-горе. „Дженерали Застраховане” АД не разполага с капиталов излишък, който да покрие бъдеща загуба при спад на стойността на акциите. „ЗАД Армеец” АД и ЗАД “Булстрад” разполагат с превишение на допустими собствени средства над границата на платежоспособност да покриват съответно 26% и 89 % бъдещи загуби при спад в стойността на инвестициите в акции.

⁷ Източник: БФБ

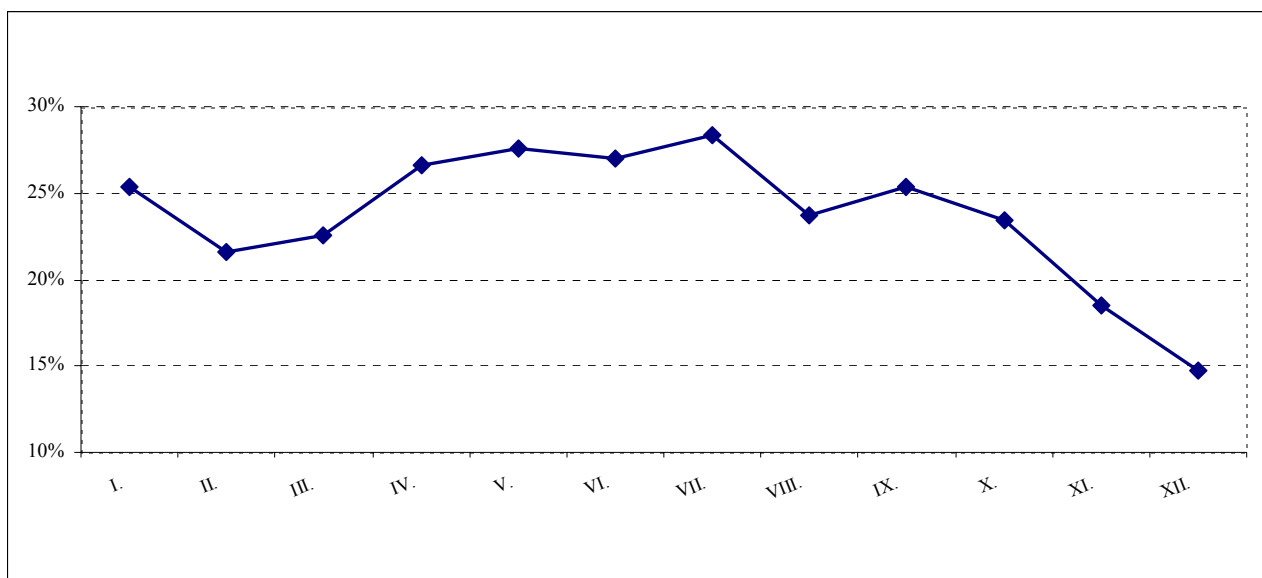
III. Анализ на дейността на дружествата, които извършват дейност по животозастраховане към края на 2008 г.

1. Премияен приход и пазарен дял.

Брутният премияен приход, записан от животозастрахователите през 2008 г., възлиза на 270 247 хил. лв., от които 269 577 хил. лв. са премиите от директно животозастраховане и 670 хил. лв. е брутният размер на получените премии по активно презастраховане. Към края на 2007 г. премияният приход от директно животозастраховане е 234 147 хил. лв., а получените премии по активно презастраховане – 1 376 хил. лв. Дейност по активно презастраховане, чрез поемане на рискове по застраховка „Злополука”, извършва единствено ЗАД „ДЗИ”.

Ръстът в размера на брутния премияен приход се изчислява на 14,74 % на годишна база, което е с 11,91 процентни пункта по-малко в сравнение с ръста, отчетен към края на 2007 г. (26,65 %). Следващата графика илюстрира ръстът в размера на брутния премияен приход по животозастраховане по месеци през 2008 г.

Графика 9. Номинален ръст на премияния приход в животозастраховането през 2008 г. (годишна база)

Таблица 21. Брутен премияен приход на животозастрахователите

№	ЗАСТРАХОВАТЕЛИ	31.12.2008 г.		31.12.2007 г.		Ръст
		хил.лв.	паз. дял (%)	хил.лв.	паз. дял (%)	
1	ЗАД "Алианс България Живот"	58 948	21,81	56 127	23,83	5,03%
2	ЗАД "ДЗИ"	40 972	15,16	40 649	17,26	0,79%
3	ЗК "Уника Живот" АД	37 784	13,98	30 685	13,03	23,14%
4	"Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД" ЕАД	31 818	11,77	23 989	10,19	32,64%
5	ЗАД "Булстрад Живот"	24 397	9,03	21 748	9,23	12,18%
6	"Дженерали Животозастраховане" АД	18 509	6,85	24 463	10,39	-24,34%
7	"Граве България Животозастраховане" АД	16 887	6,25	13 952	5,92	21,04%
8	ОББ - Ей Ай Джи Лайф Застрахователно дружество АД	13 074	4,84	5 236	2,22	149,69%
9	ЖЗК "ДСК Гаранция" АД	9 344	3,46	5 921	2,51	57,82%

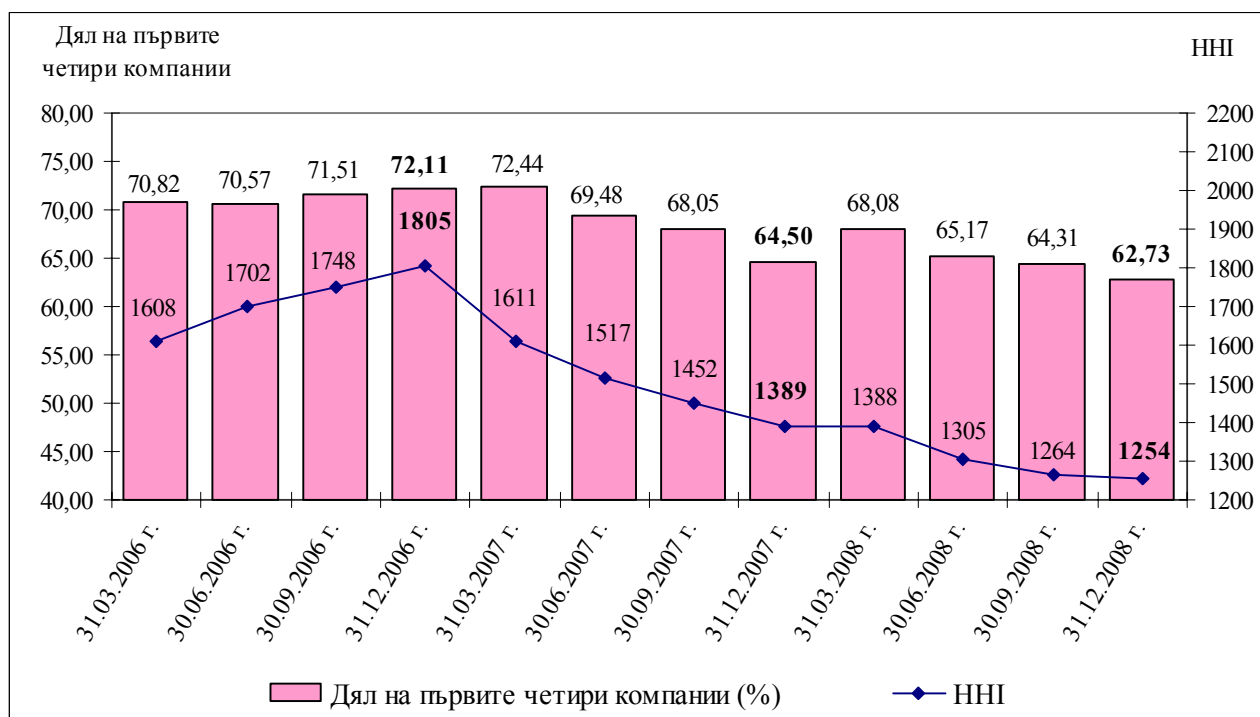
10	Синдикална ВЗК	7 425	2,75	5 614	2,38	32,26%
11	ЖЗК "Български имоти" АД	4 152	1,54	4 829	2,05	-14,02%
12	ЗД "КД Живот" АД	2 803	1,04	716	0,30	291,48%
13	ЗАД "Сожелайф България" АД	1 768	0,65	20	0,01	8740,00%
14	"Животозастрахователен институт" АД	1 137	0,42	1 074	0,46	5,87%
15	ЗЕД "ЦКБ Живот"	910	0,34	0	0,00	-
16	ВЗК "Добруджа - М - Живот"	259	0,10	501	0,21	-48,30%
17	"Интерамерикан България Животозастраховане" ЕАД	60	0,02	0	0,00	-
ОБЩО:		270 247	100,00	235 524	100,00	14,74%

„Дженерали Животозастраховане” АД, ЖЗК „Български имоти” АД и ВЗК „Добруджа – М – Живот” отчитат отрицателен ръст на годишна база в размера на реализираните от тях към края на 2008 г. премийни приходи. Същевременно всички животозастрахователи, с изключение на ЗАД „ДЗИ” и „ЖЗК ДСК Гаранция” ЕАД, постигат ръст на премийния приход за 2008 г. спрямо 2007 г., който е по-нисък от ръста, отчетен от тях за 2007 г. спрямо 2006 г.

Съвкупният пазарен дял на четирите животозастрахователни дружества с най-висок премиен приход към края на разглеждания период (ЗАД „Алианц България Живот“, ЗАД „ДЗИ“, „ЗК Уника живот” АД и "Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД" ЕАД) се изчислява на 62,73 %, при 64,5 % към 31.12.2007 г. и 72,11 % към 31.12.2006 г.

Следващата графика илюстрира степента на концентрация на животозастрахователния пазар, измерена чрез индекса на Херфиндал – Хиршман (ННІ) и дела на първите четири компании.

Графика 10. Концентрация на животозастрахователния пазар, измерена чрез ННІ и дела на първите четири компании

Както се вижда от графиката, тенденцията на спад в стойността на индекса на Херфиндал – Хиршман, която започва да се наблюдава от началото на 2007 г., продължава и през 2008 г. Концентрацията на животозастрахователния пазар постепенно намалява, като съответно конкуренцията между опериращите на него дружества продължава да се засилва.

Отстъпените на презастрахователи премии от животозастрахователните компании към края на 2008 г. възлизат на 8 842 хил. лв., които представляват 3,27 % от brutния премиен приход в сектора. Делът на презастраховането при животозастрахователните компании остава относително нисък, като коефициентът на самозадържане се изчислява на 0,97.

Таблица 22. Коефициент на самозадържане в животозастраховането по застрахователи за 2008 г.

№	Застраховател	Брутен премиен приход (в хил. лв.)	Отстъпени премии на презастрахователи (в хил. лв.)	Коефициент на самозадържане
1	"Животозастрахователен институт" АД	1 137	0	1,00
2	Синдикална ВЗК	7 425	0	1,00
3	ВЗК "Добруджа - М - Живот"	259	0	1,00
4	ЗЕД "ЦКБ Живот"	910	0	1,00
5	"Интерамерикан България Животозастраховане" ЕАД	60	0	1,00
6	ЗД "КД Живот" АД	2 803	8	1,00
7	ЖЗК "ДСК Гаранция" АД	9 344	48	0,99
8	"ЖЗК Български имоти" АД	4 152	25	0,99
9	ЗАД "ДЗИ"	40 972	297	0,99
10	ЗК "Уника Живот" АД	37 784	435	0,99
11	ЗАД "Алианц България Живот"	58 948	1 242	0,98
12	ЗАД "Сожелайф България" АД	1 768	41	0,98
13	"Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД" ЕАД	31 818	1 096	0,97
14	"Граве България Животозастраховане" АД	16 887	709	0,96
15	"ЗАД Булстрад Живот"	24 397	1 104	0,95
16	"Дженерали Животозастраховане" АД	18 509	1 229	0,93
17	"ОББ - Ей Ай Джи Лайф ЗД" АД	13 074	2 608	0,80
ОБЩО:		270 247	8 842	0,97

„ОББ – Ей Ай Джи Лайф ЗД” АД отстъпва най-голяма част от brutния си премиен приход – 19,95% и заема най-голям дял в общия размер на отстъпените премии по животозастраховане – 29,5 %.

Структурата на портфейла на животозастрахователите продължава да бъде доминирана от традиционната застраховка „Живот” и рента, която заема дял от 75,04 %. В състава на brutния премиен приход по тази застраховка 90,2 % са премиите по застраховка „Живот” и 9,8 % - по застраховка за пенсия или рента. В сравнение с 2007 година се забелязва нарастване с 1,84 процентни пункта на дела на застраховка „Живот” и рента в структурата на портфейла на животозастрахователите. Водещо място по продажба на застраховка „Живот” и рента заема ЗАД „Алианц България Живот”, което реализира 25,4 % от премиения приход по този вид застраховка.

Делът на застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, в общия портфейл на дружествата, опериращи на животозастрахователния пазар, се изчислява на 6,61 % към края на 2008 г., намалявайки с 3,96 процентни пункта на годишна база, въпреки че броят на дружествата, които предлагат разглежданата застраховка нараства на десет през 2008 г. - ЗАД „ДЗИ”, ЗАД „Алианц България Живот”, „ЗД КД Живот” АД, „Граве България Животозастраховане” АД, „Дженерали Животозастраховане” АД, „ЗК Уника Живот” АД, „Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД” ЕАД, ЗАД „Булстрад Живот”, ВЗК „Добруджа – М –

Живот” и „Интерамерикан България Животозастраховане” ЕАД. Основен дял в общия брутен премиен приход по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, имат ЗАД „ДЗИ” - 42,44 %, и ЗАД „Алианс България Живот” – 39,13 %.

Брутният премиен приход по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, намалява с 30,81 % на годишна база (Таблица 22). Като причина за този спад може да се посочи намаленият размер на средната премия за едно застраховано лице по тази застраховка, изчислена като отношение между брутният премиен приход и броя на застрахованите лица по действащи договори към края на годината. Към края на 2008 г. средната премия се изчислява на 605 лв., докато към края на 2007 г. тя е възлизала на 845 лв. От друга страна се наблюдава и нарастване в броя на откупените (изцяло или частично) договори по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, като откупните стойности по тях нарастват почти два пъти в сравнение с 2007 г. или с 1 710 хил. лв.

По-малък премиен приход по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, в сравнение с 2007 г., отчитат ЗАД „Алианс България Живот”, ЗАД „ДЗИ”, „Дженерали Животозастраховане” АД, „ЗК Уника Живот” АД и ВЗК „Добруджа – М – Живот”. Положителен ръст на годишна база постигат „ЗД КД Живот” АД, „Граве България Животозастраховане” АД и ЗАД „Булстрад Живот”, като тези дружества започват да предлагат разглежданата застраховка през 2007 г.

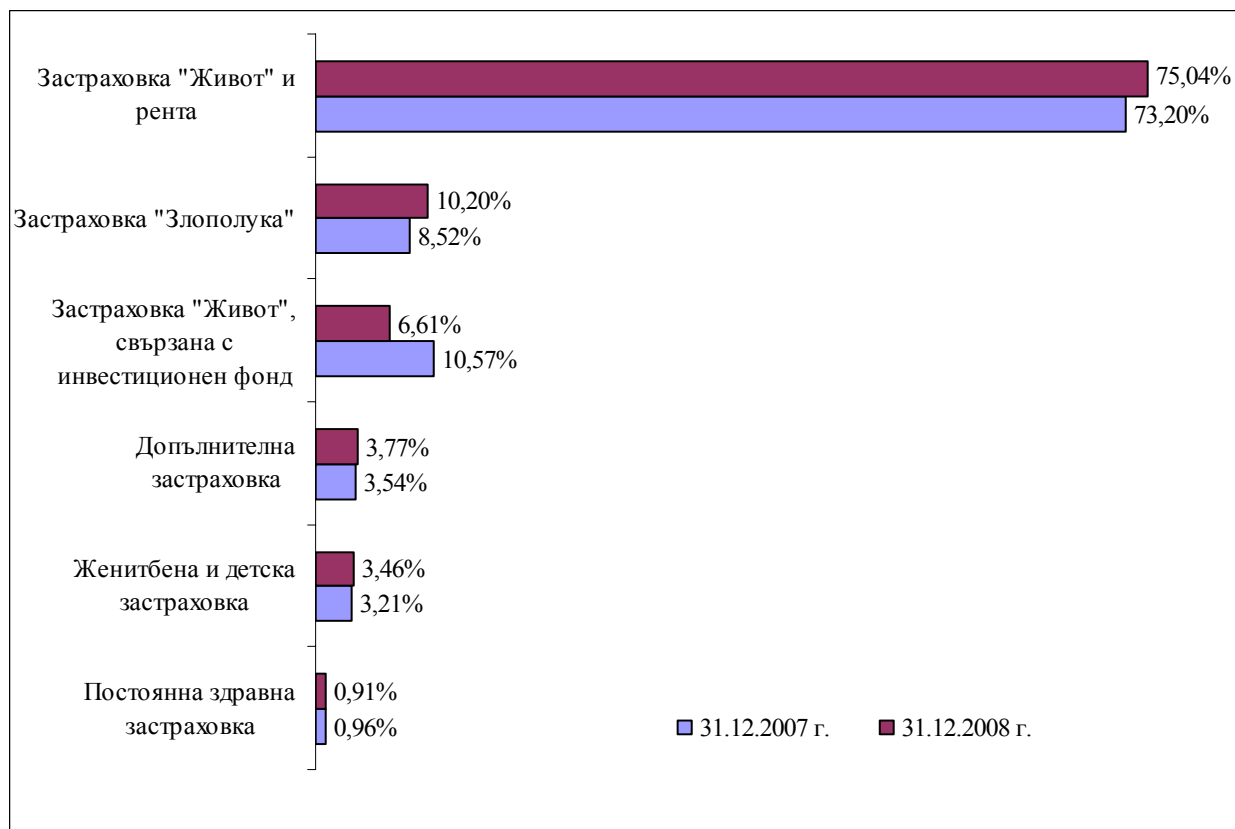
По останалите видове застраховки, предлагани от животозастрахователите, се отчита положителен ръст на брутният премиен приход на годишна база, като най-висок е ръстът на премиите по застраховка „Злополука” (32,3 %), „Женитбена и детска застраховка” (19,21 %) и „Допълнителна застраховка” (17,9).

Таблица 23. Премиен приход, реализиран от животозастрахователите, по видове застраховки

Видове застраховки	Премиен приход				Ръст
	31.12.2008 г.		31.12.2007 г.		
	хил. лв.	отн. дял	хил. лв.	отн. дял	
1. Застраховка "Живот" и рента	208 931	75,04%	184 306	73,20%	13,36%
а) застраховка "Живот"	188 527	67,72%	166 876	66,28%	12,97%
- смесена за застраховка "Живот"	169 514	60,89%	154 361	61,31%	9,82%
- рискована застраховка "Живот" /с покрит само риска "смърт"/	19 013	6,83%	12 515	4,97%	51,92%
б) застраховка за пенсия или рента	20 404	7,33%	17 430	6,92%	17,07%
2. Женитбена и детска застраховка	9 641	3,46%	8 087	3,21%	19,21%
3. Застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд	18 405	6,61%	26 603	10,57%	-
4. Постоянна здравна застраховка	2 540	0,91%	2 412	0,96%	5,30%
5. Изкупуване на капитал	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
6. Допълнителна застраховка	10 504	3,77%	8 909	3,54%	17,90%
7. Застраховка "Злополука"	28 387	10,20%	21 457	8,52%	32,30%
в т.ч. по задължителна застраховка "Злополука" на пътниците в средствата за обществен транспорт	904	0,32%	1 750	0,69%	48,34%
ОБЩО:	278 409	100,00%	251 776	100,00%	10,58%

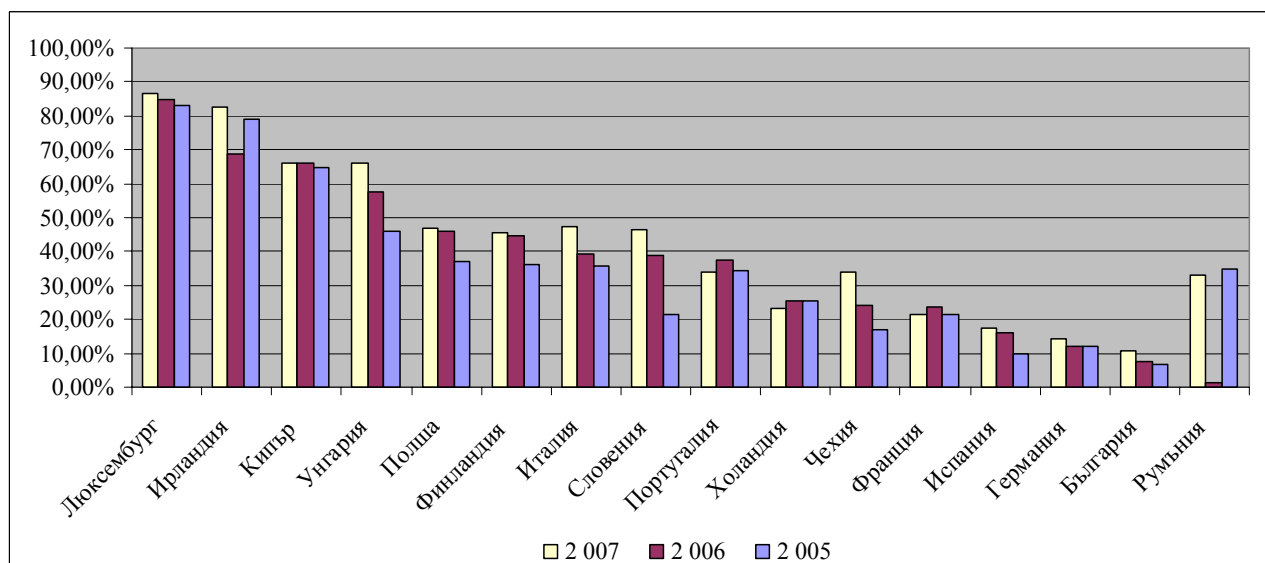
*Разликата с посочения по-горе премиен приход е в резултат от възприетата от някои застрахователи счетоводна политика за отделяне на депозитния компонент на премията по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд и включването му в резерва по този вид застраховка, както и от различията в признаване на премиения приход при разсрочено плащане на премията за периоди по-малки от 1 година – цялата годишна премия или само премията с надежи през отчетния период.

Графика 11. Структура на портфейла на животозастрахователните дружества

Следващата графика илюстрира дела, които застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, заема в общия портфейл на животозастрахователите в някои европейски страни през 2005 г., 2006 г. и 2007 г.

Графика 12. Дял на застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд, в общия портфейл на животозастрахователите в някои европейски страни през 2005 г., 2006 г. и 2007 г. (в %)

Източник: CEIOPS-FS-20/08, *Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2007-2008 (Risk Update)*

В структурата на отстъпените премии на презастрахователи по видове застраховки с най-голям дял са: застраховка "Живот" и рента, застраховка „Злополука“, „Допълнителна застраховка“.

Таблица 24. Коефициент на самозадържане в животозастраховането по видове застраховки към 31.12.2008 г.

Видове застраховки	Брутен премиен приход (в хил. лв.)	Отстъпени премии на презастрахователи (в хил. лв.)	Коефициент на самозадържане
Застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд	18 405	34	0,998
Женитбена и детска застраховка	9 641	27	0,997
Застраховка "Живот" и рента	208 931	4 030	0,981
Постоянна здравна застраховка	2 540	194	0,924
Застраховка "Злополука"	28 387	2 725	0,904
Допълнителна застраховка	10 504	1 832	0,826
Изкупуване на капитал	0	0	-
ОБЩО:	278 409	8 842	0,968

*Разликата с отчетения по-горе премиен приход е в резултат от възприетата от някои застрахователи счетоводна политика за отделяне на депозитния компонент на премията по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд и включването му в резерва по този вид застраховка.

2. Структура на изплатените обезщетения и разходите, свързани със застрахователната дейност, по видове застраховки.

Изплатените през 2008 г. претенции от застрахователите, извършващи дейност по животозастраховане, възлизат на 92 240 хил. лв., при изплатени 77 767 хил. лв. през 2007 г. От тях 158 хил. лв. са изплатените суми и обезщетения на цеденти.

Таблица 25. Изплатени претенции от животозастрахователите

№	ЗАСТРАХОВАТЕЛИ	31.12.2008 г.		31.12.2007 г.		Промяна
		хил.лв.	отн. дял (%)	хил.лв.	отн. дял (%)	
1	ЗАД "ДЗИ"	27 825	30,17	26 755	34,40	4,00%
2	ЗК "Уника Живот" АД	16 434	17,82	12 955	16,66	26,85%
3	ЗАД "Алианс България Живот"	15 254	16,54	10 195	13,11	49,62%
4	"Дженерали Животозастраховане" АД	12 984	14,08	14 371	18,48	-9,65%
5	ЗАД "Булстрад Живот"	7 842	8,50	8 225	10,58	-4,66%
6	"Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД" ЕАД	3 704	4,02	1 713	2,20	116,23%
7	ОББ - Ей Ай Джи Лайф Застрахователно дружество АД	2 056	2,23	534	0,69	285,02%
8	ЖЗК "Български имоти" АД	1 623	1,76	1 251	1,61	29,74%
9	"Граве България Животозастраховане" АД	1 187	1,29	568	0,73	108,98%
10	ЖЗК "ДСК Гаранция" АД	1 158	1,26	456	0,59	153,99%
11	"Животозастрахователен институт" АД	744	0,81	5	0,01	14780,00%
12	Синдикална ВЗК	624	0,68	672	0,86	-7,14%
13	ВЗК "Добруджа - М - Живот"	468	0,51	67	0,09	598,51%
14	ЗЕД "ЦКБ Живот"	275	0,30	0	0,00	-
15	ЗАД "Сожелайф България" АД	60	0,07	0	0,00	-
16	ЗД "КД Живот" АД	2	0,00	0	0,00	-

17	"Интерамерикан България Животозастраховане" ЕАД	0	0,00	0	0,00	-
ОБЩО:		92 240	100,00	77 767	100,00	18,61%

Най-голям дял в изплатените през 2008 година суми и обезщетения по животозастраховане има ЗАД „ДЗИ” – 30,17 %.

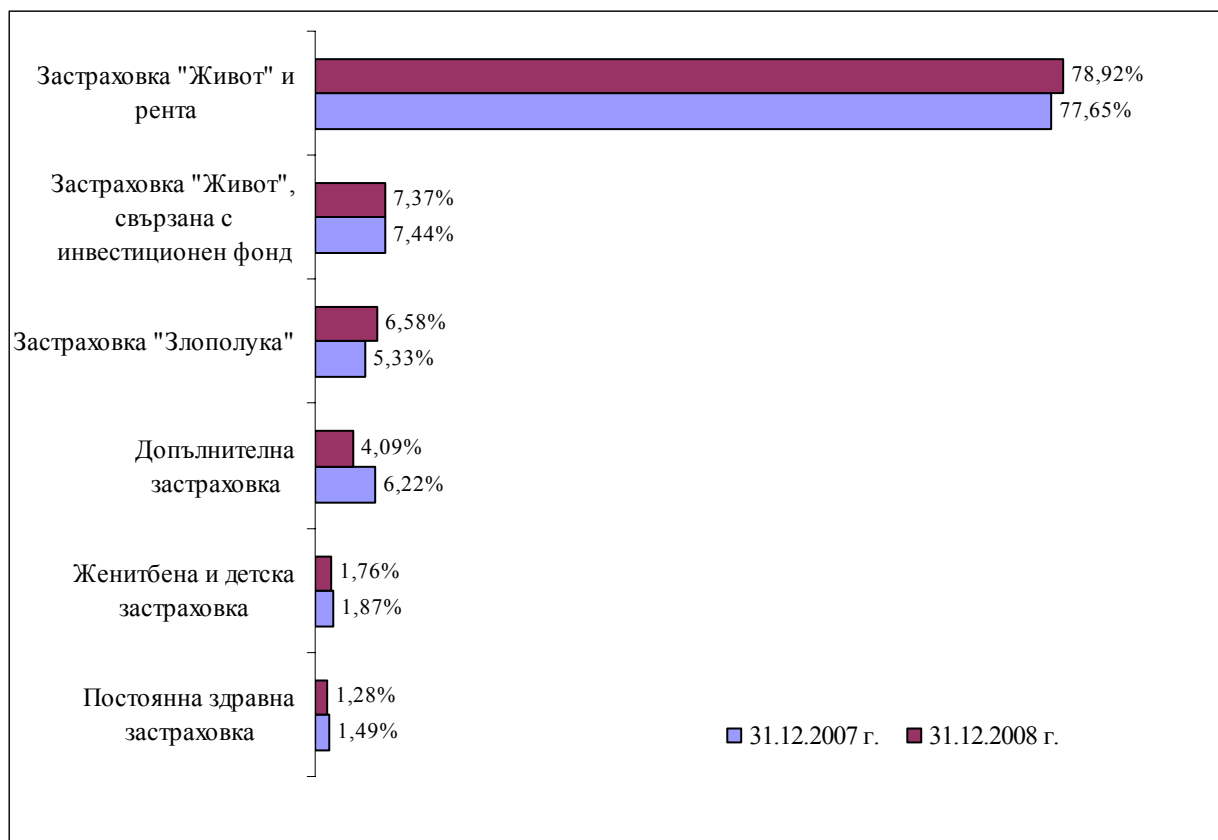
Таблица 26. Застрахователни плащания на животозастрахователите по видове застраховки

Видове застраховки	Застрахователни плащания				
	31.12.2008 г.		31.12.2007 г.		Ръст
	хил. лв.	отн. дял	хил. лв.	отн. дял	
1. Застраховка "Живот" и рента	74 187	78,92%	60 796	77,65%	22,03%
а) застраховка "Живот"	66 084	70,30%	53 390	68,19%	23,78%
- смесена за застраховка "Живот"	61 342	65,26%	49 959	63,81%	22,78%
- рискована застраховка "Живот" /с покрит само риска "смърт"/	4 756	5,06%	3 431	4,38%	38,63%
б) застраховка за пенсия или рента	8 090	8,61%	7 406	9,46%	9,23%
2. Женитбена и детска застраховка	1 656	1,76%	1 463	1,87%	13,21%
3. Застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд	6 926	7,37%	5 822	7,44%	18,96%
4. Постоянна здравна застраховка	1 202	1,28%	1 169	1,49%	2,82%
5. Изкупуване на капитал	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
6. Допълнителна застраховка	3 841	4,09%	4 871	6,22%	-21,14%
7. Застраховка "Злополука"	6 187	6,58%	4 171	5,33%	48,34%
в т.ч. по задължителна застраховка "Злополука" на пътниците в средствата за обществен транспорт	76	0,08%	28	0,04%	174,82%
ОБЩО:	93 999	100,00%	78 292	100,00%	20,06%

*Разликата с посочените по-горе изплатени претенции е в резултат от възприетата от някои застрахователи счетоводна политика за отделяне на депозитния компонент на премията по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд и съответно изплатените обезщетения и суми не се начисляват като разход, а намаляват резерва по този вид застраховка.

В общата структура на изплатените претенции отново най-голям е дялът на застраховка „Живот” и рента – 78,92 %, в рамките на която 89,08 % от плащанията са по застраховка „Живот”. Следващи по относителен дял са застраховки „Живот”, свързана с инвестиционен фонд – 7,37 %, и „Злополука” – 6,58 %.

Графика 13. Структура на изплатените претенции от животозастрахователните дружества

Възстановените суми и обезщетения по презастрахователни договори възлизат на 2 824 хил. лв., което е 3,06 % от изплатените през периода претенции по животозастраховане.

Таблица 27. Видове изплатени суми и обезщетения от животозастрахователите по видове застраховки към 31.12.2008 г.

Видове застраховки	Изплатени претенции (в хил. лв.)*	в т. ч. по договори с изтекъл срок или настъпил падеж	в т. ч. откупи	в т. ч. при смърт	в т. ч. други суми и обезщетения
1. Застраховка "Живот" и рента	73 663	42 886	8 562	7 052	15 163
а) застраховка "Живот"	65 613	36 443	7 269	6 978	14 923
- смесена за застраховка "Живот"	60 888	36 443	7 269	4 082	13 094
- рискована застраховка "Живот" /с покрит само риска "смърт"/	4 726	0	0	2 896	1 830
б) застраховка за пенсия или рента	8 050	6 443	1 294	74	239
2. Женитбена и детска застраховка	1 653	1 143	449	18	43
3. Застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд	6 839	3 140	3 551	109	39
4. Постоянна здравна застраховка	1 187	0	0	12	1 175
5. Изкупуване на капитал	0	0	0	0	0
6. Допълнителна застраховка	3 834	0	0	1 325	2 508
7. Застраховка "Злополука"	6 009	0	0	2 727	3 282
в т.ч. по задължителна застраховка "Злополука" на пътниците в средствата за обществен транспорт	76	0	0	5	71
ОБЩО:	93 186	47 170	12 563	11 243	22 210

*Без разходите за уреждане на претенции и изплатените бонуси и отстъпки, вкл. намаление на премиите или частично връщане на премии

Изплатените към края на 2008 г. суми и обезщетения от животозастрахователите (без разходите за уреждане на претенции и изплатените бонуси и отстъпки, в т.ч. намалени или частично върнати премии) възлизат на 93 186 хил. лв. по общо 86 132 броя искове. Най-голям дял в тях имат изплатените претенции по договори с изтекъл срок или настъпил падеж – 50,6 %, следвани от откупени (изцяло или частично) застрахователни договори – 13,5 %, и изплатените суми и обезщетения при смърт – 12,1 %. Към края на 2007 г. общият размер на изплатените суми и обезщетения е възлизал на 77 321 хил. лв. по общо 84 693 броя искове.

Отчетени са откупи по застраховки „Живот” и рента, „Живот”, свързана с инвестиционен фонд и „Женитбена и детска застраховка”. Броят им към края на 2008 г. възлиза на 13 053, като за последното тримесечие на годината е нараснал с 4 339. Към края на 2007 г. броят на откупите е бил 10 557 и за последното тримесечие на годината е бил нараснал с 2 433. Размерът на откупните стойности възлиза общо на 12 563 хил. лв. за 2008 г., при 10 083 хил. лв. за 2007 г. Най-много нарастват откупните стойности по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд – с 92,9 % или с 1 710 хил. лв.

Разходите, извършени от животозастрахователите във връзка с осъществяване на дейността им, възлизат на 103 049 хил. лв. към края на 2008 г., при 81 905 хил. лв. година по-рано, или се наблюдава нарастване от 25,8 % на годишна база. Извършените разходи към края на разглеждания период представляват 38,1 % от brutния премиен приход, реализиран за периода.

Основен дял в общо извършените разходи през 2008 г. заемат аквизиционните и административните разходи, съответно 48,7 % и 46,4 %. Аквизиционните разходи представляват 18,6 % от brutния премиен приход, реализиран в сектора, а административните – 17,7 %.

Най-голям дял в общо извършените разходи през периода имат разходите по застраховка „Живот” и рента – 71 %. На второ място в структурата на извършените разходи се нарежда застраховка "Злополука" (14,2 %), следвана от застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд (7,5 %).

Най-голямо нарастване на годишна база в размера на разходите се наблюдава при „Женитбена и детска застраховка” – 70,8 %, и при „Допълнителна застраховка” – 38,3 %.

3. Структура на техническите резерви и активите за покритие на техническите резерви.

3.1. Структура на brutните технически резерви.

Общият размер на brutните технически резерви, заделени от животозастрахователите към края на 2008 г., възлиза на 456 500 хил. лв., нараствайки с 22,95 % спрямо заделените резерви към края на 2007 г. Наблюдава се увеличение в размера на всички видове резерви.

Таблица 28. Brutни технически резерви в животозастраховането

Вид технически резерви	31.12.2008 г.		31.12.2007 г.		31.12.2006 г.		Промяна 31.12.08/ 31.12.07	Промяна 31.12.07/ 31.12.06
	хил. лв.	Отн. дял (%)	хил. лв.	Отн. дял (%)	хил. лв.	Отн. дял (%)		
Пренос-премиен резерв	35 394	7,75	25 260	6,80	18 874	6,85	40,12%	33,83%
Резерв за неизтекли рискове	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-	-
Резерв за предстоящи плащания	21 532	4,72	16 397	4,42	15 410	5,60	31,32%	6,41%
Математически резерв	300 624	65,86	243 303	65,53	177 864	64,59	23,56%	36,79%
Капитализирана	40 148	8,80	28 119	7,57	23 823	8,65	42,78%	18,03%

стойност на пенсиите								
Резерв за бъдещо участие в дохода	1 569	0,34	2 547	0,69	516	0,19	-38,40%	393,60%
Резерв за бонуси и отстъпки	131	0,03	0	0,00	0	0,00	-	-
Запасен фонд	2 598	0,57	2 598	0,70	2 573	0,93	0,00%	0,97%
Други резерви, одобрени от КФН	3 182	0,70	1 922	0,52	3 332	1,21	65,56%	-42,32%
Застрахователни резерви по застраховки „Живот”, свързани с инвестиционен фонд	51 277	11,23	51 156	13,78	32 992	11,98	0,24%	55,06%
ОБЩО:	456 455	100,00	371 302	100,00	275 384	100,00	22,93%	34,83%

Най-голям дял в brutния размер на техническите резерви в животозастрахователния сектор заема математическият резерв – 65,86 %, който се образува за посрещане на бъдещи плащания по дългосрочните животозастраховки. Към края на 2008 г. нарастването в размера на този резерв на годишна база се изчислява на 23,56 % или 57 321 хил. лв., при промяна от 65 439 хил. лв. към 31.12.2007 г. и 49 614 хил. лв. към 31.12.2006 г.

Резервът „Капитализирана стойност на пенсиите”, образуван към края на 2008 година, е нараснал с 42,78 % на годишна база, или с 12 029 хил. лв., при 4 296 хил. лв. година по-рано и 5 679 хил. лв. към края на 2006 г. Ръстът на премиения приход по застраховка за пенсия или рента, от своя страна, се изчислява на 17,1 % към края на 2008 г., при -24,7 % към края на 2007 г. и 20,9 % към края на 2006 г.

Резервът по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд, се образува за покриване задълженията на застрахователя по застрахователни договори, при които инвестиционният риск се носи от застрахования или третото ползващо се лице. Общият размер на застрахователните резерви по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, през 2008 г. нараства с едва 0,24 % на годишна база или с 121 хил. лв., при промяна от 55,06 % или 18 164 хил. лв. към края на 2007 г. и 42,05 % или 9 766 хил. лв. към края на 2006 г. Същевременно, brutният премиен приход по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, бележи спад за разглеждания период от 30,81 %, при отчетен ръст от 86,93 % за предходния период.

3.2. Структура на активите за покритие на техническите резерви.

Стойността на активите за покритие на техническите резерви на животозастрахователите (без резервите по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд) възлиза на 428 075 хил. лв. към 31.12.2008 г. при 358 718 хил. лв. към 31.12.2007 г.

Таблица 29. Активи за покритие на техническите резерви

АКТИВИ ЗА ПОКРИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ РЕЗЕРВИ		31.12.2008 г.		31.12.2007 г.	
		хил. лв.	Отн. дял (%)	хил. лв.	Отн. дял (%)
Активи за покритие на техническите резерви (без резервите по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд), в т.ч.		428 075		358 718	
<i>Активи в държави членки</i>		79 999	18,69%	51 758	14,43%
<i>Активи в трети държави</i>		6 647	1,55%	3 246	0,90%
1.	Ценни книжа, приети за търговия на регулиран пазар на ценни книжа в Република България или в държава членка, както и акции, квалифицирани облигации и други квалифицирани дългови ценни книжа, приети за търговия на международно признати и ликвидни регулирани пазари на ценни книжа в трета държава, в т.ч.:	51 012	11,92%	39 104	10,90%

	- акции	1 330	0,31%	2 392	0,67%
	-облигации	49 682	11,61%	36 712	10,23%
2.	Ценни книжа, издадени или гарантирани от Република България или от държава членка, както и квалифицирани дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от трети държави, техните централни банки или международни организации, в които членува Република България	169 648	39,63%	138 434	38,59%
3.	Акции и дялове, издадени от инвестиционни дружества и договорни фондове, които извършват дейност при условията и по реда на Закона за публичното предлагане на ценни книжа, както и акции и дялове на колективни инвестиционни схеми, чието седалище се намира в държава членка на ЕС	15 040	3,51%	15 837	4,41%
4.	Право на собственост върху земи и сгради	26 975	6,30%	25 655	7,15%
5.	Вземания към презастрахователи (намалени със задълженията към съответния презастраховател), включително дела на презастрахователите в техническите резерви	566	0,13%	770	0,21%
6.	Депозити и вземания към цеденти	0	0,00%	0	0,00%
7.	Вземания от застраховани лица и посредници, произтичащи от застрахователни и презастрахователни договори, които не са просрочени повече от три месеца	6 310	1,47%	12 609	3,52%
8.	Вземания по заеми срещу застраховки "Живот"	18 223	4,26%	11 475	3,20%
9.	Парични средства на каса и по разплащателни сметки или депозити в банки, които имат право да извършват банкова дейност в Република България или в държава членка:	103 264	24,12%	81 192	22,63%
	- депозити, в т.ч. в банки	101 440	23,70%	76 225	21,25%
	- парични средства по разплащателни сметки, в т.ч. в банки	1 717	0,40%	4 701	1,31%
	- парични средства по каса	107	0,02%	266	0,07%
10.	Отложени аквизиционни разходи	37 037	8,65%	33 643	9,38%
11.	Безспорно установени вземания във връзка с възстановяване на данъци	0	0,00%	0	0,00%
Активи за покритие на резервите по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд, в т.ч.		50 918		48 205	
<i>Активи в държави членки</i>		<i>19 481</i>	<i>38,26%</i>	<i>15 913</i>	<i>33,01%</i>
<i>Активи в трети държави</i>		<i>0</i>	<i>0,00%</i>	<i>0</i>	<i>0,00%</i>

В държави членки и в трети държави са разположени съответно 18,69 % и 1,55 % от общия размер на активите за покритие на техническите резерви (без резервите по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд). За сравнение, към края на 2007 г. разположените извън страната активи са били съответно 14,43 % в други държави членки и 0,90 % в трети държави.

Най-голям дял в структурата на активите за покритие на техническите резерви заемат ДЦК – 39,63 %, следвани от депозити в банки – 23,7 %, облигации – 11,61 % и т.н.

Активите за покритие на техническите резерви (без резервите по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд) са нараснали с 19,33 % на годишна база. Най-голямо е нарастването в относително изражение при: вземанията по заеми срещу застраховки „Живот” – с 58,81 %, облигациите – с 35,33 %, депозитите в банки – с 33,08 % и ДЦК – 22,55%. Същевременно акциите, използвани за покритие на техническите резерви (без резервите по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд), намаляват с 44,39 %, а акциите и дяловете, издадени от инвестиционни дружества и договорни фондове с 5,03 %.

Сумата на активите за покритие на резервите по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, е нараснала с 5,63 % на годишна база. Към края на периода 38,26 % от тях, или 19 481 хил. лв., са разположени в други държави членки.

В общата структура на активите за покритие на резервите по застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, 40,74 % или 20 745 хил. лв. са инвестициите в дялове и акции на инвестиционни фондове. Останалата част от резервите по тази застраховка са покрити с ДЦК (48,86 %), банкови депозити (10,19 %), ипотечни облигации (0,20 %) и акции (0,01 %).

4. Технически резултат и финансов резултат.

Таблица 30. Технически и финансов резултат на животозастрахователите (в хил. лв.)

№	Застрахователи	ТЕХНИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ		ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ	
		2008 г.	2007 г.	2008 г.	2007 г.
1	ЗАД "Алианс България Живот"	5 855	7 546	5 396	8 687
2	"Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД" ЕАД	5 302	4 904	4 761	4 402
3	ОББ - Ей Ай Джи Лайф Застрахователно дружество АД	2 974	1 065	2 668	954
4	ЗК "Уника Живот" АД	2 009	1 533	1 737	1 231
5	"Граве България Животозастраховане" АД	1 227	241	1 535	762
6	"Животозастрахователен институт" АД	399	396	2	379
7	ЖЗК "Български имоти" АД	358	-688	313	-570
8	Синдикална ВЗК	168	127	149	112
9	ЗЕД "ЦКБ Живот"	-122	0	12	1
10	ВЗК "Добруджа - М - Живот"	-159	-16	-159	8
11	ЗАД "Сожелайф България" АД	-1 669	-691	-1 533	-532
12	"Дженерали Животозастраховане" АД	-2 049	-1 779	-2 026	-1 811
13	"Интерамерикан България Животозастраховане" ЕАД	-2 170	-78	-1 716	-42
14	ЗАД "Булстрад Живот"	-2 340	1 464	-2 195	1 702
15	ЗД "КД Живот" АД	-2 872	-1 475	-2 859	-1 483
16	ЖЗК "ДСК Гаранция" АД	-3 849	-468	-3 849	-468
17	ЗАД "ДЗИ"	-4 704	-722	4 354	36 727
ОБЩО:		-1 642	11 359	6 590	50 059

Техническият резултат в животозастраховането към края на 2008 г. е отрицателен и възлиза на (-1 642) хил. лв., при резултат от 11 359 хил. лв., отчетен към края на 2007 г. Значително по-ниският резултат се дължи предимно на изпреварващия темп на нарастване на възникналите претенции, нетни от презастраховане (24,6%) и на нетните оперативни разходи (35,7%), спрямо темпа на нарастване на спечелените премии, нетни от презастраховане (13,28%). Същевременно разходите по инвестиции в техническия отчет нарастват със 150,09%, при темп на нарастване на приходите от инвестиции от 64,85%, в резултат от което е реализиран положителен резултат, но той е по-малък от този за 2007 г..

Девет от застрахователите, опериращи на животозастрахователния пазар, приключват периода с отрицателни технически резултати: ЗАД „ДЗИ” (-4 704 хил. лв.), „ЖЗК ДСК Гаранция” ЕАД (-3 849 хил. лв.), „ЗД КД Живот” АД (-2 872 хил. лв.), ЗАД „Булстрад Живот” (-2 340 хил. лв.), „Интерамерикан България Животозастраховане” ЕАД (-2 170 хил. лв.), „Дженерали Животозастраховане” АД (-2 049 хил. лв.), „ЗАД Сожелайф България” АД (-1 669 хил. лв.), ВЗК „Добруджа – М – Живот” (-159 хил. лв.) и ЗЕАД „ЦКБ Живот” (-122 хил. лв.).

Отрицателните технически резултати на ЗАД „ДЗИ”, на „Дженерали Животозастраховане” АД и на „ЖЗК ДСК Гаранция” ЕАД се дължат предимно на по-високия размер на сумата на възникналите претенции и нетните оперативни разходи от

размера на спечелените премии. Също така, ЗАД „ДЗИ” и „Дженерали Животозастраховане” АД отчитат сравнително високи други нетни технически разходи (в които се включват предимно начислените, но несъбрани премии).

ВЗК „Добруджа – М – Живот” отчита нетни спечели премии (в размер на 307 хил. лв.), които са с 53,13 % по-ниски от отчетените към края на 2007 г., като в същото време нетните възникнали претенции на застрахователя (в размер на 468 хил. лв.) нарастват седем пъти на годишна база. Същевременно разходите по инвестиции са по-високи от приходите от инвестиции.

Отрицателните технически резултати на „ЗД КД Живот” АД, „Интерамерикан България Животозастраховане” ЕАД, „ЗАД Сожелайф България” АД и ЗЕАД „ЦКБ Живот” се дължат на сравнително високите им нетни оперативни разходи и малкия им пазарен дял, което е характерно за първите години от дейността на новите навлизащи на пазара дружества.

Резултатът от дейността на ЗАД „Булстрад Живот” се дължи най-вече на отчетените отрицателни разлики от преценка стойността на инвестициите на дружеството, както и на сравнително високия размер на разходите, включени в състава на другите нетни технически разходи.

Общият нетен **финансов резултат, постигнат по животозастраховане** към края на 2008 г., е положителен и възлиза на 6 590 хил. лв., но също е значително по-нисък от отчетения за 2007 г. финансов резултат (50 059 хил. лв.). Седем от животозастрахователите реализират загуба, като това са застрахователи, отчели и отрицателен технически резултат.

Въпреки отчетения отрицателен технически резултат от ЗАД „ДЗИ”, дружеството постига положителен финансов резултат, дължащ се на печалби от реализация на инвестиции.

5. Основни балансови показатели.

5.1. Сума на актива и собствен капитал.

Таблица 31. Сума на актива и собствен капитал на животозастрахователите (в хил. лв.)

№	Застрахователи	СУМА НА АКТИВА			СОБСТВЕН КАПИТАЛ		
		2008 г.	2007 г.	Промяна	2008 г.	2007 г.	Промяна
1	ЗАД "ДЗИ"	382 616	378 308	1,14%	277 679	281 311	-1,29%
2	ЗАД "Алианс България Живот"	207 986	182 918	13,70%	23 637	24 907	-5,10%
3	"Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД" ЕАД	57 087	43 508	31,21%	17 364	12 976	33,82%
4	"Граве България Животозастраховане" АД	48 948	39 539	23,80%	8 459	8 845	-4,36%
5	ЗАД "Булстрад Живот"	39 177	30 779	27,28%	9 584	10 367	-7,55%
6	ЗК "Уника Живот" АД	33 704	25 458	32,39%	10 526	8 789	19,76%
7	"Дженерали Животозастраховане" АД	26 069	20 547	26,87%	6 511	650	901,69%
8	ЖЗК "ДСК Гаранция" АД	17 693	12 668	39,66%	6 663	7 146	-6,76%
9	ОББ - Ей Ай Джи Лайф Застрахователно дружество АД	14 632	10 368	41,13%	10 482	7 954	31,78%
10	ЖЗК "Български имоти" АД	13 845	12 904	7,29%	7 767	6 769	14,74%
11	Синдикална ВЗК	12 877	7 264	77,27%	796	653	21,90%
12	ЗАД "Сожелайф България" АД	9 701	7 025	38,09%	8 132	6 668	21,96%
13	ЗД "КД Живот" АД	9 685	8 859	9,32%	7 414	8 034	-7,72%
14	"Интерамерикан България Животозастраховане" ЕАД	8 660	10 207	-15,16%	8 413	10 129	-16,94%
15	"Животозастрахователен институт" АД	7 909	7 800	1,40%	6 900	6 898	0,03%
16	ЗЕД "ЦКБ Живот"	7 050	6 401	10,14%	6 413	6 401	0,19%
17	ВЗК "Добруджа - М - Живот"	2 350	2 793	-15,86%	749	908	-17,51%
ОБЩО:		899 989	807 346	11,47%	417 489	409 405	1,97%

Общият размер на активите в животозастрахователния сектор към края на 2008 г. възлиза на 899 989 хил. лв., с което се отчита ръст от 11,47% на годишна база. Възвращаемостта на активите, изчислена като съотношение между печалбата (загубата) за финансовия период и общата сума на активите, възлиза на 0,7%, при 6,2% за 2007 г.

Ангажираният в животозастрахователния сектор собствен капитал нараства с 1,97% на годишна база и възлиза на 417 489 хил. лв. Възвращаемостта на собствения капитал, изчислена като съотношение между печалбата (загубата) за финансовия период и собствения капитал, се изчислява на 1,6% за 2008 г., при 12,2% за 2007 г.

Общият размер на собствените средства в животозастрахователния сектор, намалени с нематериалните активи, възлиза на 307 405 394 лв., докато границата на платежоспособност се изчислява на 40 111 806 лв. Коефициентът на платежоспособност, който изразява степента на покритие на договорните задължения на застрахователите в дългосрочен план със собствения капитал, показва стойност от 766%. Всички дружества разполагат с достатъчно средства, с които да гарантират изпълнение на дългосрочните си задължения.

Таблица 32. Коефициент на платежоспособност в животозастраховането за 2008 г.

№	Застрахователи	Собствени средства (в лв.)	Граница на платежоспособност (в лв.)	Коефициент на платежоспособност
1	ЗАД "Алианс България Живот"	18 229 426	8 899 102	205%
2	ЖЗК "Български имоти" АД	7 767 305	907 840	856%
3	ЗАД "Булстрад Живот"	7 527 553	3 011 352	250%
4	ЗК "Уника Живот" АД	8 787 804	3 321 076	265%
5	"Граве България Животозастраховане" АД	6 496 853	1 959 330	332%
6	ЗАД "ДЗИ"	188 030 000	5 033 276	3736%
7	"Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД" ЕАД	12 533 082	4 236 871	296%
8	"Дженерали Животозастраховане" АД	6 507 244	1 427 012	456%
9	ЖЗК "ДСК Гаранция" АД	6 633 130	2 580 221	257%
10	Животозастрахователен институт	6 898 532	59 247	11644%
11	ОББ - Ей Ай Джи Лайф Застрахователно дружество АД	7 775 459	6 660 673	117%
12	ЗД "КД Живот" АД	7 363 308	161 321	4564%
13	ЗАД "Сожелайф България" АД	8 054 285	1 121 498	718%
14	ЗЕД "ЦКБ Живот"	6 400 842	191 588	3341%
15	"Интерамерикан България Животозастраховане" ЕАД	7 363 522	4 942	149008%
16	Синдикална ВЗК	691 051	497 443	139%
17	ВЗК "Добруджа - М - Живот"	346 000	39 014	887%
ОБЩО:		307 405 394	40 111 806	766%

През 2008 г. собствените средства, намалени с нематериалните активи, на четири застрахователя, извършващи дейност по животозастраховане, спаднаха под размера на минималния гаранционен капитал. От дружествата беше изискано изготвяне на краткосрочни планове за допълнително набиране на собствени средства. Те изпълниха това изискване и към 31.12.2008 г. всички животозастрахователи разполагат с необходимите собствени средства за покриване на минималния гаранционен капитал.

При направени изчисления към края на 2008 г. капиталовият излишък на животозастрахователите, инвестиращи в акции е в достатъчен размер да покрие 100% спад на стойността на тези инвестиции. В направените изчисления не са взети предвид инвестициите в полза на полици по застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд.

5.2. Инвестиции.

Инвестициите на застрахователите, извършващи дейност по животозастраховане, възлизат на 764 349 хил. лв., нараствайки с 13,7 % на годишна база, при 55,77%, отчетени към края на 2007 г. Най-голям дял в общия инвестиционен портфейл на животозастрахователите имат дълговите ценни книжа и другите ценни книжа с фиксиран доход (38,14%) и депозитите в банки (32,97%).

Дълговите ценни книжа и другите ценни книжа с фиксиран доход възлизат на 291 506 хил. лв., в това число 143 356 хил. лв. ДЦК, нараствайки с 28,75 % на годишна база. Най-голямо нарастване в абсолютна стойност се наблюдава при дълговите ценни книжа на ЗАД „ДЗИ” – с 28 556 хил. лв., като инвестициите в ДЦК на дружеството намаляват, а нарастват инвестициите в други дългови ценни книжа.

Най-голям дял в общите инвестиции в ДЦК имат ЗАД „Алианц България Живот” (42%) и „Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД” ЕАД (31,6%). Най-голям дял в другите дългови ценни книжа имат ЗПАД „ДЗИ” (53,6%), „Граве България Животозастраховане” АД (27,7%) и ЗАД „Алианц България Живот” (12,6%).

Банковите депозити намаляват с 6,13 % на годишна база и се изчисляват на 252 026 хил. лв. Отрицателната промяна в размера на банковите депозити е резултат предимно от намаляване банковите депозити на ЗАД „ДЗИ” с 32,2% или с 62 251 хил. лв. на годишна база.

Таблица 33. Инвестиции на животозастрахователите

ВИД ИНВЕСТИЦИИ	31.12.2008 г.		31.12.2007 г.		Промяна
	хил. лв.	Отн. дял (%)	хил. лв.	Отн. дял (%)	
I. Земя и сгради	30 307	3,97	29 547	4,40	2,57%
II. Инвестиции в дъщерни, смесени и асоциирани предприятия, в които дружеството има дялово участие, в т.ч.:	88 646	11,60	46 936	6,98	88,87%
Акции и дялове в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	88 243	11,54	31 533	4,69	179,84%
Дългови ценни книжа, издадени от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, както предоставени им заеми	0	0,00	0	0,00	0,00%
Други дялови участия	403	0,05	403	0,06	0,00%
Дългови ценни книжа, издадени от други предприятия, в които застрахователят има дялово участие, както и предоставени им заеми	0	0,00	15 000	2,23	-100,00%
III. Други финансови инвестиции, в т.ч.:	594 380	77,76	547 591	81,45	8,54%
Акции и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове	23 046	3,02	30 921	4,60	-25,47%
Дългови ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход,	291 506	38,14	226 420	33,68	28,75%
в т.ч. ценни книжа, издадени и гарантирани от държавата	143 356	18,76	139 729	20,78	2,60%
Участие в инвестиционните пулове	0	0,00	0	0,00	0,00%
Заеми, гарантирани с ипотечи	0	0,00	0	0,00	0,00%
Други заеми	26 768	3,50	20 793	3,09	28,74%
Депозити в банки	252 026	32,97	268 478	39,94	-6,13%
Други	1 034	0,14	980	0,15	5,51%
IV. Депозити в седанти	0	0,00	0	0,00	0,00%
ИНВЕСТИЦИИ В ПОЛЗА НА ПОЛИЦИ ПО ЗАСТРАХОВКА "ЖИВОТ", СВЪРЗАНА С ИНВЕСТИЦИОНЕН ФОНД	51 016	6,67	48 205	7,17	5,83%
ОБЩО:	764 349	100,00	672 279	100,00	13,70%

Забелязва се намаляване в стойността на инвестициите в акции и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове с 25,47%. Намаление се отчита от всички животозастрахователи, инвестиращи в такива финансови инструменти, като единствено ЗАД „Алианц България Живот” отчита 13,7% ръст в размера на инвестициите в дялове и акции на инвестиционни фондове.

Размерът на инвестициите в полза на застраховка „Живот”, свързана с инвестиционен фонд, се увеличава с 5,83% и възлиза на 51 016 хил. лв. Тези инвестиции съставляват 6,67% от общия размер на инвестициите в животозастрахователния сектор.

Инвестициите в акции и дялове в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия нарастват със 179,84% на годишна база и към края на 2008 г. се изчисляват на 88 243 хил. лв. Нарастването на тези инвестиции е в резултат от увеличение на записания капитал на “ДЗИ – Общо застраховане” АД (от 26 000 хил. лв. към края на 2007 г. на 81 000 хил. лв. към края на 2008 г.), в което ЗАД “ДЗИ” притежава дялово участие от 99,29%.

Към 31.12.2008 г. инвестициите на ЗАД “ДЗИ” съставляват 46,2% от общия размер на инвестициите в животозастрахователния сектор.

Приходите от инвестиции на животозастрахователите нарастват с 5,5% на годишна база и към края на 2008 г. възлизат на 74 475 хил. лв., докато разходите по инвестиции в сектора възлизат на 48 540 хил. лв., нараствайки почти три пъти на годишна база.

Таблица 34. Приходи от инвестиции и разходи по инвестиции на животозастрахователите към края на 2008 г. (в хил. лв.)

№	Застрахователи	Приходи от инвестиции			Разходи по инвестиции			Нетен резултат (1) - (4)	Нетен резултат (2) - (5)	Нетен резултат (3) - (6)
		ОБЩО	в т.ч. положителни разлики от преценка стойността на инвестициите	в т.ч. печалби от реализация на инвестициите	ОБЩО	в т.ч. отрицателни разлики от преценка стойността на инвестициите	в т.ч. загуби от реализация на инвестициите			
1	ЗАД "Алианц България Живот"	24 484	17 602	194	18 985	18 759	193	5 499	-1 157	1
2	ЗАД "ДЗИ"	37 174	10 665	24 617	20 846	10 136	10 708	16 328	529	13 909
3	ЗАД "Булстрад Живот"	1 898	890	0	3 363	3 331	0	-1 465	-2 441	0
4	ЗК "Уника Живот" АД	2 090	0	2 090	2 037	2 037	0	53	-2 037	2 090
5	ЗД "КД Живот" АД	252	0	0	471	471	0	-219	-471	0
6	ЖЗК "Български имоти" АД	454	35	0	225	215	0	229	-180	0
7	"Дженерали Животозастраховане" АД	619	169	1	937	876	9	-318	-707	-8
8	ЗЕАД "ЦКБ Живот"	222	48	0	221	221	0	1	-173	0
9	ВЗК "Добруджа - М - Живот"	65	11	0	118	113	0	-53	-102	0
10	"Ей Ай Джи Лайф България ЖЗД" ЕАД	2 790	14	40	187	9	178	2 603	5	-138
11	ЖЗК "ДСК Гаранция" АД	598	88	0	727	704	0	-129	-616	0
12	ОББ - Ей Ай Джи Лайф Застрахователно дружество АД	717	0	0	0	0	0	717	0	0
13	"Граве България Животозастраховане" АД	2 040	0	0	293	0	0	1 747	0	0
14	"Животозастрахователен институт" АД	345	0	0	65	0	0	280	0	0
15	ЗАД "Сожелайф България" АД	274	0	0	0	0	0	274	0	0

16	"Интерамерикан България Животозастраховане" ЕАД	451	0	0	65	65	0	386	-65	0
17	Синдикална ВЗК	2	2	0	0	0	0	2	2	0
	ОБЩО:	74 475	29 524	26 942	48 540	36 937	11 088	25 935	-7 413	15 854

В състава на приходите от инвестиции 39,6% или 29 524 хил. лв. са положителните разлики от преценка стойността на инвестициите, 36,2% или 26 942 хил. лв. са печалбите от реализация на инвестиции. Най-големи положителните разлики от преценка стойността на инвестициите отчитат ЗАД „Алианц България Живот” – 17 602 хил. лв. и ЗАД „ДЗИ” – 10 665 хил. лв. Основна част от печалбите от реализация на инвестициите в животозастрахователния сектор се постига от ЗАД „ДЗИ” – 24 617 хил. лв.

Отрицателните разлики от преценка стойността на инвестициите представляват 76,1% от разходите по инвестициите или 36 937 хил. лв., а загубите от реализация на инвестициите са 22,8%, или 11 088 хил. лв. Най-големи отрицателни разлики от преценка са отчетени от ЗАД „Алианц България Живот” – 18 759 хил. лв., ЗАД „ДЗИ” – 10 136 хил. лв., ЗАД „Булстрад Живот” – 3 331 хил. лв., и „ЗК Уника Живот” АД – 2 037 хил. лв. Най-значителни загуби от реализация на инвестициите претърпява ЗПАД „ДЗИ” – 10 708 хил. лв.

IV. Анализ на дейността на дружествата, които извършват дейност по доброволно здравно осигуряване към 31.12.2008 година.

1. Премияен приход и пазарен дял

Реализираният премияен приход от дружествата по доброволно здравно осигуряване за 2008 година възлиза на 30 302 хил. лв., при 25 314 хил. лв. към 31.12.2007 г., с което се отчита ръст от 19,70% на годишна база.

Таблица 35. Реализиран премияен приход от дружествата по доброволно здравно осигуряване

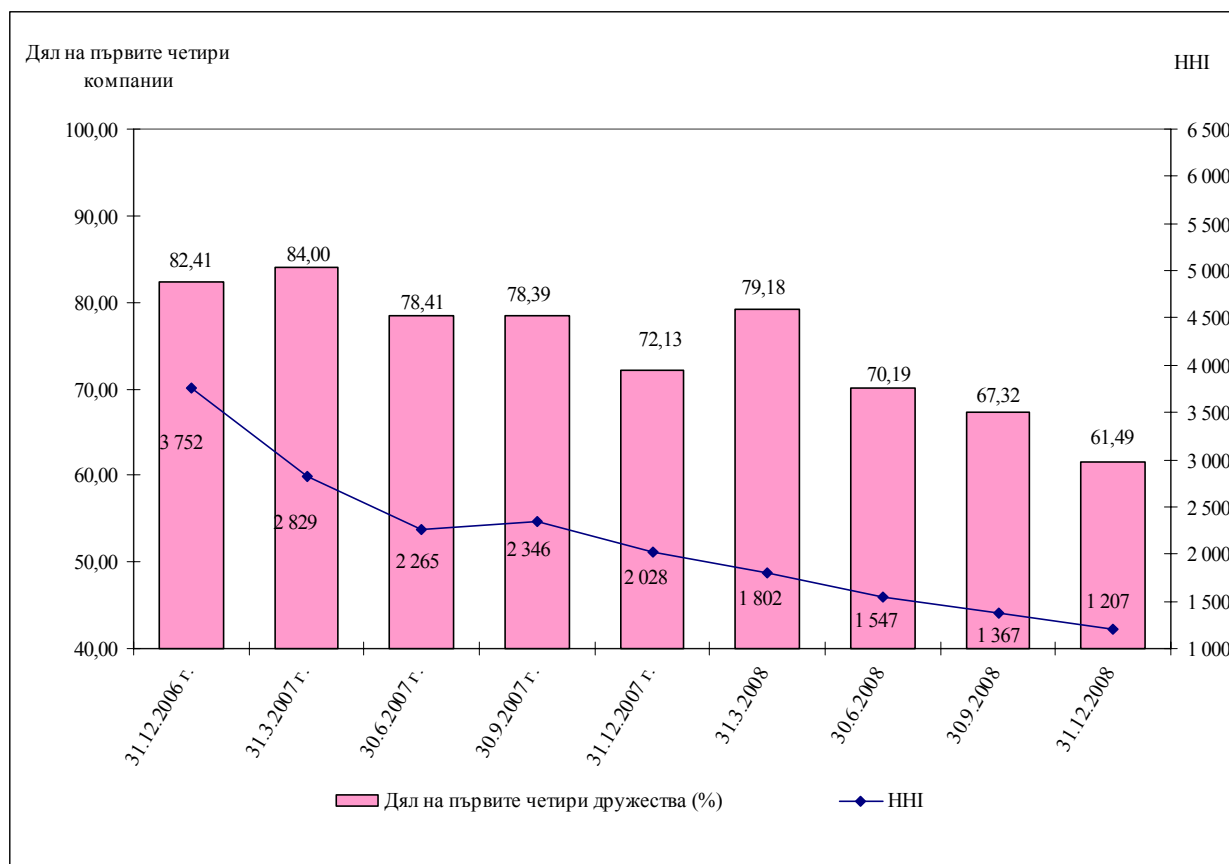
№	Здравноосигурителни дружества	31.12.2008 г.		31.12.2007 г.		Ръст
		хил. лв.	пазарен дял	хил. лв.	пазарен дял	
1	"ДОМ - Здраве" АД	6 344	20,94%	3 751	14,82%	69,13%
2	"Дженерали Закрила здравно осигуряване" АД	5 809	19,17%	9 889	39,07%	-41,26%
3	"ЗОФ Медико-21" АД	3 662	12,09%	2 449	9,67%	49,53%
4	"ДЗИ- Здравно осигуряване" АД	2 819	9,30%	2 170	8,57%	29,91%
5	ОЗОФ "Доверие" АД	2 475	8,17%	1 368	5,40%	80,92%
6	ЗОК "Надежда" АД	1 779	5,87%	1 369	5,41%	29,95%
7	"Юнайтед здравно осигуряване" ЕАД	1 234	4,07%	390	1,54%	216,41%
8	"Общинска здравноосигурителна каса" АД	1 088	3,59%			
9	ЗОД "Булстрад Здраве" АД	950	3,14%	1 085	4,29%	-12,44%
10	"Евроинс-Здравно осигуряване" ЕАД	832	2,75%	683	2,70%	21,82%
11	ЗОК "България Здраве" АД	783	2,58%	330	1,30%	137,27%
12	"Токуда здравноосигурителен фонд" АД	628	2,07%	79	0,31%	694,94%
13	ЗОД "Всеотдайност" АД	585	1,93%	1 255	4,96%	-53,39%

14	ЗОФ "ДаллБогг: Живот и Здраве" ЕАД	546	1,80%			
15	"Здравноосигурителен институт" АД	357	1,18%	84	0,33%	325,00%
16	ЗОД "Планета" АД	241	0,80%	412	1,63%	-41,50%
17	"Здравноосигурителна каса Прайм Хелт" АД	128	0,42%	0	0,00%	-
18	„ЗОК ЦКБ" ЕАД	42	0,14%	0	0,00%	-
19	ЗОФ "Вайс Медика" АД	0	0,00%	0	0,00%	-
20	ЗОФ "Европа" АД	0	0,00%	0	0,00%	-
ОБЩО		30 302	100,00%	25 314	100,00%	19,70%

Голяма част от здравноосигурителните дружества реализират положителен ръст в премийния приход на годишна база, с изключение на ЗОД „Всеотдайност” АД (-53,39%), ЗОД „Планета” АД (-41,50%), „Дженерали Закрила здравно осигуряване” АД (-41,26%) и ЗОД „Булстрад здраве” АД (-12,44%). Най-голям спад в премийния приход в абсолютна стойност се наблюдава при „Дженерали Закрила здравно осигуряване” АД с 4 080 хил. лв. Най-висок ръст в премийния приход на годишна база отчитат „Токуда здравноосигурителен фонд” АД с 694,94% и „Здравноосигурителен институт” АД с 325% или в абсолютна стойност съответно с 549 хил. лв. и 273 хил. лв.

Пазарният дял на четирите здравноосигурителни дружества с реализиран най-висок премиен приход („ДОМ – Здраве” АД, „Дженерали Закрила здравно осигуряване” АД, ЗОФ „Медико-21” АД и „ДЗИ-Здравно осигуряване” АД) към 31.12.2008 г. се изчислява на 61,49%.

Графика 14. Концентрация на пазара по доброволно здравно осигуряване, измерена чрез ННІ и дела на първите четири компании

От графиката е видно, че индексът ННІ постепенно намалява и към 31.12.2008 г. достига 1 207 единици, което показва отслабване на концентрацията и съответно засилване на конкуренцията на дружествата, опериращи на пазара по доброволно здравно осигуряване.

Таблица 36. Реализиран премиен приход по видове пакети

<i>Вид пакет</i>	31.12.2008г.		31.12.2007 г.		Ръст/Спад 31.12.2008 г./ 31.12.2007 г.
	лв.	пазарен дял	лв.	пазарен дял	
Подобряване на здравето и предпазване от заболяване	3 802 353	12,55%	2 791 550	11,01%	36,21%
Извънболнична медицинска помощ	5 619 226	18,54%	5 332 057	21,03%	5,39%
Болнична медицинска помощ	3 666 572	12,10%	3 444 919	13,59%	6,43%
Стоматологични услуги	914 093	3,02%	1 768 874	6,98%	-48,32%
Услуги свързани с битови и други допълнителни условия при предоставяне на медицинска помощ	452 621	1,49%	580 635	2,29%	-22,05%
Възстановяване на разходите	2 874 484	9,48%	3 269 143	12,89%	-12,07%
Други здравноосигурителни пакети	12 978 073	42,82%	8 166 601	32,21%	58,92%
ОБЩО:	30 307 421	100,00%	25 353 780	100,00%	19,54%

В структурата на портфейла на здравноосигурителните дружества преобладаващ относителен дял заема пакета „Други здравноосигурителни пакети” с 42,82%, следван от пакета „Извънболнична медицинска помощ” с 18,54% и „Подобряване на здравето и предпазване от заболяване” с 12,55%.

Положителен ръст в премиения приход на годишна база се отчита по пакетите: „Други здравноосигурителни пакети” – 58,92%, „Подобряване на здравето и предпазване от заболяване” - 36,21%, „Болнична медицинска помощ” – 6,43% и „Извънболнична медицинска помощ” – 5,39%. При останалите здравноосигурителни пакети се наблюдава спад в премиения приход на годишна база.

Графика 15. Структура на портфейла на здравноосигурителните дружества

Таблица 37. Брой здравноосигурени лица по здравноосигурителни пакети

ВИДОВЕ ПАКЕТИ	31.12.2008	31.12.2007
Подобряване на здравето и предпазване от заболяване	72 747	87 058
Извънболнична медицинска помощ	95 811	98 486
Болнична медицинска помощ	60 646	75 819
Стоматологични услуги	14 903	37 065
Услуги свързани с битови и други допълнителни условия при предоставяне на медицинска помощ	11 996	19 483
Възстановяване на разходите	46 822	74 504
Други здравноосигурителни пакети	116 389	75 478
ОБЩО:	356 863*	263 754*

* Общата сума на здравноосигурените лица не съответства на сумата на здравноосигурените лица по видове пакети, поради това че някои лица са здравноосигурени едновременно по няколко пакета.

Броят на здравноосигурените лица към 31.12.2008 г. на дружествата по доброволно здравно осигуряване възлиза на 356 863 при 263 754 към 31.12.2007 г.

2. Изплатени претенции и разходи, свързани със здравноосигурителната дейност

Размерът на изплатените обезщетения от здравноосигурителните дружества към 31.12.2008 г. възлиза на 21 105 хил. лв., при изплатени 15 323 хил. лв. към 31.12.2007 г., с

което се отчита ръст от 37,73 % на годишна база. Възникналите претенции са в размер на 21 149 хил. лв. или ръст от 26,13 % на годишна база.

Таблица 38. Изплатени и възникнали претенции от дружествата по доброволно здравно осигуряване

Здравноосигурителни дружества		31.12.2008 г.				31.12.2007 г.			
		Изплатени претенции	Отн. дял	Възникнали претенции	Отн. дял	Изплатени претенции	Отн. дял	Възникнали претенции	Отн. дял
1	"Дженерали Закрила здравно осигуряване" АД	9 197	43,58%	8 747	41,36%	9399	61,34%	9 985	59,55%
2	"ДОМ - Здраве" АД	3604	17,08%	3 803	17,98%	1444	9,42%	1 962	11,70%
3	ОЗОФ "Доверие" АД	1 858	8,80%	1 930	9,13%	654	4,27%	697	4,16%
4	"ЗОФ Медико-21" АД	1 821	8,63%	1 823	8,62%	1870	12,20%	1 886	11,25%
5	"ДЗИ-Здравно осигуряване" АД	1 715	8,13%	1 734	8,20%	645	4,21%	871	5,19%
6	ЗОК "Надежда" АД	764	3,62%	856	4,05%	278	1,81%	270	1,61%
7	ЗОД "Булстрад Здраве" АД	471	2,23%	462	2,18%	520	3,39%	518	3,09%
8	ЗОД "Всеотдайност" АД	407	1,93%	400	1,89%	161	1,05%	192	1,15%
9	"Евроинс-Здравно осигуряване" ЕАД	356	1,69%	367	1,74%	206	1,34%	230	1,37%
10	"Юнайтед здравно осигуряване" ЕАД	301	1,43%	349	1,65%	110	0,72%	119	0,71%
11	"Здравноосигурителен институт" АД	241	1,14%	257	1,22%	3	0,02%	3	0,02%
12	ЗОД "Планета" АД	140	0,66%	140	0,66%	26	0,17%	26	0,16%
13	"Токуда здравноосигурителен фонд" АД	105	0,50%	143	0,68%		0,00%	3	0,02%
14	ЗОК "България Здраве" АД	78	0,37%	80	0,38%	7	0,05%	6	0,04%
15	"Общинска здравноосигурителна каса" АД	46	0,22%	51	0,24%	0	0,00%	0	0,00%
16	"Завноосигурителна каса Прайм Хелт" АД	1	0,00%	4	0,02%	0	0,00%	0	0,00%
17	ЗОК "ЦКБ" ЕАД	0	0,00%	1	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
18	ЗОФ "ДаллБогг: Живот и Здраве" ЕАД	0	0,00%	2	0,01%	0	0,00%	0	0,00%
19	ЗОФ "Вайс Медика" АД	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
20	ЗОФ "Европа" АД	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
ОБЩО		21 105	100,00%	21 149	100,00%	15 323	100,00%	16 768	100,00%

Най-голям относителен дял в структурата на изплатените обезщетения на пазара по доброволно здравно осигуряване заемат дружествата: „Дженерали Закрила здравно осигуряване” АД с 43,58%, следвано от „ДОМ - Здраве” АД със 17,08% и ОЗОФ „Доверие” АД с 8,8%.

Таблица 39. Изменение на начислените премии, на изплатените и на възникналите претенции от дружествата по доброволно здравно осигуряване

№	Здравноосигурителни дружества	Ръст/Спад на начислените премии към 31.12.2008 г. спрямо 31.12.2007 г.	Увеличение/ Намаление на изплатените претенции към 31.12.2008 г. спрямо 31.12.2007 г.	Увеличение/ Намаление на възникналите претенции към 31.12.2008 г. спрямо 31.12.2007 г.
1	"Дженерали Закрила здравно осигуряване" АД	-41,3%	-2,1%	-12,4%
2	"ДОМ - Здраве" АД	69,1%	149,6%	93,8%
3	ОЗОФ "Доверие" АД	80,9%	184,1%	176,9%
4	"ЗОФ Медико-21" АД	49,5%	-2,6%	-3,3%
5	"ДЗИ-Здравно осигуряване" АД	29,9%	165,9%	99,1%
6	ЗОК "Надежда" АД	29,9%	174,8%	217,0%
7	ЗОД "Булстрад Здраве" АД	-12,4%	-9,4%	-10,8%
8	ЗОД "Всеотдайност" АД	-53,4%	152,8%	108,3%
9	"Евроинс-Здравно осигуряване" ЕАД	21,8%	72,8%	59,6%
10	"Юнайтед здравно осигуряване" ЕАД	216,4%	173,6%	193,3%
11	"Здравноосигурителен институт" АД	325,0%	7933,3%	8466,7%
12	ЗОД "Планета" АД	-41,5%	438,5%	438,5%
13	"Токуда здравноосигурителен фонд" АД	694,9%	0,0%	4666,7%
14	ЗОК "България Здраве" АД	137,3%	1014,3%	1233,3%
15	"Общинска здравноосигурителна каса" АД	-	-	-
16	"Завноосигурителна каса Прайм Хелт" АД	-	-	-
17	ЗОК "ЦКБ" ЕАД	-	-	-
18	ЗОФ "ДаллБогг: Живот и Здраве" ЕАД	-	-	-
19	ЗОФ "Вайс Медика" АД	-	-	-
20	ЗОФ "Европа" АД	-	-	-
ОБЩО		19,7%	37,7%	26,1%

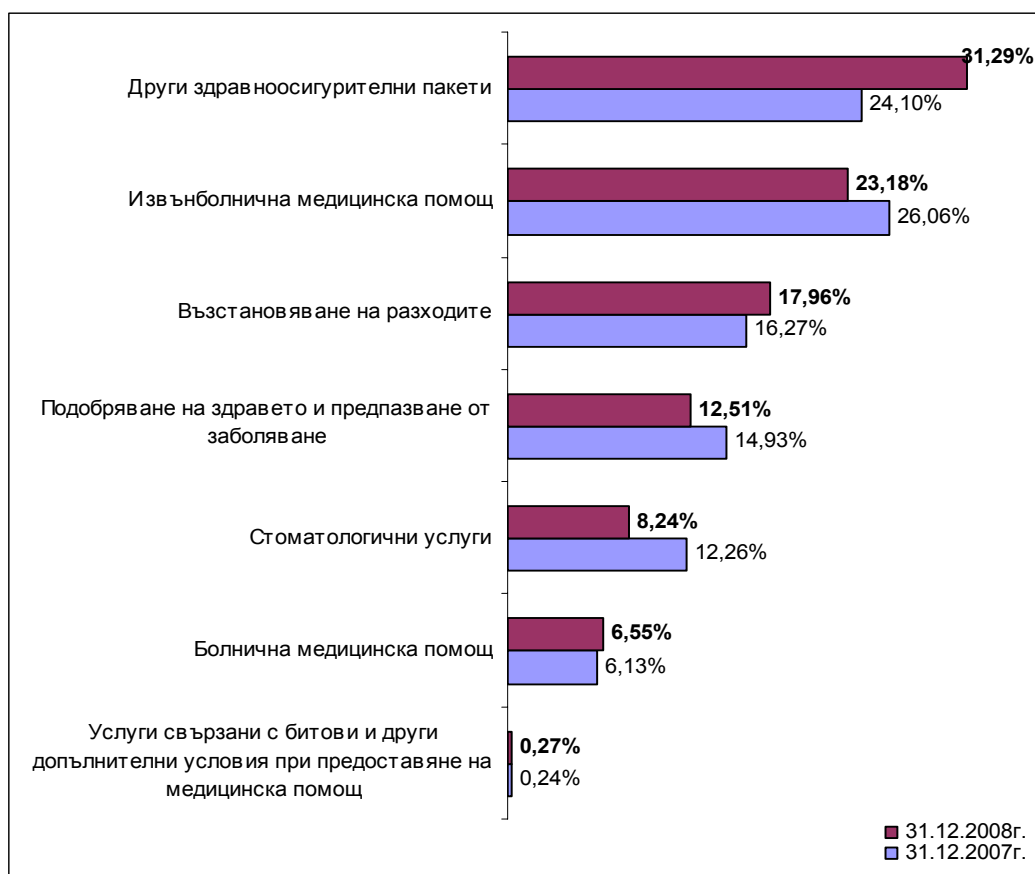
От Таблица 38 се вижда, че при девет от здравноосигурителните дружества увеличението на изплатените обезщетения на годишна база изпреварва ръста на премийния приход. При ЗОД „Планета” АД се наблюдава едновременно спад на премийния приход (от -41,5%) и голямо увеличение както на изплатените обезщетения, така и на възникналите претенции (с 438,5%).

Таблица 40. Изменение на начислените (записани) премии, на изплатените и възникналите претенции по здравноосигурителни пакети

ВИДОВЕ ПАКЕТИ	Ръст/Спад на начислените премии към 31.12.2008 г. спрямо 31.12.2007 г.	Увеличение/Намаление на изплатените претенции към 31.12.2008 г. спрямо 31.12.2007 г.	Увеличение/Намаление на възникналите претенции към 31.12.2008 г. спрямо 31.12.2007 г.
Подобряване на здравето и предпазване от заболяване	36,2%	15,4%	25,5%
Извънболнична медицинска помощ	5,4%	22,5%	6,9%
Болнична медицинска помощ	6,4%	47,1%	50,9%
Стоматологични услуги	-48,3%	-7,3%	-23,9%
Услуги свързани с битови и други допълнителни условия при предоставяне на медицинска помощ	-22,0%	53,5%	75,0%
Възстановяване на разходите	-12,1%	52,1%	46,8%
Други здравноосигурителни пакети	58,9%	78,9%	55,8%
ОБЩО:	19,5%	37,8%	26,9%

Увеличението в изплатените претенции по всички здравноосигурителни пакети изпреварва ръста в премийния приход с изключение на пакета „Подобряване на здравето и предпазване от заболяване”. При пакета „Стоматологични услуги” се наблюдава намаление на изплатените претенции (-7,3%), но това намаление е значително по-малко от спада в премийния приход (-48,3%).

Графика 16. Структура на изплатените претенции по здравноосигурителните пакети

Най-голям относителен дял в структурата на изплатените обезщетения заема пакета „Други здравноосигурителни пакети” с 31,29%, следван от пакета „Извънболнична медицинска помощ” с 23,18% и пакета „Възстановяване на разходите” със 17,96%.

„Дженерали Закрила здравно осигуряване” АД заема най-голям относителен дял в изплатените претенции по всички здравноосигурителни пакети, с изключение на пакета „Други здравноосигурителни пакети”, при който по-голяма част от обезщетенията са изплатени от „ДОМ – Здраве” АД (54,46%).

Таблица 41. Изплатени претенции, възникнали претенции и фактически извършени разходи от дружествата по доброволно здравно осигуряване по видове пакети (в лв.)

ВИДОВЕ ПАКЕТИ	31.12.2008			31.12.2007		
	Изплатени претенции	Възникнали претенции	Фактически извършени разходи (аквизиционни и административни, без разходи за уреждане на претенции)	Изплатени претенции	Възникнали претенции	Фактически извършени разходи (аквизиционни и административни, без разходи за уреждане на претенции)
Подобряване на здравето и предпазване от заболяване	2 639 969	2 951 339	1 714 136	2 286 792	2 352 037	1 269 813
Извънболнична медицинска помощ	4 892 092	4 892 071	3 071 939	3 992 310	4 575 201	2 942 224
Болнична медицинска помощ	1 381 763	1 501 785	1 943 324	939 524	995 158	1 566 009
Стоматологични услуги	1 740 325	1 640 401	483 690	1 878 322	2 156 283	765 747
Услуги свързани с битови и други допълнителни условия при предоставяне на медицинска помощ	57 263	65 928	309 953	37 303	37 666	303 639
Възстановяване на разходите	3 791 122	3 927 813	1 200 731	2 492 941	2 675 566	1 328 934
Други здравноосигурителни пакети	6 605 858	6 776 592	4 457 445	3 692 696	4 350 162	2 716 869
ОБЩО:	21 108 391	21 755 929	13 181 216	15 319 890	17 142 073	10 893 235

Разходите, извършени от дружествата по доброволно здравно осигуряване към 31.12.2008 г. възлизат на 13 524 хил. лв. (в т.ч. 343 хил. лв. разходи за уреждане на претенции), при 11 094 хил. лв. за края на 2007 г. или се отчита ръст от 21,91% на годишна база.

Извършените фактически разходи представляват 44,53% от премиения приход, реализиран за разглеждания период. Аквизиционните разходи заемат дял 30,27% от общо извършените разходи за периода, а административните – 66,88%. Аквизиционните разходи представляват 13,48% от премиения приход, а административните 29,78%.

Най-голям относителен дял в общо извършените фактически разходи заемат тези по „Други здравноосигурителни пакети”, които възлизат на 4 697 хил. лв. или 34,73% от общо извършените разходи, следван от пакетите „Извънболнична медицинска помощ” – 3 117 хил. лв. или 23,05% от общите разходи и „Болнична медицинска помощ” – 1 952 хил. лв. или 14,43% от общо извършените разходи в сектора.

„Дженерали Закрила здравно осигуряване” АД заема най-голям дял в извършените фактически разходи по всички здравноосигурителни пакети. Единствено по пакета „Други здравноосигурителни пакети” най-голям дял в извършените разходи заема здравноосигурителното дружество „ДОМ - Здраве” АД (38,12%).

Разходите за уреждане на претенции са в размер на 343 хил. лв. и представляват 7,30% от общо извършените разходи.

Коефициентът на разходите в края на периода се изчислява на 0,43 при 0,44 към 31.12.2007 г.

Таблица 42. Основни показатели по видове пакети, предлагани от здравноосигурителните пакети

ВИДОВЕ ПАКЕТИ	31.12.2008 г.				31.12.2007 г.			
	Коефициент на щетимост	Коефициент на разходите	Комбиниран коефициент	Технически резултат	Коефициент на щетимост	Коефициент на разходите	Комбиниран коефициент	Технически резултат
Подобряване на здравето и предпазване от заболяване	0,72	0,45	1,16	-567 678	1,07	0,47	1,55	-1 463 373
Извънболнична медицинска помощ	0,85	0,54	1,40	-2 673 481	0,83	0,57	1,40	-2 078 221
Болнична медицинска помощ	0,37	0,53	0,90	590 169	0,34	0,46	0,80	375 073
Стоматологични услуги	1,65	0,53	2,18	-1 090 889	1,30	0,44	1,76	-1 282 045
Услуги свързани с битови и други допълнителни условия при предоставяне на медицинска помощ	0,12	0,67	0,80	156 381	0,06	0,52	0,58	274 857
Възстановяване на разходите	1,32	0,41	1,73	-2 216 280	0,89	0,42	1,32	-1 039 456
Други здравноосигурителни пакети	0,58	0,34	0,92	453 276	0,60	0,34	0,95	4 288
ОБЩО:	0,72	0,43	1,16*	-5 348 504*	0,72	0,44	1,17*	-5 208 880*

* Стойностите са получени на база, отчитане на непосредствено присъщите приходи и разходи по видовете застраховки, без да се вземат предвид други технически разходи и разпределен приход от инвестиции, отчетени в Отчета за доходите.

Техническият резултат, реализиран от здравноосигурителните дружества по видове пакети към 31.12.2008 г., е отрицателен в размер на (-5 349) хил. лв. Положителен технически резултат е отчетен по пакетите „Болнична медицинска помощ” – 590 хил. лв., „Услуги свързани с битови и други допълнителни условия при предоставяне на медицинска помощ” – 156 хил. лв. и по пакета „Други здравноосигурителни пакети” – 453 хил. лв.

3. Структура на здравноосигурителните резерви и активите за покритие на здравноосигурителните резерви.

3.1. Здравноосигурителни резерви.

Общият размер на здравноосигурителните резерви към 31.12.2008 г. възлиза на 13 067 хил. лв., нараствайки с 11,29% спрямо заделените резерви към 31.12.2007 г.

Таблица 43. Здравноосигурителни резерви (в хил.лв.)

Вид здравноосигурителни резерви	31.12.2008 г.	31.12.2007 г.	31.12.2006 г.	31.12.2005 г.	Промяна 2008г./2007г.	Промяна 2007г./2006г.	Промяна 2006г./2005г.
Пренос-премиен резерв	8 182	7 916	5 746	3 318	3,36%	37,77%	73,18%
Резерв за неизтекли рискове	1 287	685	33	0	87,88%	1975,76%	-
Резерв за предстоящи плащания	3 039	2 394	570	527	26,94%	320,00%	8,16%
Запасен фонд	523	585	481	396	-10,60%	21,62%	21,46%
Резерв за бонуси и отстъпки	36	161	40	0	-77,64%	302,50%	-
Други резерви, одобрени от КФН	0	0	0	0	-	-	-
ОБЩО:	13 067	11 741	6 870	4 241	11,29%	70,90%	61,99%

Пренос-премийният резерв заема най-голям дял от 62,62% от общо заделените резерви. Заделеният размер на този резерв е 8 182 хил. лв. при 7 916 хил. лв. към 31.12.2007 г. Най-голямо нарастване на пренос-премийния резерв се отчита по пакета „Други здравноосигурителни пакети” с 66,79% на годишна база или в абсолютна стойност с 1 289 хил. лв.

Резервът за предстоящи плащания е в размер на 3 039 хил. лв. и бележи нарастване от 26,94% на годишна база. Значително нараства резерва за предстоящи плащания по пакета „Услуги свързани с битови и други допълнителни условия при предоставяне на медицинска помощ” с 406,40% на годишна база. На годишна база най-голямо нарастване се наблюдава при резерва за неизтекли рискове с 87,88%, а най-голямо намаление при резерва за бонуси и отстъпки със 77,64%.

3.2. Структура на активите за покритие на здравноосигурителните резерви

Сумата на активите за покритие на здравноосигурителните резерви към края на 2008 г. възлиза на 15 095 хил. лв., нараствайки с 26,29 % спрямо края на месец декември 2007 г. Към 31.12.2008 г. общата сума на активите за покритие на здравноосигурителните резерви покрива напълно размера на техническите резерви от 13 067 хил. лв.

Таблица 44. Активи за покритие на техническите резерви

№	ВИДОВЕ АКТИВИ	Към 31.12.2008 г. (хил. лв.)	Отн. дял	Към 31.12.2007 г. (хил. лв.)	Отн. дял	Промяна
1.	Държавни ценни книжа	8 902	58,97%	4 746	39,71%	87,57%
2.	Необременени с тежести недвижими имоти	0	0,00%	62	0,52%	
3.	Облигации, издадени и гарантирани от общините	43	0,28%	40	0,33%	7,50%
4.	Акции и облигации, издадени от търговски дружества и приети за търговия на фондова борса,	791	5,24%	2 583	21,61%	-69,38%
5.	Банкови депозити	4 869	32,26%	4 325	36,18%	12,58%
6.	Ипотечни облигации	490	3,25%	197	1,65%	148,73%
Общо активи за покритие на техническите резерви:		15 095	100,00%	11 953	100,00%	26,29%

Най-голям относителен дял в структурата на активите за покритие на здравноосигурителните резерви към 31.12.2008 г. заемат държавните ценни книжа (58,97%), следвани от банковите депозити (32,26%).

На годишна база най-голямо нарастване на активите за покритие на здравноосигурителните резерви се отчита при ипотечните облигации със 148,73%, които към 31.12.2008 г. възлизат на 490 хил. лв., при 197 хил. лв. към края на 2007 г. Увеличението при ДЦК се изчислява на 87,57% на годишна база, като делът им възлиза на 58,97% от общата сума на активите за покритие на здравноосигурителните резерви.

4 Технически и финансов резултат

Таблица 45. Технически и финансов резултат

№	Здравноосигурителни дружества	Технически резултат		Финансов резултат	
		31.12.2008 г.	31.12.2007 г.	31.12.2008 г.	31.12.2007 г.
1	"Дженерали Закрила здравно осигуряване" АД	-4 968	-6 025	-5 392	-5 110
2	ОЗОФ „Доверие” АД	-415	80	-143	490
3	ЗОД "Булстрад Здраве" АД	-252	-290	-269	-145
4	„ДЗИ- Здравно осигуряване” АД	-153	-79	-52	-84
5	ЗОФ „Медико 21” АД	-525	89	-501	156
6	"Юнайтед здравно осигуряване" ЕАД	-235	-514	-173	-447
7	ЗОК „България Здраве” АД	236	-2	417	54
8	"ДОМ - Здраве" АД	777	394	-661	272
9	ЗОК „Надежда” АД	318	326	274	333
10	ЗОД „Планета” АД	-220	-218	-195	283
11	"Евроинс-Здравно осигуряване" ЕАД	-710	-309	-866	9
12	„Здравноосигурителен институт” АД	-61	7	2	23
13	ЗОД "Всеотдайност" АД	-387	-24	-352	-11
14	"Токуда здравноосигурителен фонд" АД	-65	-50	-29	-44
15	"ЗОК ЦКБ" ЕАД	-172	-13	-178	-8
16	"Здравноосигурителна каса Прайм Хелт" АД	-8	-	0	-
17	"Общинска здравноосигурителна каса" АД	546	-	501	-
18	ЗОФ "ДаллБогг: Живот и Здраве" ЕАД	187	-	3	-
19	ЗОФ "Вайс Медика" АД	-75	-	-39	-
20	ЗОФ "Европа" АД	-119	-	-114	-
	ОБЩО:	-6 301	-6 628	-7 767	-4 229

Резултатът от дейността по доброволно здравно осигуряване към 31.12.2008 г. е отрицателен и възлиза на (-6 301) хил. лв., при също отрицателен от (-6 628) хил. лв. към 31.12.2007 г. Ниският технически резултат се дължи на изпреварващото нарастване на възникналите претенции (26,13 %) и на нетните оперативните разходи (26,40 %) в сравнение с ръста на спечелените премии (26,13 %).

Петнадесет /15/ от здравноосигурителните дружества отчитат отрицателен резултат от дейността си към 31.12.2008 г. Само пет /5/ от дружествата реализират положителен резултат: ЗОК „България здраве” АД от 236 хил. лв., „ДОМ – Здраве” АД от 777 хил. лв., ЗОК „Надежда” АД от 318 хил. лв., „Общинска здравноосигурителна каса” АД от 546 хил. лв. и ЗОФ „ДаллБогг: Живот и Здраве” ЕАД от 187 хил. лв.

„Дженерали Закрила здравноосигуряване” АД отчита най-нисък отрицателен технически резултат в размер на (-4 968 хил. лв.). При това дружество стойността на възникналите претенции (8 747 хил. лв.) и на нетните оперативни разходи (2 989 хил. лв.) надхвърля стойността на спечелените премии (7 456 хил. лв.) за 2008 г.

Дружествата по доброволно здравно осигуряване приключват 2008 г. с отрицателен финансов резултат от (-7 767) хил. лв., при също отрицателен за 2007 г. от (-4 229 хил. лв.).

Само пет /5/ от здравноосигурителните дружества реализират печалба – ЗОК „България здраве” АД, ЗОК „Надежда” АД, „Здравноосигурителен институт” АД, „Общинска здравноосигурителна каса” АД и ЗОФ „ДаллБогг: Живот и здраве” ЕАД. С най-

висок финансов резултат приключва „Общинска здравноосигурителна каса” АД - 501 хил. лв.

„Дженерали Закрила Здравноосигуряване” АД отбелязва най-нисък финансов резултат от 5 392 хил. лв. към 31.12.2008 г.

5. Основни балансови показатели

5.1. Сума на актива и собствен капитал на здравноосигурителните дружества

Таблица 46. Сума на актива и собствен капитал на здравноосигурителните дружества (хил. лв.)

№	Здравноосигурителни дружества	Сума на актива		Промяна	Собствен капитал		Промяна
		31.12.2008г.	31.12.2007г.		31.12.2008г.	31.12.2007г.	
1	"Дженерали Закрила здравно осигуряване" АД	11 231	9 311	20,62%	1 831	-1 856	-198,65%
2	ОЗОФ „Доверие” АД	3 298	3 169	4,07%	2 503	2 646	-5,40%
3	ЗОД "Булстрад Здраве" АД	2 129	2 259	-5,75%	1 582	1 580	0,13%
4	„ДЗИ-Здравно осигуряване” АД	4 363	3 016	44,66%	2 721	1 783	52,61%
5	ЗОФ „Медико - 21” АД	4 128	2 728	51,32%	1 602	2 243	-28,58%
6	"Юнайтед здравно осигуряване" ЕАД	2 405	1 928	24,74%	1 896	1 669	13,60%
7	ЗОК „България Здраве” АД	5 325	2 376	124,12%	4 896	2 079	135,50%
8	"ДОМ - Здраве" АД	4 379	4 023	8,85%	2 787	2 679	4,03%
9	ЗОК „Надежда” АД	4 264	3 043	40,12%	3 325	2 348	41,61%
10	ЗОД „Планета” АД	2 051	2 943	-30,31%	1 838	2 290	-19,74%
11	"Евроинс-Здравно осигуряване" ЕАД	3 008	2 506	20,03%	2 247	2 113	6,34%
12	„Здравноосигурителен институт” АД	2 114	2 053	2,97%	2 025	2 023	0,10%
13	ЗОД "Всеотдайност" АД	2 233	2 777	-19,59%	1 559	1 911	-18,42%
14	"Токуда здравноосигурителен фонд" АД	1 252	514	143,58%	927	456	103,29%
15	"ЗОК ЦКБ" ЕАД	1 039	1 045	-0,57%	814	992	-17,94%
16	"Здравноосигурителна каса Прайм Хелт" АД	683	-	-	591	-	-
17	"Общинска здравноосигурителна каса" АД	1 882	-	-	1 501	-	-
18	ЗОФ "ДаллБогг: Живот и Здраве" ЕАД	1 541	-	-	1 105	-	-
19	ЗОФ "Вайс Медика" АД	480	-	-	461	-	-
20	ЗОФ "Европа" АД	1 887	-	-	1 886	-	-
	ОБЩО	59 692	43 691	36,62%	38 097	24 956	52,66%

Общата сума на активите на здравноосигурителните дружества възлиза на 59 692 хил. лв. към 31.12.2008 г., с което се отчита нарастване от 36,62% на годишна база.

Собственият капитал нараства с 52,66% и възлиза на 38 097 хил. лв. Увеличението на собствения капитал се дължи на по-големия брой дружества, опериращи в сектора през 2008 г. в сравнение с 2007 г.

Собствените средства на всички здравноосигурителни дружества, намалени с нематериалните активи към края на 2008 г. (възлизащи на 35 812 593 лв.), напълно покриват границата им на платежоспособност (възлизаща на 7 053 533 лв.).

Таблица 47. Коефициент на платежоспособност на здравноосигурителните дружества

№	Здравноосигурителни дружества	Собствени средства (лв.)	Граница на платежоспособност (лв.)	Коефициент на платежоспособност
1	ЗОД "Булстрад Здраве" АД	1 510 573	173 411	871,09%
2	ЗОК "България Здраве" АД	4 478 398	141 594	3 162,85%
3	"Юнайтед здравно осигуряване" ЕАД	1 438 000	222 117	647,41%
4	ЗОД "Всеотдайност" АД	1 476 652	169 789	869,70%
5	"Дженерали Закрила здравно осигуряване" АД	2 443 244	2 405 528	101,57%
6	"ДЗИ-Здравно осигуряване" АД	2 720 754	507 450	536,16%
7	ОЗОФ "Доверие" АД	2 487 332	445 570	558,24%
8	"ДОМ - Здраве" АД	2 460 018	1 141 833	215,44%
9	"Здравноосигурителен институт" АД	2 022 980	64 309	3 145,74%
10	"ЗОФ Медико-21" АД	1 496 604	659 153	227,05%
11	ЗОК "Надежда" АД	2 981 000	320 711	929,50%
12	ЗОД "Планета" АД	1 753 000	214 760	816,26%
13	"Евроинс-Здравно осигуряване" ЕАД	2 221 183	149 845	1 482,32%
14	"Токуда здравноосигурителен фонд" АД	926 332	112 927	820,29%
15	ЗОК "ЦКБ" ЕАД	674 160	7 590	8 882,36%
16	"Здравноосигурителна каса Прайм Хелт" АД	543 081	23 097	2 351,35%
17	"Общинска здравноосигурителна каса" АД	850 383	195 552	434,86%
18	ЗОФ "ДаллБогг: Живот и Здраве" ЕАД	989 900	98 297	1 007,05%
19	ЗОФ "Вайс Медика" АД	453 000	0	-
20	ЗОФ "Европа" АД	1 886 000	0	-
ОБЩО:		35 812 593	7 053 533	507,73%

5.2. Инвестиции

Таблица 48. Инвестиции на здравноосигурителните дружества

ВИД ИНВЕСТИЦИИ	31.12.2008г.		31.12.2007г.		Промяна
	ХИЛ. ЛВ.	ОТН. ДЯЛ	ХИЛ. ЛВ.	ОТН. ДЯЛ	
I. Земя и сгради	376	1,06%	0	0,00%	0,00%
II. Инвестиции в дъщерни, смесени и асоциирани предприятия, в които дружеството има дялово участие, в т.ч.:	1 960	5,55%	895	3,90%	118,99%
Акции и дялове в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	669	1,89%	395	1,72%	69,37%

Дългови ценни книжа, издадени от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, както предоставени им заеми	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
Други дялови участия	1 291	3,65%	500	2,18%	158,20%
Дългови ценни книжа, издадени от други предприятия, в които застрахователят има дялово участие, както и предоставени им заеми	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
III. Други финансови инвестиции, в т.ч.:	32 993	93,39%	22 073	96,10%	49,47%
Акции и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове	1 564	4,43%	3 085	13,43%	-49,30%
Дългови ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход,	12 027	34,04%	7 135	31,06%	68,56%
в т.ч. ценни книжа, издадени и гарантирани от държавата	8 792	24,89%	5 589	24,33%	57,31%
Участие в инвестиционните пулове	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
Заеми, гарантирани с ипотеки	0	0,00%	0	0,00%	0,00%
Други заеми	1 271	3,60%	140	0,61%	807,86%
Депозити в банки	17 081	48,35%	10 061	43,80%	69,77%
Други	1 050	2,97%	1 652	7,19%	-36,44%
ОБЩО:	35 329	100,00%	22 968	100,00%	53,82%

Към края на 2008 г. общия размер на инвестициите в здравноосигурителния сектор възлиза на 35 329 хил. лв., като се отчита нарастване от 53,82% на годишна база. Това нарастване е резултат предимно от увеличение на инвестициите в балансовата група „Други финансови инвестиции” с 49,47% или с 10 920 хил. лв., които към 31.12.2008 г. съставляват 93,39% от общия размер на инвестициите в сектора. Най-голям дял в тази група инвестиции заемат депозитите в банки – 48,35% и дълговите ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход - 34,04%.

На годишна база най-голямо нарастване отчитат инвестициите от подгрупа „Други заеми” с 807,86%. Това нарастване се дължи на ЗОК „ЦКБ” ЕАД и на ЗОФ „Вайс Медика” АД, които отчитат увеличение съответно от 636 хил. лв. и от 450 хил. лв.

Приходите от инвестиции на здравноосигурителните дружества възлизат на 1 802 хил. лв., при реализирани 3 144 хил. лв. през 2007 г.

Най-голямо намаление на приходи от инвестиции отбелязват ЗОД „Планета” АД със 75,56%, ОЗОФ „Доверие” АД с 68,88% и „ДОМ-Здраве” АД с 66,43%.

Най-голямо нарастване на приходите от инвестиции се наблюдава при „Юнайтед здравно осигуряване” ЕАД с 252,63% и при „Здравноосигурителен институт” АД с 231,58%.

Разходите по инвестиции общо за дружествата по доброволно здравно осигуряване са в размер на 2 065 хил. лв., при 717 хил. лв., отчетени година по-рано и бележат нарастване от 188% на годишна база.

Най-голямо нарастване на разходите по инвестиции отчитат „Евроинс - Здравно осигуряване” ЕАД с 849,02%, „Юнайтед здравно осигуряване” с 262,50% и ЗОД „Булстрад здраве” АД с 225%.

Таблица 49. Приходи и разходи по инвестиции на здравноосигурителните дружества към 31.12.2008 г.

№	Здравноосигурителни дружества	Приходи от инвестиции			Разходи по инвестиции			Общ нетен резултат (1) - (4)	Нетен резултат от преценка на инвестиции (2) - (5)	Нетен резултат от реализация на инвестиции (3) - (6)
		Общо	в т. ч. положителни разлики от преценка на стойността на инвестициите	в т. ч. печалби от реализацията на инвестиции	Общо	в т. ч. отрицателни разлики от преценка на стойността на инвестициите	в т. ч. загуби от реализацията на инвестиции			
1	ЗОД "Булстрад Здраве" АД	75	12	-	65	65	-	10	-53	-
2	ЗОК "България Здраве" АД	185	-	-	4	-	-	181	-	-
3	"Юнайтед здравно осигуряване" ЕАД	67	14	-	29	29	-	38	-15	-
4	ЗОД "Всеотдайност" АД	19	19	-	2	2	-	17	17	-
5	"Дженерали Закрила здравно осигуряване" АД	207	5	141	293	142	123	-86	-137	18
6	"ДЗИ- Здравно осигуряване" АД	100	1	-	-	-	-	100	1	-
7	ОЗОФ "Доверие" АД	159	14	-	20	17	-	139	-3	-
8	"ДОМ - Здраве" АД	282	227	-	747	699	48	-465	-472	-48
9	"Здравноосигурителен институт" АД	63	-	-	1	-	-	62	-	-
10	"ЗОФ Медико-21" АД	69	-	-	-	-	-	69	-	-
11	ЗОК "Надежда" АД	25	-	-	-	-	-	25	-	-
12	ЗОД "Планета" АД	154	30	-	129	128	-	25	-98	-
13	"Евроинс-Здравно осигуряване" ЕАД	274	180	-	484	484	-	-210	-304	-
14	"Токуда ЗОФ" АД	5	5	-	1	1	-	4	4	-
15	„ЗОК ЦКБ" ЕАД	109	72	-	117	117	-	-8	-45	-
16	"Здравноосигурителна каса Прайм Хелт" АД	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	"Общинска здравноосигурителна каса" АД	11	-	-	-	-	-	11	-	-
18	ЗОФ "ДаллБогг: Живот и Здраве" ЕАД	11	-	-	173	-	-	-162	-	-
19	ЗОФ "Вайс Медика" АД	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	ЗОФ "Европа" АД	5	-	-	-	-	-	5	-	-
ОБЩО:		1 820	579	141	2 065	1 684	171	-245	-1 105	-30

V. Застрахователно посредничество, осъществявано чрез застрахователни брокери, в полза на застрахователи със седалище в Република България.

Общият брой на регистрираните застрахователни брокери към края на 2008 г. е 275, а застрахователните агенти са 69 093. Застрахователните агенти юридически лица са 4 208, еднолични търговци са 3 326, и физически лица са 61 559.

Седем брокера – „ПЕТРОЛ” АД, „БРОКЕРС БГ - ИНТЕРКАНЕКШЪН” ООД, „АКВАИНС БРОКЕР” ООД, „АПРИЛ РИСК САЛЮШЪНС” АД, „КЕСТРЕЛ БРОКЕР” ООД, „ЕВРО БРОК ИНС” ЕООД и „ЛИЗИНГОВО-БРОКЕРСКА КЪЩА – ИЗИРА” ЕООД, не са извършвали дейност за разглеждания период и отчитат нулев премиен приход. Един от представилите отчет и справки за 2008 г. застрахователни брокери - „Шенкер” ЕООД, е заличен от водения от КФН регистър за застрахователните брокери.

Премиеният приход, реализиран чрез застрахователните брокери в полза на застрахователи със седалище в Република България, през 2008 г. е в размер на 635 963 хил. лв., или 35,2% от brutния премиен приход от застраховане. От тях 587 720 хил. лв. са реализирани в общото застраховане (38,3% от brutния премиен приход по общо

застраховане⁸) и 48 243 хил. лв. в животозастраховането (17,9% от brutния премиен приход по животозастраховане).

Трябва да се отбележи, че някои от застрахователните брокери отчитат премиения приход на база записани премии, а други на база събрани премии. Същото важи и за комисионите, като някои от тях съответстват на цялата записана премия, а други само на събраната сума за отчетния период. *Поради тази причина, сравнението и съпоставянето на получените данни от застрахователните брокери за 2008 г. със същите от предишен отчетен период, както и между самите брокери, не дава достатъчно обективна информация.*

В структурата на реализирания чрез застрахователни брокери премиен приход по общо застраховане най-голям дял запазват автомобилните застраховки – „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” (56,7%) и „Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС” (20,4%), следвани от „Пожар и природни бедствия” (6,8%) и „Щети на имущество” (6,7%). При животозастраховането, реализираният чрез застрахователните брокери премиен приход, е основно по застраховка „Живот” и рента (94,0%).

Приходите от комисиони на застрахователните брокери са в размер на 155 484 хил. лв. От тях 143 253 хил. лв. са приходи от комисиони в общото застраховане и 12 231 хил. лв. в животозастраховането. Комисионите на брокерите представляват 24,4% от реализирания чрез тях премиен приход в общото застраховане и 25,4% от реализирания чрез тях премиен приход в животозастраховането.

Таблица 50. Премиен приход, реализиран чрез застрахователните брокери, и приходи от комисиони на застрахователните брокери през 2008 г.

ВИД ЗАСТРАХОВКА	ПРЕМИЕН ПРИХОД (в лв.)	ПРИХОД ОТ КОМИСИОНИ (в лв.)	Дял на комисионите спрямо премиения приход (%)
ЗЛОПОЛУКА	12 154 924	3 893 445	32,0%
ЗАБОЛЯВАНЕ	48 225	14 982	31,1%
СУХОПЪТНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА, БЕЗ РЕЛСОВИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА	332 979 940	82 785 697	24,9%
РЕЛСОВИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА	6 288 193	1 048 762	16,7%
ЛЕТАТЕЛНИ АПАРАТИ	775 264	38 993	5,0%
ПЛАВАТЕЛНИ СЪДОВЕ	2 859 578	362 161	12,7%
ТОВАРИ ПО ВРЕМЕ НА ПРЕВОЗ	5 196 844	1 087 001	20,9%
ПОЖАР И ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ	39 744 439	9 384 351	23,6%
ЩЕТИ НА ИМУЩЕСТВО	39 422 331	7 149 273	18,1%
ГО, СВЪРЗАНА С ПРИТЕЖАВАНЕТО И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА МПС	120 159 415	33 076 206	27,5%
ГО, СВЪРЗАНА С ПРИТЕЖАВАНЕТО И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЛЕТАТЕЛНИ АПАРАТИ	316 855	58 702	18,5%
ГО, СВЪРЗАНА С ПРИТЕЖАВАНЕТО И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ПЛАВАТЕЛНИ СЪДОВЕ	497 792	82 499	16,6%
ОБЩА ГРАЖДАНСКА ОТГОВОРНОСТ	15 765 278	1 890 110	12,0%
КРЕДИТИ	1 414 874	277 163	19,6%
ГАРАНЦИИ	658 443	169 532	25,7%

⁸ С цел съпоставимост на данните, премиеният приход по застраховка „Злополука”, реализиран от животозастрахователите, е приспаднал от техния общ брутен премиен приход и е прибавен към brutния премиен приход, реализиран от застрахователите по общо застраховане.

РАЗНИ ФИНАНСОВИ ЗАГУБИ	7 723 787	1 316 621	17,0%
ПРАВНИ РАЗНОСКИ	17 281	3 178	18,4%
ПОМОЩ ПРИ ПЪТУВАНЕ	1 696 271	614 055	36,2%
"ЖИВОТ" И РЕНТА	45 371 869	11 383 998	25,1%
ЖЕНИТБЕНА И ДЕТСКА ЗАСТРАХОВКА	85 834	34 324	40,0%
"ЖИВОТ", СВЪРЗАНА С ИНВЕСТИЦИОНЕН ФОНД	1 493 936	489 259	32,7%
ПОСТОЯННА ЗДРАВНА ЗАСТРАХОВКА	424 638	105 448	24,8%
ИЗКУПУВАНЕ НА КАПИТАЛ	0	0	0,0%
ДОПЪЛНИТЕЛНА ЗАСТРАХОВКА	866 966	217 886	25,1%
ОБЩО:	635 962 978	155 483 646	24,4%

В премийния приход и прихода от комисиони не са включени тези, реализирани чрез застрахователни брокери, извършващи посредничество във връзка с договори по доброволно здравно осигуряване, в размер на 2 821 хил. лв., и премийният приход, реализиран чрез български застрахователни брокери, в полза на застрахователи от трети държави, и застрахователи от други държави членки, извършващи дейност при условията на правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, в размер на 9 440 хил. лв.

Първите четири застрахователни брокера, които имат най-голям дял в реализирания чрез всички застрахователни брокери премиен приход за 2008 г., са „Марш“ ЕООД с 6,79%, „Райфайзен застрахователен брокер“ ЕООД с 6,55%, „Ай Енд Джи Иншурънс Брокерс“ ООД с 5,55% и „Деливъри Брокер“ ООД с 4,43%.

VI. Гаранционен фонд

През 2008 г. Гаранционния фонд (ГФ) и Националното бюро на българските автомобилни застрахователи (НББАЗ) подписаха споразумение, с което прие правила относно уреждане на процедурата за изпълнение на задълженията, съответно на НББАЗ и на ГФ, предвидени в Кодекса за застраховането и сключените международни споразумения за възстановяване на суми и обезщетения. Това са сумите, изплатени на увредените лица от плащачо бюро в страна членка на Европейското икономическо пространство, различна от Р.България, за пътнотранспортно произшествие, настъпило на нейна територия по вина на МПС с българска регистрация без задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Също така през 2008 г. бе проведена Годишна конференция на Гаранционните фондове и Компенсационните органи на държавите членки на ЕС, между които и българския ГФ. По време на конференцията бяха подписани следните споразумения: Споразумение за регулиране на взаимоотношенията при несъстоятелност на застраховател, предлагащ задължителна застраховка на МПС и опериращ в единния европейски пазар, Правилник за прилагане на Споразумението между Гаранционните фондове и Компенсационните органи и Правилник за работа на страните, участващи в това споразумение.

Въз основа на предоставения отчет за дейността на Гаранционния фонд за периода от 01.01.2008 г. до 31.12.2008 г., се констатира следните тенденции във финансовото му състояние:

Приходите на Гаранционния фонд, формирани от вноски на застрахователите, извършващи задължително застраховане, от глоби и имуществени санкции, от приходи от инвестиране средствата на фонда и др., възлизат на 27 456 хил. лв., при 19 504 хил. лв. към края на предходния период. Приходите от вноски на застрахователи, които заемат най-голям дял в общата структура на приходите на фонда, са в размер на 24 159 хил. лв., което е с 35,6% повече от приходите от вноски, отчетени година по-рано.

Таблица 51. Отчет за доходите на Гаранционния фонд

Съдържание		ОТЧЕТ 2008 г. /ХИЛ.ЛВ./	ОТЧЕТ 2007 г. /ХИЛ. ЛВ./
I.	ПРИХОДИ	28 558	20 573
1.	Приходи от вноски на застрахователи	24 159	17 812
2.	Приходи от регресни искиове	190	122
3.	Приходи от глоби и имуществени санкции	1 173	387
4.	Финансови приходи	1 664	947
5.	Положителни разлики от преоценка на стойността на инвестиции	612	559
6.	Други приходи	760	746
II.	РАЗХОДИ	10 850	4 923
1.	Разходи за дейността	5 415	3 309
1.1.	Разходи за обезщетения	3 587	2 284
1.2.	Разходи за ликвидация	121	67
1.3.	Разходи по съдебни дела	146	75
1.4.	Разходи по презастрахователен договор	553	883
1.5.	Разходи за информационен център	122	
1.6.	Разходи за превантивни мероприятия, чл. 288б от КЗ	886	
2.	Административни разходи	1 421	1 019
3.	Финансови разходи	195	82
4.	Отрицателни разлики от преоценка на стойността на инвестициите	3 812	513
5.	Други разходи	7	
III.	Резултат от дейността на фонда	17 708	15 650
	Промяна в брутната сума на резерва за предстоящи плащания	-1 988	-2 418
IV.	Резултат на фонда	15 720	13 232

Средствата на Гаранционния фонд се разходват за плащания на обезщетения на пострадали лица, административни и други разходи, свързани с неговата дейност.

Най-голям дял в общата структура на разходите имат отрицателните разлики от преоценка стойността на инвестициите на фонда (35,1%), следвани от разходите за обезщетения (33,1%) и административните разходи (13,1%). Фондът отчита много по-високи в сравнение с година по-рано отрицателните разлики от преоценка стойността на инвестициите в размер на 3 812 хил. лв., при 513 хил. лв., отчетени през 2007 г.

През 2008 г. към ГФ са предявени общо 1 134 броя претенции (921 бр. по имуществени щети и 213 бр. по неимуществени вреди), от които 342 бр. са отказани, 305 бр. са изплатени и 487 бр. са висящи и некомплектновани.

От имуществените претенции 917 броя са във връзка с неключена застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилиста, 3 броя са за щети причинени от неправоспособни водачи и 1 претенция за щети от водач, управлявал противозаконно отнето МПС.

От неимуществените претенции 35 броя са за вреди, причинени от неизвестен извършител, 160 броя са за неключена застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилиста, 15 броя са за вреди, причинени от неправоспособни водачи и 3 броя са за вреди, причинени от МПС, владееето върху което е отнето чрез кражба.

Разходите за обезщетения на ГФ през 2008 г. бележат ръст от 57,04% спрямо предходната година и достигат 3 588 хил. лв. по общо 473 бр. претенции, в т.ч.:

- 479 хил. лв. по 363 бр. имуществени щети, от които 103 хил. лв. са по 116 бр. претенции от минали години, и
- 3 109 хил. лв. по 110 бр. неимуществени щети, от които 1 966 хил. лв. са по 52 бр. претенции от минали години.

Гаранционният фонд приключва периода с финансов резултат, възлизащ на 15 720 хил. лв., при отчетени 13 232 хил. лв. година по-рано. По-високият финансов резултат за 2008 г. е резултат от изпреварващото нарастване на общия размер на приходите на фонда (със 7 985 хил. лв.) спрямо размера на разходите (с 5 927 хил. лв.) и по-малката промяна в брутната сума на резерва за предстоящи плащания.

Средствата на Гаранционния фонд, формирани от вноски на застрахователите, извършващи задължително застраховане, от глоби и имуществени санкции, от приходи от инвестиране средствата на фонда и др., към 31.12.2008 г. възлизат на 41 772 хил. лв. Намалени с размера на резерва за предстоящи плащания (в размер на 6 916 хил. лв.), те възлизат на 34 856 хил. лв. Размерът на разполагаемите средства отговаря на изискването съгласно чл. 287, ал. 1 от КЗ, според което минималният им размер е определен на 3 000 хил. лв.

Средствата на фонда се инвестират в съответствие с решение на управителния съвет по реда за инвестиране на техническите резерви на застрахователите, предвиден в КЗ и съобразно общите принципи за инвестиране, приети от Съвета на фонда.

Таблица 52. Средства на Гаранционния фонд

		Стойност /лв./	Инвестирани средства (%)	Средна доходност (%)
I.	ИНВЕСТИРАНИ СРЕДСТВА НА ГФ	40 557 404	97,09	6,00
1	Държавни ценни книжа	9 542 782	22,85	4,41
2	Корпоративни облигации /квалифицирани/	8 688 169	20,80	4,80
3	Корпоративни облигации /неквалифицирани/	5 227 914	12,52	8,00
4	Ипотечни облигации	225 343	0,54	5,29
5	Акции	866 280	2,07	
6	Инвестиции в дялове и акции на инвест.фондове	978 710	2,34	
7	Банкови депозити	15 028 206	35,98	6,60
	в т.ч. депозити при инвестиц. поср. за ДУ	1 753 928		
II.	ПАРИЧНИ НАЛИЧНОСТИ ПО РАЗПЛАЩАТЕЛНИ СМЕТКИ	1 214 235		
	в т.ч. парични наличн. при инвестиц. поср. за ДУ	209 568		
	СРЕДСТВА НА ФОНДА	41 771 639		

Общият размер на инвестираните средства възлиза на 41 772 хил. лв., от които най-голям е дялът на банковите депозити – 36%, следвани от инвестициите в ДЦК – 22,8%. Отчита се значително нарастване на размера на инвестираните средства в сравнение с предходния отчетен период – със 71%. С 64% нарастват инвестициите на фонда в банкови депозити и с 59% - в ДЦК. С 48% намалява размера на инвестираните средства в акции и с 34% - в ипотечни облигации.

Към края на 2008 г. Гранционният фонд представя годишен финансов отчет за дейността на Обезпечителния фонд. В следващата таблица 52 е представен неговият отчет за

доходите. Приходите на Обезпечителни фонд за периода януари-декември 2008 г. възлизат на 1 367 хил. лв.

От средствата на Обезпечителния фонд се изплащат задължения на съответния застраховател към потребителите на застрахователни услуги, след влизане в сила на решението за обявяване несъстоятелността на застрахователя. Синдикът на застрахователя в несъстоятелност представя списък на предявените и приети вземания на Управителния съвет на ГФ, незабавно след неговото изготвяне.

В съответствие с разпоредбите на Кодекса за застраховането ГФ изплаща на потребителите на застрахователни услуги на МЗК „Европа” АД (в несъстоятелност) и на ЗК „Хилдън” АД (в несъстоятелност) сумата на застрахователните вземания, посочена в окончателния списък на приетите вземания, одобрен от съда.

За МЗК „Европа” АД (в несъстоятелност) по задължителната застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилистите в окончателния списък са включени общо 138 бр. вземания, одобрени от съда за сумата от 623 150 лв.

За ЗК „Хилдън” АД (в несъстоятелност) вземанията, одобрени от съда са съответно 140 броя, а общата им сума е 937 247 лв.

Разходите на Обезпечителни фонд към 31.12.2008 г. са в размер на 870 хил. лв., от които:

- Разходи за изплатени суми на потребители на МЗК „Европа” АД (в несъстоятелност) в размер на 370 хил. лв., от които 8 бр. по имуществени щети за 16 хил. лв. и 11 бр. по неимуществени вреди за 354 хил. лв.;
- Разходи за изплатени суми на потребители на ЗК „Хилдън” АД (в несъстоятелност) в размер на 500 хил. лв., от които 16 бр. по имуществени щети за 47 хил. лв. и 30 бр. по неимуществени вреди за 453 хил. лв.

Таблица 53. Отчет за доходите на Обезпечителния фонд

Съдържание		Към 31.12.2008 г. (хил. лв.)
I.	ПРИХОДИ	1 367
1.	Приходи от застрахователи /чл.311и, т.3 и т.4 от КЗ/	1 115
2.	Приходи от застрахователи /чл.311и, т.1 и т.2 от КЗ/	219
3.	Финансови приходи	33
4.	Други приходи	0
II.	РАЗХОДИ	870
1.	Разходи за дейността /изплатени гарантирани размери на застрахователни вземания по задължителна застраховка „Гражданска отговорност” и „Злополука”/	870
1.1.	Разходи – изплатени суми на потребители на МЗК „Европа” АД	370
1.2.	Разходи – изплатени суми на потребители на ЗК „Хилдън” АД	500
III.	Резултат от дейността на фонда	497